

Platone

Timeo

a cura di Emilio Piccolo

Classici Latini e Greci
Senecio

Classici Latini e Greci

Senecio

emiliopiccolo@mclink.it

Napoli, 2009

La manipolazione e/o la riproduzione (totale o parziale) e/o la diffusione telematica di quest'opera sono consentite a singoli o comunque a soggetti non costituiti come imprese di carattere editoriale, cinematografico o radio-televisivo.

Platone

Timeo

a cura di Emilio Piccolo

Classici Latini e Greci
Senecio

ΤΙΜΑΙΟΣ

[17α] Σωκράτης· εἰς, δύο, τρεῖς· ὁ δὲ δὴ τέταρτος ἡμῖν, ὦ φίλε Τίμαιε, ποῦ τῶν χθῆς μὲν δαιτυμόνων, τὰ νῦν δὲ ἐστιατόρων; Τίμαιος· ἀσθενεῖά τις αὐτῷ συνέπεσεν, ὦ Σώκρατες· οὐ γὰρ ἂν ἐκῶν τῆσδε ἀπελείπετο τῆς συνουσίας. Σωκράτης· οὐκοῦν σὸν τῶνδὲ τε ἔργον καὶ τὸ ὑπὲρ τοῦ ἀπόντος ἀναπληροῦν μέρος; [17β] Τίμαιος· πάνυ μὲν οὖν, καίκατὰ δυνάμιν γε οὐδὲν ἑλλείψομεν· οὐδὲ γὰρ ἂν εἴη δίκαιον, χθῆς ὑπὸ σοῦ ξενισθέντας οἷς ἦν πρέπον ξενίοις, μὴ οὐ προθύμως σὲ τοὺς λοιποὺς ἡμῶν ἀνταφεςτιᾶν. Σωκράτης· ὄφ' οὖν μέμνησθε ὅσα ὑμῖν καὶ περὶ ὧν ἐπέταξα εἰπεῖν; Τίμαιος· τὰ μὲν μεμνήμεθα, ὅσα δὲ μή, σὺ παρὰν ὑπομνήσεις· μᾶλλον δέ, εἰ μή τί σοι χαλεπὸν, ἐξ ἀρχῆς διὰ βραχέων πάλιν ἐπάνελθε αὐτά, ἵνα βεβαιωθῆ μᾶλλον παρ' ἡμῖν. [17ξ] Σωκράτης· ταῦτ' ἔσται. χθῆς που τῶν ὑπ' ἐμοῦ ῥηθέντων λόγων περὶ πολιτείας ἦν τὸ κεφάλαιον οἷα τε καὶ ἐξ οἷων ἀνδρῶν ἀρίστη κατεφαίνεται' ἂν μοι γενέσθαι. Τίμαιος· καὶ μάλα γε ἡμῖν, ὦ Σώκρατες, ῥηθεῖσα πᾶσιν κατὰ νοῦν. Σωκράτης· ὄφ' οὖν οὐ τὸ τῶν γεωργῶν ὅσαι τε ἄλλαι τέχναι πρῶτον ἐν αὐτῇ χωρὶς διειλόμεθα ἀπὸ τοῦ γένους τοῦ τῶν προπολεμησόντων; Τίμαιος· ναί. Σωκράτης· καὶ κατὰ φύσιν δὴ δόντες τὸ καθ' αὐτὸν ἐκάστω [17δ] πρόσφορον ἐν μόνον ἐπιτήδευμα, μίαν ἐκάστω τέχνην, τούτους οὖς πρὸ πάντων ἔδει πολεμεῖν, εἶπομεν ὡς ὄφ' αὐτούς δεῖο φύλακας εἶναι μόνον τῆς πόλεως, εἴτε τις ἐξῴθεν ἢ καὶ τῶν ἐνδοθεν ἴοι κακουργήσων, δικάζοντας μὲν πρόως τοῖς [18α] ἀρχομένοις ὑπ' αὐτῶν καὶ φύσει φίλοις οὖσιν, χαλεποὺς δὲ ἐν ταῖς μάχαις τοῖς ἐντυγχάνουσιν τῶν ἐχθρῶν γιγνομένους. Τίμαιος· παντόπασι μὲν οὖν. Σωκράτης· φύσιν γὰρ οἰμαί τινα τῶν φυλάκων τῆς ψυχῆς ἐλέγομεν μᾶμα μὲν θυμοειδῆ, ἄμα δὲ φιλόσοφον δεῖν εἶναι διαφερόντως, ἵνα πρὸς ἑκατέρους δύναιτο ὀρθῶς πρᾶοι καὶ χαλεποὶ γίγνεσθαι. Τίμαιος· ναί. Σωκράτης· τί δὲ τροφήν; ὄφ' οὐ γυμναστικῆ καὶ μουσικῆ μαθήμασιν τε ὅσα προσήκει τούτοις, ἐν ἅπασι τεθρόφθαι; Τίμαιος· πάνυ μὲν οὖν. [18β] Σωκράτης· τοὺς δέ γε οὕτω τραφέντας ἐλέχθη που μήτε χρυσοῦν μήτε ἄργυρον μήτε ἄλλο ποτὲ μηδὲν κτῆμα ἐαυτῶν ἴδιον νομίζειν δεῖν, ἀλλ' ὡς ἐπικούρους μισθὸν λαμβά

νοντας τῆς φυλακῆς παρὰ τῶν σφζομένων ὑπ' αὐτῶν, ὅσος σῶ φροσιν μέτριος, ἀναλίσκειν τε δὴ κοινῇ καὶ συνδιδαιτωμένους μετὰ ἄλλήλων ζῆν, ἐπιμέλειαν ἔχοντας ἀρετῆς διὰ παντός, τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων ἄγοντας σχολῆν. Τίμαιος· ἐλέχθη καὶ ταῦτα ταῦτη. [18ξ] Σωκράτης· καὶ μὲν δὴ καὶ περὶ γυναικῶν ἐπεμνήσθημεν, ὡς τὰς φύσεις τοῖς ἀνδράσιν παραπλησίαις εἶη συναρμοστέον, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα πάντα κοινὰ κατὰ τε πόλεμον καὶ κατὰ τὴν ἄλλην δίκαιαν δοτέον πάσαις. Τίμαιος· ταῦτα καὶ ταῦτα ἐλέγετο. Σωκράτης· τί δὲ δὴ τὸ περὶ τῆς παιδοποιίας; ἢ τοῦτο μὲν διὰ τὴν ἀήθειαν τῶν λεχθέντων εὐμνημόνευτον, ὅτι κοινὰ τὰ τῶν γάμων καὶ τὰ τῶν παίδων πᾶσιν ἀπάντων ἐτίθεμεν, μηχανωμένους ὅπως μηδεὶς ποτε τὸ γεγενημένον αὐτῶν ἴδια γνώσοιτο, [18δ] νομιούσιν δὲ πάντες πάντας αὐτοὺς ὁμογενεῖς, ἀδελφὸς μὲν καὶ ἀδελφούς ὅσοι περ ἂν τῆς προπούσης ἐντὸς ἡλικίας γίνωνται, τοὺς δ' ἔμπροσθεν καὶ ἄνωθεν γονέας τε καὶ γονέων προγόνους, τοὺς δ' εἰς τὸ κάτωθεν ἐκγόνους παῖδας τε ἐκγόνων; Τίμαιος· ναί, καὶ ταῦτα εὐμνημόνευτα ἢ λέγεις. Σωκράτης· ὅπως δὲ δὴ κατὰ δύναμιν εὐθύς γίγνοιτο ὡς ἀριστοὶ τὰς φύσεις, ἄρ' οὐ μεμνήμεθα ὡς τοὺς ἄρχοντας ἔφαμεν καὶ τὰς ἀρχούσας δεῖν εἰς τὴν τῶν γάμων σύνεργον λάθρα [18ε] μηχανᾶσθαι κλήροις τισὶν ὅπως οἱ κακοὶ χωρὶς οἱ τ' ἀγαθοὶ ταῖς ὁμοίαις ἐκάτεροι συλλήξονται, καὶ μή τις αὐτοῖς ἔχθρα διὰ ταῦτα γίγνηται, τύχην ἡγουμένοις αἰτίαν τῆς συλλήξεως; Τίμαιος· μεμνήμεθα. [19α] Σωκράτης· καὶ μὴν ὅτι γε τὰ μὲν τῶν ἀγαθῶν θρεπτέον ἔφαμεν εἶναι, τὰ δὲ τῶν κακῶν εἰς τὴν ἄλλην λάθρα διαδοτέον πόλιν· ἐπαυξανομένων δὲ σκοποῦντας ὀεὶ τοὺς ὀξίους πάλιν ἀνάγειν δεῖν, τοὺς δὲ παρὰ σφίσις ἀναξίους εἰς τὴν τῶν ἐπανιόντων χώραν μεταλλάττειν; Τίμαιος· οὕτως. Σωκράτης· ἄρ' οὖν δὴ διεληλύθαμεν ἤδη καθὰ περ χθές, ὡς ἐν κεφαλαίοις πάλιν ἐπανελθεῖν, ἢ ποθοῦμεν ἔτι τι τῶν ῥηθέντων, ὦ φίλε Γίμαιε, ὡς ὀπολειπόμενον; [19β] Τίμαιος· οὐδαμῶς, ἀλλὰ αὐτὰ ταῦτ' ἦν τὰ λεχθέντα, ὦ Σώκρατες. Σωκράτης· ἀκούοιτ' ἂν ἤδη τὰ μετὰ ταῦτα περὶ τῆς πολιτείας ἦν διήλθομεν, οἷόν τι πρὸς αὐτὴν πεποιηθῆς τυγχάνω. προσέοικεν δὲ δὴ τινὶ μοι τοιῶδε τὸ πάθος, οἷον εἴ τις ζῶα καλά που θεασάμενος, εἴτε ὑπὸ γραφῆς εἰργασμένα εἴτε καὶ ζῶντα ὀληθινῶς ἡσυχίαν δὲ ἄγοντα, εἰς ἐπιθυμίαν ἀφίκοιτο θεάσασθαι κινουμένα τε αὐτὰ καὶ τι τῶν τοῖς σώμασιν δοκούντων [19ξ] προσήκειν κατὰ τὴν ἀγωνίαν ὀλοῦντα· ταῦτόν καὶ ἐγὼ πέποιθα πρὸς

τὴν πόλιν ἦν διήλθομεν. ἡδέως γὰρ ἂν του λόγῳ διεξιόντος ἂ κούσαιμ' ἂν ἄθλους οὖς πόλις ἄθλει, τούτους αὐτὴν ἀγωνιζομένην πρὸς πόλεις ἄλλας, πρεπόντως εἰς τε πόλεμον ἀφικόμενῃ καὶ ἐν τῷ πολεμῆν τὰ προσήκοντα ἀποδιδούσαν τῇ παιδείᾳ καὶ τροφῇ κατὰ τε τὰς ἐν τοῖς ἔργοις πρόξεις καὶ κατὰ τὰς ἐν τοῖς λόγοις διερμηνεύσεις πρὸς ἐκάστας τῶν πόλεων. ταῦτ' οὖν, ὦ Κριτία καὶ Ἑρμόκρατες, [19δ] ἔμαντοῦ μὲν αὐτὸς κατέγνωκα μὴ ποτ' ἂν δυνατὸς γενέσθαι τοὺς ἄνδρας καὶ τὴν πόλιν ἱκανῶς ἐγκωμιάσαι. καὶ τὸ μὲν ἔμῳ οὐδὲν θαυμαστόν· ἄλλὰ τὴν αὐτὴν δόξαν εἴληφα καὶ περὶ τῶν πάλαι γεγονότων καὶ περὶ τῶν νῦν ὄντων ποιητῶν, οὐτὶ τὸ ποιητικὸν ἀτιμάζων γένος, ἀλλὰ παντὶ δῆλον ὡς τὸ μιμητικὸν ἔθνος, οἷς ἂν ἐντραφῇ, ταῦτα μιμῆσεται ῥᾶστα καὶ ἄριστα, τὸ δ' ἐκτὸς τῆς τροφῆς ἐκάστοις [19ε] γιγνόμενον χαλεπὸν μὲν ἔργοις, ἔτι δὲ χαλεπώτερον λόγοις εὖ μιμῆσθαι. τὸ δὲ τῶν σοφιστῶν γένος αὐτὸ πολλῶν μὲν λόγων καὶ καλῶν ἄλλων μᾶλ' ἐμπειροῦ ἤγημαι, φοβούμεαι δὲ μὴ πως, ἅτε πλανητὸν ὄν κατὰ πόλεις οἰκήσεις τε ἰδίας οὐδαμῇ διωκηκός, ἄστοχον ἅμα φιλοσόφων ἀνδρῶν ἢ καὶ πολιτικῶν, ὅς' ἂν οἰᾷ τε ἐν πολέμῳ καὶ μάχαις πράττοντες ἔργῳ καὶ λόγῳ προσομιλοῦντες ἐκάστοις πράττειν καὶ λέγειν. καταλέλειπται δὲ τὸ τῆς ὑμετέρας ἕξεως γένος, [20α] ἅμα ἀμφοτέρων φύσει καὶ τροφῇ μετέχον. Τίμαιός τε γὰρ ὅδε, εὐνομωτάτης ὦν πόλεως τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Λοκρίδος, οὐσίᾳ καὶ γένει οὐδενὸς ὑστερος ὦν τῶν ἐκεῖ, τὰς μεγίστας μὲν ἀρχὰς τε καὶ τιμὰς τῶν ἐν τῇ πόλει μετακεχείρισται, φιλοσοφίας δ' αὐτὸ κατ' ἐμὴν δόξαν ἐπ' ἄκρον ἀπάσης ἐλήλυθεν· Κριτίαν δὲ πού πάντες οἱ τῆδε ἴσμεν οὐδενὸς ἰδιῶν τὴν ὄντα ὦν λέγομεν. τῆς δὲ Ἑρμοκράτους αὐτὸ περὶ φύσεως καὶ τροφῆς, πρὸς ὅπαντα ταῦτ' εἶναι ἱκανὴν πολλῶν μαρτυρούντων [20β] πιστευτέον. διὸ καὶ χθὲς ἐγὼ διανοούμενος, ὑμῶν δεομένων τὰ περὶ τῆς πολιτείας διελεῖν, προθύμως ἐχαριζόμεν, εἶδὰς ὅτι τὸν ἐξῆς λόγον οὐδένας ἂν ὑμῶν θεελόντων ἱκανώτερον ἀποδοίεν - εἰς γὰρ πόλεμον πρέποντα καταστήσαντες τὴν πόλιν ὅπαντ' αὐτὴ τὰ προσήκοντα ἀποδοίτ' ἂν μόνοι τῶν νῦν - εἰ πᾶν δὲ τὰ πιταχθέντα ἀντεπέταξα ὑμῖν ἅ καὶ νῦν λέγω. συνωμολογήσατ' οὖν κοινῇ σκεψόμενοι πρὸς ὑμᾶς [20ξ] αὐτοὺς εἰς νῦν ἀνταποδώσειν μοι τὰ τῶν λόγων ξένια, πάρεμί τε οὖν δὴ κεκοσμημένος ἐπ' αὐτὰ καὶ πάντων ἐτοιμότητος ὦν δέχεσθαι. Ἑρμοκράτης· καὶ μὲν δὴ, καθάπερ εἶπεν Τίμαιος ὅδε, ὦ Σώκρατες, οὔτε ἐλλείψομεν προθυμίας οὐδὲν οὔτε ἔστιν οὐδεμία πρὸ

φασις ἡμῖν τοῦ μὴ δρᾶν ταῦτα· ὥστε καὶ χθές, εὐθύς ἐνθένδε ἐπειδὴ παρὰ Κριτίαν πρὸς τὸν ξενῶνα οὐ καὶ καταλύομεν ἀφικόμεθα, καὶ ἔτι πρότερον καθ' ὁδὸν αὐτὰ ταῦτ' ἐσκοποῦμεν. [20δ] ὁδε οὖν ἡμῖν λόγον εἰσηγήσατο ἐκ παλαιᾶς ἁκοῆς· ὃν καὶ νῦν λέγε, ὦ Κριτία, τῷδε, ἵνα συνδοκιμάσῃ πρὸς τὴν ἐπίταξιν εἶτ' ἐπιτήδειος εἶτε ἀνεπιτήδειός ἐστι. Κριτίας· ταῦτα χρὴ δρᾶν, εἰ καὶ τῷ τρίτῳ κοινωνῶ Τιμαίῳ συνδοκεῖ. Τιμαίος· δοκεῖ μὴν. Κριτίας· ἄκουε δὴ, ὦ Σώκρατες, λόγου μόλα μὲν ἀτόπου, παντάσῃ γε μὴν ἀληθοῦς, ὡς ὁ τῶν ἐπτὰ σοφώτατος [20ε] Σόλων ποτ' ἔφη, ἦν μὲν οὖν οἰκεῖος καὶ σφόδρα φίλος ἡμῖν Δρωπίδου τοῦ προπάππου, καθάπερ λέγει πολλαχοῦ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ποιήσει· πρὸς δὲ Κριτίαν τὸν ἡμέτερον πάππον εἶπεν, ὡς ἀπεμνημόνευεν αὐτὸς πρὸς ἡμᾶς ὁ γέρων, ὅτι μεγάλα καὶ θαυμαστά τῆσδ' εἶη παλαιὰ ἔργα τῆς πόλεως ὑπὸ χρόνου καὶ φθορᾶς ἀνθρώπων ἠφανισμένα, πάντων δὲ ἐν μέγιστον, [21α] οὐ νῦν ἐπιμνησθεῖσιν πρέπον ἂν ἡμῖν εἶη σοὶ τε ἀποδοῦναι χάριν καὶ τὴν θεὸν ἅμα ἐν τῇ πανηγύρει δικαίως τε καὶ ἀληθῶς οἰόντες ἕμνοῦντας ἐγκωμιάζειν. Σωκράτης· εὐ λέγεις. ἀλλὰ δὴ ποῖον ἔργον τοῦτο Κριτίας οὐ λεγόμενον μὲν, ὡς δὲ πραχθὲν ὄντως ὑπὸ τῆσδε τῆς πόλεως ἀρχαῖον διηγείτο κατὰ τὴν Σόλωνος ἁκοήν; Κριτίας· ἐγὼ φράσω, παλαιὸν ἁκηκοῶς λόγον οὐ νέου ἀνδρός. ἦν μὲν γὰρ δὴ τότε Κριτίας, ὡς ἔφη, σχεδὸν ἑγγυς [21β] ἤδη τῶν ἐνεὴ κοντα ἐτών, ἐγὼ δὲ πῆ μάλιστα δεκέτης· ἡ δὲ Κουρεῶτις ἡμῖν οὔσα ἐτύγχανεν Ἀπατουρίων. τὸ δὴ τῆς ἑορτῆς σύνηθες ἐκάστοτε καὶ τότε συνέβη τοῖς παισίν· ὄθλα γὰρ ἡμῖν οἱ πατέρες ἔθεσαν ῥαιψωδίας. πολλῶν μὲν οὖν δὴ καὶ πολλὰ ἐλέχθη ποιητῶν ποιήματα, ἅτε δὲ νέα κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὄντα τὰ Σόλωνος πολλοὶ τῶν παίδων ἤσαμεν. εἶπεν οὖν τις τῶν φρατέρων, εἶτε δὴ δοκοῦν αὐτῷ τότε εἶτε καὶ χάριν τινὰ τῷ Κριτίᾳ φέρων, δοκεῖν οἱ τά τε [21ξ] ἄλλα σοφώτατον γεγονέναι Σόλωνα καὶ κατὰ τὴν ποίησιν αὐτῶν ποιητῶν πάντων ἐλευθεριώτατον. ὁ δὴ γέρων - σφόδρα γὰρ οὖν μέμνημαι - μόλα τε ἤσθη καὶ διαμειδιάσας εἶπεν· «εἰ γε, ὦ Ἀμύνανδρε, μὴ παρέργω τῇ ποιήσει κατεχρήσατο, ἀλλ' ἐσπουδάκει καθάπερ ἄλλοι, τὸν τε λόγον ὃν ἄπ' Αἰγύπτου δεῦρο ἠνέγκατο ἀπετέλεσεν, καὶ μὴ διὰ τὰς στάσεις ὑπὸ κακῶν τε ἄλλων ὅσα ἠὔρεν ἐνθάδε ἡκῶν ἠναγκάσθη [21δ] καταμελῆσαι, κατὰ γε ἔμην δόξαν οὔτε Ἡσίοδος οὔτε Ὀμηρος οὔτε ἄλλος οὐδεὶς ποιητῆς εὐδοκιμώτερος ἐγένετο ἂν ποτε αὐτοῦ.» «τίς δ' ἦν ὁ λόγος,» ἦ δ' ὅς, «ὦ Κριτία;» «ἦ περὶ μεγίστης,

ἔφη, 'καὶ ὀνομαστοτάτης πασῶν δικαιοτάτ' ἂν πρόξεως οὔσης, ἦν ἥδε ἡ πόλις ἔπραξε μὲν, διὰ δὲ χρόνον καὶ φθορὰν τῶν ἔργασαμένων οὐ διήρκεσε δεῦρο ὁ λόγος.' 'λέγε ἐξ ἄρχῆς,' ἦ δ' ὅς, 'τί τε καὶ πῶς καὶ παρὰ τίνων ὡς ἀληθῆ διακηκοῶς ἔλεγεν ὁ Σόλων.' [21ε] 'ἔστιν τις κατ' Αἴγυπτον,' ἦ δ' ὅς, 'ἐν τῷ Δέλτα, περὶ ὃν κατὰ κορυφὴν σχίζεται τὸ τοῦ Νείλου ῥεῦμα Σαίτικὸς ἐπικαλούμενος νομός, τούτου δὲ τοῦ νομοῦ μεγίστη πόλις Σάις - ὅθεν δὴ καὶ Ἄμασις ἦν ὁ βασιλεύς - οἷς τῆς πόλεως θεὸς ἄρχηγός τις ἔστιν, Αἴγυπτιστὶ μὲν τοῦνομα Νηίθ, Ἑλληνιστὶ δέ, ὡς ὁ ἐκείνων λόγος, Ἀθηναῖα μάλᾳ δὲ φιλαθήναιοι καὶ τινα τρόπον οἰκεῖοι τῶνδ' εἶναι φασιν. οἱ δὲ Σόλων ἔφη πορευθεὶς σφόδρα τε γενέσθαι παρ' αὐτοῖς ἔντιμος, [22α] καὶ δὴ καὶ τὰ παλαιὰ ἀνερωτῶν ποτε τοὺς μάλιστα περὶ ταῦτα τῶν ἱερέων ἔμπειρους, σχεδὸν οὔτε αὐτὸν οὔτε ἄλλον Ἑλληνα οὐδένα οὐδὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν εἰδότα περὶ τῶν τοιούτων ἀνευρεῖν. καὶ ποτε προαγαγεῖν βουληθεὶς αὐτοὺς περὶ τῶν ἀρχαίων εἰς λόγους, τῶν τῆδε τὰ ἀρχαιότατα λέγειν ἐπιχειρεῖν, περὶ Φωρωνέως τε τοῦ πρώτου λεχθέντος καὶ Νιόβης, καὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν αὐτὸν περὶ Δευκαλίωνος [22β] καὶ Πύρρας ὡς διεγένοντο μυθολογεῖν, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν γενεαλογεῖν, καὶ τὰ τῶν ἐτῶν ὅσα ἦν οἷς ἔλεγεν πειρᾶσθαι διαμνημονεύων τοὺς χρόνους ἀριθμεῖν· καὶ τινα εἰπεῖν τῶν ἱερέων εὐ μάλᾳ παλαιόν· ὦ Σόλων, Σόλων, Ἑλληνας ἀεὶ παῖδες ἔστε, γέρον δὲ Ἑλληνα οὐκ ἔστιν.' ἀκούσας οὖν, 'πῶς τί τοῦτο λέγεις;' φάσαι. 'νεοὶ ἔστε,' εἰπεῖν, 'τὸς ψυχὸς πάντες· οὐδεμίαν γὰρ ἐν αὐταῖς ἔχετε δι' ἀρχαίαν ἀκοήν παλαιὸν δόξαν οὐδὲ μάθημα χρόνον πολὺν οὐδέν. τὸ [22ξ] δὲ τούτων αἴτιον τόδε. πολλὰ κατὰ πολλὰ φθοραὶ γεγόνασιν ἀνθρώπων καὶ ἔσονται, πυρὶ μὲν καὶ ὕδατι μέγισται, μυρίοις δὲ ἄλλοις ἕτεροι βραχύτεραι. τὸ γὰρ οὖν καὶ παρ' ὑμῖν λεγόμενον, ὡς ποτε Φαέθων Ἡλίου παῖς τὸ τοῦ πατρὸς ὄμμα ζευξάς διὰ τὸ μὴ δυνατὸς εἶναι κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ὁδὸν ἐλαύνειν τὰ τ' ἐπὶ γῆς συνέκαυσεν καὶ αὐτὸς κεραυνωθεὶς διεφθάρη, τοῦτο μύθου μὲν σχῆμα ἔχον λέγεται, τὸ δὲ [22δ] ἀληθές ἐστι τῶν περὶ γῆν κατ' οὐρανὸν ἰόντων παρόλλαξις καὶ διὰ μακρῶν χρόνων γιγνομένη τῶν ἐπὶ γῆς πυρὶ πολλῶ φθορά· τότε οὖν ὅσοι κατ' ὄρη καὶ ἐν ὑψηλοῖς τόποις καὶ ἐν ξηροῖς οἱ κοῦσιν μᾶλλον διόλλυνται τῶν ποταμοῖς καὶ θαλάττῃ προσοικούντων· ἡμῖν δὲ ὁ Νείλος εἰς τε τάλλα σωτὴρ καὶ τότε ἐκ ταύτης τῆς ἀπορίας σώζει λυόμενος. ὅταν δ' αὐθροὶ τὴν γῆν ὕ

δασιν καθαίροντες κατακλύζωσιν, οἱ μὲν ἐν τοῖς ὄρεσιν
 διασφύζονται βουκόλοι νομῆς τε, οἱ δ' ἐν ταῖς [22ε] παρ' ὑμῖν
 πόλεσιν εἰς τὴν θάλατταν ὑπὸ τῶν ποταμῶν φέρονται· κατὰ δὲ
 τῆνδε χάραν οὔτε τότε οὔτε ἄλλοτε ἄνωθεν ἐπὶ τὸς ἀρούρας ὕ-
 δωρ ἐπιρρεῖ, τὸ δ' ἐναντίον κόπωθεν πᾶν ἐπανιέναι πέφυκεν. ὁ
 θεὸς καὶ δι' ἂς αἰτίας τῶνθάδε σωζόμενα λέγεται παλαιότατα·
 τὸ δὲ ἀληθές, ἐν πᾶσιν τοῖς τόποις ὅπου μὴ χειμῶν ἐξαισιος ἢ
 καῦμα ἀπείργει, πλέον, [23α] τοτὲ δὲ ἔλαττον ἀεὶ γένος ἐστὶν
 ἀνθρώπων. ὅσα δὲ ἢ παρ' ὑμῖν ἢ τῆνδε ἢ καὶ κατ' ἄλλον τόπον
 ὧν ἀκοῆ ἴσμεν, εἴ πού τι καλὸν ἢ μέγα γέγονεν ἢ καὶ τινα
 διαφορὰν ἄλλην ἔχον, πάντα γεγραμμένα ἐκ παλαιοῦ τῆδ' ἐ-
 στίεν ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ σεσωσμένα· τὰ δὲ παρ' ὑμῖν καὶ τοῖς
 ἄλλοις ἄρτι κατεσκευασμένα ἐκάστοτε τυγχάνει γράμμασι καὶ
 ἄσασιν ὁπόσων πόλεις δέονται, καὶ πάλιν δι' εἰωθότων ἐτῶν
 ὥσπερ νόσημα ἤκει φερόμενον αὐτοῖς ῥεῦμα οὐράνιον καὶ τοὺς
 ἀγραμμάτους [23β] τε καὶ ἀμύτους ἔλιπεν ὑμῶν, ὥστε πάλιν
 ἐξ ἀρχῆς οἶον νεοὶ γίνεσθε, οὐδὲν εἰδότες οὔτε τῶν τῆνδε οὔτε
 τῶν παρ' ὑμῖν, ὅσα ἦν ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις. τὰ γοῦν νυνδὴ
 γενεαλογηθέντα, ὧ Σόλων, περὶ τῶν παρ' ὑμῖν ἀδιήλθες, παί-
 δων βραχὺ τι διαφέρει μύθων, οἱ πρῶτον μὲν ἕνα γῆς
 κατακλυσμὸν μέμνησθε πολλῶν ἐμπροσθεν γεγονότων, ἔτι δὲ
 τὸ κάλλιστον καὶ ἄριστον γένος ἐπ' ἀνθρώπους ἐν τῇ χώρᾳ παρ'
 ὑμῖν οὐκ ἴστε γεγονός, ἐξ ὧν σύ τε καὶ πᾶσα ἡ [23ξ] πόλις ἐ-
 στίεν τὰ νῦν ὑμῶν, περιλειφθέντος ποτὲ σπέρματος βραχέος, ἀ-
 λλ' ὑμᾶς λέληθεν διὰ τὸ τοὺς περιγενομένους ἐπὶ πολλὸς γενεὰς
 γράμμασιν τελευτῶν ἀφώνους. ἦν γὰρ δὴ ποτε, ὧ Σόλων, ὑπὲρ
 τὴν μεγίστην φθορὰν ὕδασιν ἢ νῦν Ἀθηναίων οὐσα πόλις ἀρί-
 στη πρὸς τε τὸν πόλεμον καὶ κατὰ πάντα εὐνομωτάτη διαφερό-
 ντως· ἢ κάλλιστα ἔργα καὶ πολιτεῖαι γενέσθαι λέγονται κά-
 λλιστα πασῶν ὁπόσων ὑπὸ [23δ] τὸν οὐρανὸν ἡμεῖς ἀκοῆν
 παρεδεξάμεθα. ἀκούσας οὖν ὁ Σόλων ἐφη θαυμάσαι καὶ πᾶσαν
 προθυμίαν σχεῖν δεόμενος τῶν ἱερέων πάντα δι' ἀκριβείας οἱ
 τὰ περὶ τῶν πόλαι πολιτῶν ἐξῆς διελθεῖν. τὸν οὖν ἱερεᾶ φῶναι·
 «φθόνος οὐδεὶς, ὧ Σόλων, ἀλλὰ σοῦ τε ἕνεκα ἐρῶ καὶ τῆς πό-
 λεως ὑμῶν, μάλιστα δὲ τῆς θεοῦ χάριν, ἢ τὴν τε ὑμετέραν καὶ
 τῆνδε ἔλαχεν καὶ ἔθρεψεν καὶ ἐπαίδευσεν, προτέραν μὲν τὴν
 παρ' [23ε] ὑμῖν ἕτεσιν χιλίοις, ἐκ Γῆς τε καὶ Ἡφαίστου τὸ σπέρ-
 μα παραλαβοῦσα ὑμῶν, τῆνδε δὲ ὑστέραν. τῆς δὲ ἐνθάδε δια-
 κοσμήσεως παρ' ἡμῖν ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν ὀκτακισχίλι

ων ἐτῶν ἀριθμὸς γέγραπται. περὶ δὴ τῶν ἑνακισχίλια γεγονότων ἔτη πολιτῶν σοὶ δηλώσω διὰ βραχέων νόμους, καὶ τῶν ἔργων αὐτοῖς ὃ κάλλιστον ἐπράχθη· τὸ δ' ἄκριβες περὶ [24α] πάντων ἐφεξῆς εἰς αὐθις κατὰ σχολὴν αὐτὰ τὰ γράμματα λαβόντες διέξιμεν. τοὺς μὲν οὖν νόμους σκόπει πρὸς τοὺς τῆδε· πολλὰ γὰρ παραδείγματα τῶν τότε παρ' ὑμῖν ὄντων ἐνθάδε νῦν ἀνευρήσεις, πρῶτον μὲν τὸ τῶν ἱερέων γένος ὑπὸ τῶν ἄλλων χωρὶς ἀφωρισμένον, μετὰ δὲ τοῦτο τὸ τῶν δημιουργῶν, ὅτι καθ' αὐτὸ ἕκαστον ἄλλω δὲ οὐκ ἐπιμειγνόμενον δημιουργεῖ, τό τε τῶν νομέων καὶ τὸ τῶν θηρευτῶν τό τε [24β] τῶν γεωργῶν. καὶ δὴ καὶ τὸ μάχιμον γένος ἤσθησαί που τῆδε ὑπὸ πάντων τῶν γενῶν κεχωρισμένον, οἷς οὐδὲν ἄλλο πλὴν τὰ περὶ τὸν πόλεμον ὑπὸ τοῦ νόμου προσετάχθη μέλειν· ἔτι δὲ ἡ τῆς ὀπλίσεως αὐτῶν σχέσις ἀσπίδων καὶ δοράτων, οἷς ἡμεῖς πρῶτοι τῶν περὶ τὴν Ἰασίαν ὠπλίσαμεθα, τῆς θεοῦ καθόσπερ ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις παρ' ὑμῖν πρῶτοις ἐνδειξαμένης. τὸ δ' αὐτὸ περὶ τῆς φρονήσεως, ὅρῳς που τὸν νόμον τῆδε ὄσσην ἐπιμέλειαν ἐποίησατο εὐθὺς κατ' ἄρχας περὶ τε [24ξ] τὸν κόσμον, ὅπαντα μέχρι μαντικῆς καὶ ἰατρικῆς πρὸς ὑγίειαν ἐκ τούτων θείων ὄντων εἰς τὰ ἀνθρώπινα ἀνευρών, ὅσα τε ἄλλα τούτοις ἔπεται μαθήματα πάντα κτησόμενος. ταύτην οὖν δὴ τότε σύμπασαν τὴν διακόσμησιν καὶ σύνταξιν ἡ θεὸς προτέρους ὑμᾶς διακοσμήσασα κατώκισεν, ἐκλεξαμένη τὸν τόπον ἐν ᾧ γεγένησθε, τὴν εὐκρασίαν τῶν ὠρῶν ἐν αὐτῷ κατιδοῦσα, ὅτι φρονιμωτάτους ἄνδρας οἶσοι· ὅτε οὖν φιλοπόλεμός [24δ] τε καὶ φιλόσοφος ἡ θεὸς οὖσα τὸν προσφερεστάτους αὐτῆι μέλλοντα οἶσειν τόπον ἄνδρας, τοῦτον ἐκλεξαμένη πρῶτον κατώκισεν. ὠκεῖτε δὴ οὖν νόμοις τε τοιοῦτοις χράμενοι καὶ ἔτι μᾶλλον εὐνομούμενοι πάσῃ τε παρὰ πάντας ἀνθρώπους ὑπερβεβληκότες ὀρετῆι, καθόσπερ εἰκὸς γεννήματα καὶ παιδεύματα θεῶν ὄντας. πολλὰ μὲν οὖν ὑμῶν καὶ μεγάλα ἔργα τῆς πόλεως τῆδε γεγραμμένα θαυμάζεται, πάντων μὴν [24ε] ἐν ὑπερέχει μεγέθει καὶ ὀρετῆι· λέγει γὰρ τὰ γεγραμμένα ὄσσην ἡ πόλις ὑμῶν ἐπαυσέν ποτε δύναμιν ὑβρεῖ πορευομένην ὅμια ἐπὶ πᾶσαν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν, ἐξῶθεν ὀρμηθεῖσαν ἐκ τοῦ Ἰατλαντικῆς πελάγους. τότε γὰρ πορευόμενοι ἦν τὸ ἐκεῖ πέλαγος· νῆσον γὰρ πρὸ τοῦ στόματος εἶχεν ὃ καλεῖτε, ὡς φατε, ὑμεῖς Ἡρακλέους στήλας, ἡ δὲ νῆσος ὅμια Λιβύης ἦν καὶ Ἰασίας μείζων, ἐξ ἧς ἐπιβατὸν ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους τοῖς τότε ἐγίνετο πορευόμενοις, ἐκ δὲ τῶν νήσων [25α] ἐπὶ τὴν καταντικρὺ πᾶσαν

ἤπειρον τὴν περὶ τὸν ἄληθινὸν ἐκείνον πόντον. τάδε μὲν γὰρ, ὅσα ἐντὸς τοῦ στόματος οὐ λέγομεν, φαίνεται λιμὴν στενὸν τινα ἔχων εἰσπλύνει· ἐκεῖνο δὲ πέλαγος ὄντως ἢ τε περιέχουσα αὐτὸ γῆ παντελῶς ἄληθῶς ὀρθότατ' ἂν λέγοιτο ἠπειρος. ἐν δὲ δὴ τῇ Ἰατρικῇ Ἀτλαντὶδὶ νήσῳ ταύτῃ μεγάλη συνέστη καὶ θαυμαστὴ δύναμις βασιλέων, κρατοῦσα μὲν ἀπάσης τῆς νήσου, πολλῶν δὲ ἄλλων νήσων καὶ μερῶν τῆς ἠπέιρου· πρὸς δὲ τούτοις ἐπι τῶν ἐντὸς τῆδε [25β] Λιβύης μὲν ἦρχον μέχρι πρὸς Αἴγυπτον, τῆς δὲ Εὐρώπης μέχρι Τυρρησίας. αὕτη δὴ πᾶσα συναθροισθεῖσα εἰς ἓν ἡ δύναμις τὸν τε παρ' ὑμῖν καὶ τὸν παρ' ἡμῖν καὶ τὸν ἐντὸς τοῦ στόματος πάντα τόπον μιᾷ ποτὲ ἐπεχείρησεν ὀρμῇ δουλοῦσθαι. τότε οὖν ὑμῶν, ὦ Σόλων, τῆς πόλεως ἢ δύναμις εἰς ἅπαντας ἀνθρώπους διαφανῆς ἀρετῇ τε καὶ βία ἔγενετο· πάντων γὰρ προστάσα εὐψυχία καὶ τέχναις ὅσαι κατὰ πόλεμον, [25ξ] τὰ μὲν τῶν Ἑλλήνων ἡγουμένη, τὰ δ' αὕτη μονωθεῖσα ἐξ ἀνάγκης τῶν ἄλλων ἀποστάντων, ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους ἀφικόμενῃ κινδύνους, κρατήσασα μὲν τῶν ἐπιόντων τρόπαιον ἔστησεν, τοὺς δὲ μήπω δεδουλωμένους διεκάλυπεν δουλωθῆναι, τοὺς δ' ἄλλους, ὅσοι κατοικοῦμεν ἐντὸς ὄρων Ἰηρακλείων, ἀφθόνως ἅπαντας ἠλευθέρωσεν. ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ σεισμῶν ἐξαισίων καὶ κατακλυσμῶν γενομένων, μιᾷς [25δ] ἡμέρας καὶ νυκτὸς χαλεπῆς ἐπελθούσης, τὸ τε παρ' ὑμῖν μάχιμον πᾶν ἄθροον ἔδυ κατὰ γῆς, ἢ τε Ἰατρικὴ νήσος ὡσαύτως κατὰ τῆς θαλάττης δύσα ἠφανίσθη· διὸ καὶ νῦν ἄπορον καὶ ἀδιερεύνητον γέγονεν τοῦ κεῖ πέλαγος, πηλοῦ κάρτα βραχέος ἐμποδᾶν ὄντος, ὃν ἡ νήσος ἰζομένη παρέσχετο. τὰ μὲν δὴ ῥηθέντα, ὦ Σώκρατες, ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ [25ε] Κριτίου κατ' ἄκοήν τῆν Σόλωνος, ὡς συντόμως εἶπειν, ἀκήκοας· λέγοντος δὲ δὴ χθὲς σοῦ περὶ πολιτείας τε καὶ τῶν ἀνδρῶν οὐδ' ἔλεγες, ἐθαύμαζον ἀναμιμνησκόμενος αὐτὰ ἃ νῦν λέγω, κατανοῶν ὡς δαιμονίως ἔκ τινος τύχης οὐκ ἄπο σκοποῦ συνηνέχθης τὰ πολλὰ οἷς Σόλων εἶπεν. οὐ μὴν [26α] ἐβουλήθη παραχρήμα εἶπειν· διὰ χρόνου γὰρ οὐχ ἱκανῶς ἐμνησθῆναι. ἐνενόησα οὖν ὅτι χρεῶν εἴη με πρὸς ἑμαυτὸν πρῶτον ἱκανῶς πάντα ἀναλαβόντα λέγειν οὕτως. ὅθεν ταχὺ συνωμολόγησά σοι τὰ ἐπιταχθέντα χθὲς, ἡγούμενος, ὅπερ ἐν ἅπασι τοῖς τοιοῖσδε μέγιστον ἔργον, λόγον τινὰ πρέποντα τοῖς βουλήμασιν ὑποθέσθαι, τούτου μετρίως ἡμᾶς εὐπορήσειν. οὕτω δὲ, καθάπερ ὁδ' εἶπεν, χθὲς τε εὐθύς ἐνθένδε ἄπιαν [26β] πρὸς τοῦσδε ἀνέφερων αὐτὰ ἀναμιμνησκόμενος, ἀπελθὼν τε σχεδὸν τι πάντα ἐ

πισκοπῶν τῆς νυκτὸς ἀνέλαβον. ὡς δὴ τοι, τὸ λεγόμενον, τὰ παύ-
δων μαθήματα θαυμαστὸν ἔχει τι μνημεῖον. ἐγὼ γὰρ ἂ μὲν χθὲς
ἤκουσα, οὐκ ἂν οἶδ' εἰ δυνάμιμην ὅπαντα ἐν μνήμῃ πάλιν λαβεῖν·
ταῦτα δὲ ἂ πάμπολυν χρόνον διακῆκοα, παντόπασι θαυμάσομαι·
ἂν εἴ τί με αὐτῶν διαπέφευγεν. ἦν μὲν οὖν μετὰ πολλῆς ἡδονῆς
καὶ [26ξ] παιδιᾶς τότε ἀκουόμενα, καὶ τοῦ πρεσβύτου προθύ-
μως με διδάσκοντος, ἅπ' ἐμοῦ πολλάκις ἐπανερωτῶντος, ὥστε
οἷον ἐγκαύματα ἀνεκπλύτου γραφῆς ἔμμονά μοι γέγονεν· καὶ
δὴ καὶ τοῖσδε εὐθύς ἔλεγον ἔωθεν αὐτὰ ταῦτα, ἵνα εὐποροῖεν
λόγων μετ' ἐμοῦ. νῦν οὖν, οὐπερ ἔνεκα πάντα ταῦτα εἴρηται,
λέγειν εἰμὶ ἔτοιμος, ὦ Σώκρατες, μὴ μόνον ἐν κεφαλαίοις ἀλλ'
ὥσπερ ἤκουσα καθ' ἕκαστον· τοὺς δὲ πολίτας καὶ τὴν πόλιν
ἦν χθὲς ἡμῖν ὡς ἐν μύθῳ διήεισθα σύ, νῦν μετενεγκόντες [26δ]
ἐπὶ ἀληθὲς δεῦρο θήσομεν ὡς ἐκείνην τῆνδε οὖσαν, καὶ τοὺς
πολίτας οὖς διεισοῦ φήσομεν ἐκείνους τοὺς ἀληθινούς εἶναι
προγόνους ἡμῶν, οὓς ἔλεγεν ὁ ἱερεὺς. πάντως ἀρμόσουςι καὶ
οὐκ ἄπασόμεθα λέγοντες αὐτοὺς εἶναι τοὺς ἐν τῷ τότε ὄντας
χρόνω. κοινῇ δὲ διαλαμβάνοντες ὅπαντες πειρασόμεθα τὸ πρὲ-
πον εἰς δύναμιν οἷς ἐπέταξας ἄποδοῦναι. σκοπεῖν οὖν δὴ χρῆ,
ὦ Σώκρατες, εἰ κατὰ νοῦν ὁ λόγος ἡμῖν [26ε] οὗτος, ἢ τινα ἔτ'
ἄλλον ἂντ' αὐτοῦ ζητητέον. Σωκράτης· καὶ τίν' ἂν, ὦ Κριτία,
μᾶλλον ἂντι τούτου μεταλόβοιμεν, ὃς τῇ τε παρούσῃ τῆς θεοῦ
θυσίᾳ διὰ τὴν οἰκειότητ' ἂν πρόποι μάλιστα, τό τε μὴ πλασθέ-
ντα μῦθον ἀλλ' ἀληθινὸν λόγον εἶναι πάμμεγάλου. πᾶς γὰρ καὶ
πόθεν ἄλλους ἀνευρήσομεν ἀφέμενοι τούτων; οὐκ ἔστιν, ἀλλ'
ἀγαθὴ τύχη χρῆ λέγειν μὲν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ ἂντι τῶν χθὲς λόγων
νῦν [27α] ἡσυχίαν ὄγοντα ἀντακούειν. Κριτίας· σκόπει δὴ τὴν
τῶν ξενίων σοι διάθεσιν, ὦ Σώκρατες, ἢ διέθεμεν. ἔδοξεν γὰρ
ἡμῖν Τίμαιον μὲν, ἅτε ὄντα ἀστρονομικώτατον ἡμῶν καὶ περὶ
φύσεως τοῦ παντός εἰδέναι μάλιστα ἔργον πεποιημένον, πρῶτον
λέγειν ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, τελευτᾶν δὲ
εἰς ἀνθρώπων φύσιν· ἐμὲ δὲ μετὰ τούτον, ὡς παρὰ μὲν τούτου
δεδεγμένον ἀνθρώπους τῷ λόγῳ γεγονότας, παρὰ σοῦ δὲ πεπαι-
δευμένους διαφερόντως [27β] αὐτῶν τινὰς, κατὰ δὲ τὸν Σόλωνος
λόγον τε καὶ νόμον εἰσαγαγόντα αὐτοὺς ὡς εἰς δικαστὰς ἡμᾶς
ποιῆσαι πολίτας τῆς πόλεως τῆσδε ὡς ὄντας τοὺς τότε Ἀθη-
ναίους, οὓς ἐμήνυσεν ἀφανεῖς ὄντας ἢ τῶν ἱερῶν γραμμάτων φή-
μη, τὰ λοιπὰ δὲ ὡς περὶ πολιτῶν καὶ Ἀθηναίων ὄντων ἡδη
ποιεῖσθαι τοὺς λόγους. Σωκράτης· τελέως τε καὶ λαμπρῶς ἔ-

οικα ἄνταπολήψεσθαι τὴν τῶν λόγων ἐστίασιν. σὸν οὖν ἔργον λέγειν ἄν, ὦ Τίμαιε, τὸ μετὰ τοῦτο, ὡς ἔοικεν, εἴη καλέσαντα κατὰ νόμον θεούς. [27ξ] Τίμαιος· ἄλλ', ὦ Σώκρατες, τοῦτό γε δὴ πάντες ὅσοι καὶ κατὰ βραχὺ σωφροσύνης μετέχουσιν, ἐπὶ παντὸς ὀρμῆ καὶ σμικροῦ καὶ μεγάλου πράγματος θεὸν ἅει ποῦ καλοῦσιν· ἡμᾶς δὲ τοὺς περὶ τοῦ παντὸς λόγους ποιεῖσθαι πη μέλλοντας, ἢ γέγονεν ἢ καὶ ἀγενές ἐστιν, εἰ μὴ παντόπασι παραλλάττομεν, ἀνάγκη θεούς τε καὶ θεὸς ἐπικαλουμένους εὖ χεσθαι πάντα κατὰνοῦν ἐκείνοις μὲν μάλιστα, ἐπομένως [27δ] δὲ ἡμῖν εἰπεῖν. καὶ τὰ μὲν περὶ θεῶν ταύτη παρακεκλήσθω· τὸ δ' ἡμέτερον παρακλητέον, ἢ ῥᾶστ' ἄν ὑμεῖς μὲν μάθοιτε, ἐγὼ δὲ ἢ διανοοῦμαι μάλιστ' ἄν περὶ τῶν προκειμένων ἐνδειξαί μῃ. ἐστὶν οὖν δὴ κατ' ἐμὴν δόξαν πρῶτον διαιρετέον τόδε· τί τὸ ὄν ἅει, γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον, καὶ τί τὸ γιγνόμενον μὲν [28α] ἅει, ὄν δὲ οὐδέποτε; τὸ μὲν δὴ νοήσει μετὰ λόγου περιληπτόν, ἅει κατὰ ταῦτ' ὄν, τὸ δ' αὖ δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ἄλογου δοξαστόν, γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὄν. πᾶν δὲ αὖ τὸ γιγνόμενον ὑπ' αἰτίου τινὸς ἐξ ἀνάγκης γίγνεσθαι· παντὶ γὰρ ἀδύνατον χωρὶς αἰτίου γένεσιν σχεῖν. ὅτου μὲν οὖν ἄν ὁ δημιουργὸς πρὸς τὸ κατὰ ταῦτ' ἔχον βλέπων ἅει, τοιοῦτω τινὶ προσχράμενος παραδείγματι, τὴν ἰδέαν καὶ δύναμιν αὐ τοῦ ἀπεργάζηται, καλὸν ἐξ ἀνάγκης [28β] οὕτως ἀποτελεῖσθαι πᾶν οὐ δ' ἄν εἰς γεγονός, γεννητῷ παραδείγματι προσχράμενος, οὐ καλόν. ὁ δὴ πᾶς οὐρανός - ἢ κόσμος ἢ καὶ ἄλλο ὅτι ποτὲ ὁ νομαζόμενος μάλιστ' ἄν δέχοιτο, τοῦθ' ἡμῖν ὠνομάσθω - σκεπτέον δ' οὖν περὶ αὐτοῦ πρῶτον, ὅπερ ὑπόκειται περὶ παντὸς ἐν ὀρχῇ δεῖν σκοπεῖν, πότερον ἦν ἅει, γενέσεως ὀρχῆν ἔχων οὐ δεμίαν, ἢ γέγονεν, ὅπ' ὀρχῆς τινος ὀρξάμενος. γέγονεν· ὄρατὸς γὰρ ἀπτός τέ ἐστιν καὶ σῶμα ἔχων, πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα αἰσθητά, τὰ [28ξ] δ' αἰσθητά, δόξῃ περιληπτά μετ' αἰσθήσεως, γιγνόμενα καὶ γεννητὰ ἐφάνη. τῷ δ' αὖ γενομένῳ φαμέν ὑπ' αἰτίου τινὸς ἀνάγκην εἶναι γενέσθαι. τὸν μὲν οὖν ποιητὴν καὶ πατέρα τοῦδε τοῦ παντὸς εὐρεῖν τε ἔργον καὶ εὐρόντα εἰς πάντας ἀδύνατον λέγειν· τόδε δ' οὖν πόλιν ἐπισκεπτέον περὶ αὐ τοῦ, πρὸς πότερον τῶν παραδειγμάτων ὁ τεκταινόμενος αὐτὸν [29α] ἀπηργάζετο, πότερον πρὸς τὸ κατὰ ταῦτ' αὐτῶς ἔχον ἢ πρὸς τὸ γεγονός. εἰ μὲν δὴ καλός ἐστιν ὅδε ὁ κόσμος ὁ τε δημιουργὸς ἀγαθός, δῆλον ὡς πρὸς τὸ ἀάδιον ἐβλεπεν· εἰ δὲ ὁ μῆδ' εἰπεῖν τινὶ θέμις, πρὸς γεγονός. παντὶ δὴ σαφές ὅτι πρὸς

τὸ ἄδιον· ὁ μὲν γὰρ κάλλιστος τῶν γεγυότων, ὁ δ' ἄριστος τῶν αἰτίων. οὕτω δὴ γεγενημένος πρὸς τὸ λόγῳ καὶ φρονήσει περιληπτὸν καὶ κατὰ ταῦτ' ἔχον δεδημιούργηται· [29β] τούτων δὲ ὑπαρχόντων αὐτῶν πᾶσα ἀνάγκη τόνδε τὸν κόσμον εἰκόνα τινὸς εἶναι. μέγιστον δὴ παντὸς ἄρξασθαι κατὰ φύσιν ἀρχήν. ὡς οὖν περὶ τε εἰκόνας καὶ περὶ τοῦ παραδείγματος αὐτῆς διοριστέον, ὡς ἄρα τοὺς λόγους, ὡς περὶ εἰσὶν ἐξηγηταί, τούτων αὐτῶν καὶ συγγενεῖς ὄντας· τοῦ μὲν οὖν μονίμου καὶ βεβαίου καὶ μετὰ νοῦ καταφανοῦς μονίμου καὶ ἀμεταπτώτους - καθ' ὅσον οἶόν τε καὶ ἀνελέγκτους προσήκει λόγοις εἶναι καὶ ἀνικητοῖς, τοῦ τοῦ δεῖ [29ξ] μηδὲν ἐλλείπειν - τοὺς δὲ τοῦ πρὸς μὲν ἐκεῖνο ἅ πεικασθέντος, ὄντος δὲ εἰκόνας εἰκότας ἀναλόγον τε ἐκείνων ὄντας· ὅτι περὶ πρὸς γένεσιν οὐσία, τοῦτο πρὸς πίστιν ἀλήθεια. ἐὰν οὖν, ὡς Σώκρατες, πολλὰ πολλῶν περὶ, θεῶν καὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως, μὴ δυνατοὶ γινώμεθα πάντη πάντως αὐτοὺς ἑαυτοῖς ὁμολογουμένους λόγους καὶ ἀπηκριβωμένους ἅ ποδοῦναι, μὴ θαυμάσης· ἀλλ' ἐὰν ἄρα μηδεὶς ἦτον παρεχόμεθα εἰκότας, ἀγαπᾶν χρή, μεμνημένους ὡς ὁ λέγων ἐγὼ [29δ] ἡμεῖς τε οἱ κριταὶ φύσιν ἀθροπίνην ἔχομεν, ὥστε περὶ τούτων τὸν εἰκότα μῦθον ἀποδεχομένους πρέπει τούτου μηδὲν ἔτι περὶ ζητεῖν. Σωκράτης· ἄριστα, ὦ Τιμαίε, παντόπασί τε ὡς κελεύεις ἀποδεκτέον· τὸ μὲν οὖν προοίμιον θαυμασιῶς ἀπεδεξάμεθά σου, τὸν δὲ δὴ νόμον ἡμῖν ἐφεξῆς πέραναι. Τιμαίος· λέγωμεν δὴ δι' ἣντινα αἰτίαν γένεσιν καὶ τὸ πᾶν [29ε] τότε ὁ συνιστὰς συνέστησεν. ἀγαθὸς ἦν, ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς οὐδέποτε ἐγγίγνεται φθόνος· τούτου δ' ἐκτὸς ὡς πάντα ὅτι μάλιστα ἐβουλήθη γενέσθαι παραπλήσια ἑαυτῷ. ταύτην δὴ γενέσεως καὶ κόσμου μάλιστα ὅταν τις ἀρχὴν κυριωτάτην [30α] παρ' ἀνδρῶν φρονίμων ἀποδεχόμενος ὀρθότατα ἀποδέχοιτ' ἂν. βουληθεὶς γὰρ ὁ θεὸς ἀγαθὰ μὲν πάντα, φλαῦρον δὲ μηδὲν εἶναι κατὰ δύναμιν, οὕτω δὴ πᾶν ὅσον ἦν ὁρατὸν παραλαβῶν οὐχ ἡσυχίαν ὄγον ἅλλα κινούμενον πλημμελῶς καὶ ἀπάκτως, εἰς τάξιν αὐτὸ ἡγαγεν ἐκ τῆς ἀταξίας, ἡγησάμενος ἐκεῖνο τούτου πάντως ἄμεινον. θεμὶς δ' οὐτ' ἦν οὐτ' ἔστιν τῷ ἄριστῳ δρᾶν ἄλλο πλὴν τὸ κάλλιστον· [30β] λογισάμενος οὖν ἠύρισκεν ἐκ τῶν κατὰ φύσιν ὁρατῶν οὐδὲν ἀνόητον τοῦ νοῦν ἔχοντος ὅλον ὅλου κάλλιον ἐσεσθῆαι ποτε ἔργον, νοῦν δ' αὐτὸν χωρὶς ψυχῆς ἀδύνατον παραγενέσθαι τῷ. διὰ δὲ τὸν λογισμὸν τόνδε νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δ' ἐν σώματι συνιστὰς τὸ πᾶν συνετεκταίνετο, ὅπως ὅτι κά

λλιστον εἶη κατὰ φύσιν ἄριστόν τε ἔργον ἀπειργασμένος. οὐ τως οὖν δὴ κατὰ λόγον τὸν εἰκότα δεῖ λέγειν τόνδε τὸν κόσμον ζῶον ἔμψυχον ἔννουν τε τῇ ἀληθείᾳ διὰ τὴν τοῦ θεοῦ [30ξ] γενέσθαι πρόνοιαν. τούτου δ' ὑπάρχοντος αὐτὰ τούτοις ἐφεξῆς ἡμῖν λεκτέον, τίμη τῶν ζῶων αὐτὸν εἰς ὁμοιότητα ὁ συνιστὰς συνέστησεν. τῶν μὲν οὖν ἐν μέρους εἶδει πεφυκῶτων μηδενὶ καταξιώσωμεν - ἀτελεῖ γὰρ ἔοικὸς οὐδέν ποτ' ἂν γένοιτο καλόν - οὐ δ' ἔστιν ἄλλα ζῶα καθ' ἐν καὶ κατὰ γένη μόρια, τούτῳ πάντων ὁμοιότατον αὐτὸν εἶναι τιθῶμεν. τὰ γὰρ δὴ νοητὰ ζῶα πάντα ἐκεῖνο ἐν ἑαυτῷ περιλαβὸν ἔχει, καθάπερ ὅδε ὁ [30δ] κόσμος ἡμᾶς ὅσα τε ἄλλα θρέμματα συνέστησεν ὁρατὰ τῷ γὰρ τῶν νοουμένων καλλίστῳ καὶ κατὰ πάντα τελέῳ μάλιστα αὐτὸν ὁ θεὸς ὁμοιωσάμενος βουλευθεὶς ζῶον ἐν ὁρατόν, πάνθ' ὅσα [31α] αὐτοῦ κατὰ φύσιν συγγενῆ ζῶα ἐντὸς ἔχον ἑαυτοῦ, συνέστησε. πότερον οὖν ὀρθῶς ἕνα οὐρανὸν προσειρήκαμεν, ἢ πολλοὺς καὶ ἀπειροὺς λέγειν ἦν ὀρθότερον; ἕνα, εἶπερ κατὰ τὸ παράδειγμα δεδημιουργημένος ἔσται. τὸ γὰρ περιέχον πάντα ὁπόσα νοητὰ ζῶα μεθ' ἑτέρου δεύτερον οὐκ ἂν ποτ' εἶη· πάλιν γὰρ ἂν ἕτερον εἶναι τὸ περὶ ἐκείνων δύο ζῶον, οὐ μέρος ἂν εἴτην ἐκείνων, καὶ οὐκ ἂν ἔτι ἐκείνοι ἄλλ' ἐκείνων τῷ περιέχοντι τὸδ' ἂν ἀφωμιωμένον λέγοιτο ὀρθότερον. ἵνα [31β] οὖν τότε κατὰ τὴν νόησιν ὁμοίον ἦ τῷ παντελεῖ ζῶῳ, διὰ ταῦτα οὔτε δύο οὔτ' ἀπειροὺς ἐποίησεν ὁ ποιῶν κόσμους, ἄλλ' εἰς ὅδε μονογενῆς οὐρανὸς γεγονῶς ἔστιν καὶ ἕτ' ἔσται. σωματοειδὲς δὲ δὴ καὶ ὁρατὸν ἄπτόν τε δεῖ τὸ γενόμενον εἶναι, χωρισθὲν δὲ πυρὸς οὐδὲν ἂν ποτε ὁρατὸν γένοιτο, οὐδὲ ἄπτόν ἄνευ τινὸς στερεοῦ, στερεὸν δὲ οὐκ ἄνευ γῆς· ὅθεν ἐκ πυρὸς καὶ γῆς τὸ τοῦ παντὸς ἀρχόμενος συνιστάμενος σῶμα ὁ θεὸς ἐποίησε. δύο δὲ μόνῳ καλῶς συνίστασθαι τρίτου χωρὶς [31ξ] οὐ δυνατόν· δεσμὸν γὰρ ἐν μέσῳ δεῖ τίνα ἀμφοῖν συναγωγὸν γίνεσθαι. δεσμῶν δὲ κάλλιστος ὅς ἂν αὐτὸν καὶ τὰ συνδούμενα ὅτι μάλιστα ἐν ποιῆ, τοῦτο δὲ πέφυκεν ἀναλογία κάλλιστα ἀποτελεῖν. ὁπόταν γὰρ ὀριθμῶν τριῶν εἴτε ὄγκων [32α] εἴτε δυνάμεων ὠντινωοῦν ἢ τὸ μέσον, ὅτιπερ τὸ πρῶτον πρὸς αὐτό, τοῦτο αὐτὸ πρὸς τὸ ἔσχατον, καὶ πάλιναύθις, ὅτι τὸ ἔσχατον πρὸς τὸ μέσον, τὸ μέσον πρὸς τὸ πρῶτον, τότε τὸ μέσον μὲν πρῶτον καὶ ἔσχατον γιγνόμενον, τὸ δ' ἔσχατον καὶ τὸ πρῶτον αὐτὰ μέσα ἀμφοτέρω, πάνθ' οὕτως ἐξ ἀνάγκης τὰ αὐτὰ εἶναι συμβήσεται, τὰ αὐτὰ δὲ γενόμενα ἀλλήλοισι ἐν πάντα ἔσται. εἰ μὲν οὖν ἐπίπεδον μὲν, βῆθος δὲ μηδὲν

ἔχον ἔδει γίγνεσθαι τὸ τοῦ παντὸς σῶμα, μία μεσότης ἂν ἐξήρκει [32β] τὰ τε μεθ' αὐτῆς συνδεῖν καὶ ἑαυτήν, νῦν δὲ στερεοειδῆ γὰρ αὐτὸν προσήκειν εἶναι, τὰ δὲ στερεὰ μία μὲν οὐδέποτε, δύο δὲ ἅει μεσότητες συναρμόττουσιν· οὕτω δὴ πυρὸς τε καὶ γῆς ὕδωρ ἄερα τε ὁ θεὸς ἐν μέσῳ θείς, καὶ πρὸς ἄλληλα καθ' ὅσον ἦν δυνατὸν ἁνα τὸν αὐτὸν λόγον ὑπεργασάμενος, ὅτι περ πῦρ πρὸς ἄερα, τοῦτο ἄερα πρὸς ὕδωρ, καὶ ὅτι ἄηρ πρὸς ὕδωρ, ὕδωρ πρὸς γῆν, συνέδησεν καὶ συνεστήσατο οὐρανὸν ὄρατὸν καὶ ἄπτὸν. καὶ διὰ ταῦτα ἔκ τε δὴ τούτων τοιούτων [32ξ] καὶ τὸν ἀριθμὸν τεττάρων τὸ τοῦ κόσμου σῶμα ἐγεννήθη δι' ἀναλογίας ὁμολογήσασιν, φιλίαν τε ἔσχεν ἔκ τούτων, ὥστε εἰς ταῦτὸν αὐτῷ συνελθὼν ἄλλοι ὑπὸ τοῦ ἄλλου πλὴν ὑπὸ τοῦ συνδήσαντος γενέσθαι. τῶν δὲ δὴ τεττάρων ἐν ὅλον ἕκαστον εἰληφεν ἢ τοῦ κόσμου σύστασις. ἔκ γὰρ πυρὸς παντὸς ὕδατός τε καὶ ἄερος καὶ γῆς συνέστησεν αὐτὸν ὁ συνιστάς, μέρος οὐδὲν οὐδενὸς οὐδὲ δύνάμιν ἔξωθεν ὑπολιπών, τότε διανοηθείς, [32δ] πρῶτον μὲν ἵνα ὅλον ὅτι μάλιστα ζῶν τέλειον ἔκ τελέων [33α] τῶν μερῶν εἴη, πρὸς δὲ τούτοις ἐν, ἅτε οὐχ ὑπολειμμένων ἐξ ὧν ἄλλο τοιοῦτον γένοιτ' ἂν, ἔτι δὲ ἵν' ἀγήρων καὶ ἄνοσον ἦ, κατανοῶν ὡς συστάσῃ σῶματι θερμὰ καὶ ψυχρὰ καὶ πάνθ' ὅσα δυνάμεις ἰσχυρὰς ἔχει περιστάμενα ἔξωθεν καὶ προσπίπτοντα ἀκαίρως λύει καὶ νόσους γῆράς τε ἐπάγοντα φθίνειν ποιεῖ. διὰ δὴ τὴν αἰτίαν καὶ τὸν λογισμὸν τόνδε ἕνα ὅλον ὅλων ἐξ ἁπάντων τέλειον καὶ ἀγήρων καὶ ἄνοσον [33β] αὐτὸν ἐτεκτῆνατο. σχῆμα δὲ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ πρέπον καὶ τὸ συγγενές. τῷ δὲ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ ζῶα περιέχειν μέλλοντι ζῶα πρέπον ἂν εἴη σχῆμα τὸ περιειληφὸς ἐν αὐτῷ πάντα ὅποσα σχήματα· διὸ καὶ σφαιροειδές, ἔκ μέσου πάντη πρὸς τὰς τελευτὰς ἴσον ὑπέχον, κυκλωτερές αὐτὸ ἔτορνεύσατο, πάντων τελεώτατον ὁμοιωτάτον τε αὐτὸ ἑαυτῷ σχημάτων, νομίσας μυρία κάλλιον ὁμοιον ἂν νομοίου. λείον δὲ δὴ κύκλῳ [33ξ] πῶν ἔξωθεν αὐτὸ ἀπηκριβούτο πολλῶν χάριν. ὁμιάπων τε γὰρ ἐπεδείτο οὐδὲν, ὄρατὸν γὰρ οὐδὲν ὑπελείπετο ἔξωθεν, οὐδ' ἀκοῆς, οὐδὲ γὰρ ἀκουστόν· πνεῦμά τε οὐκ ἦν περιεστὸς δεόμενον ἀναπνοῆς, οὐδ' αὐτὸς τινας ἐπιδεές ἦν ὀργάνου σχεῖν ἢ τὴν μὲν εἰς ἑαυτὸ τροφήν δέξοιτο, τὴν δὲ πρότερον ἐξικμασμένην ὑποπέμψοι πάλιν. ἀπῆει τε γὰρ οὐδὲν οὐδὲ προσῆειν αὐτῷ ποθεν - οὐδὲ γὰρ ἦν - αὐτὸ γὰρ ἑαυτῷ τροφήν τὴν ἑαυτοῦ φθῖσιν παρέχον καὶ πάντα ἐν ἑαυτῷ καὶ ὑφ' [33δ] ἑαυτοῦ πάσχον καὶ δρῶν ἔκ τέχνης γέγονεν· ἠγγήσατο γὰρ αὐτὸ

ὁ συνθεῖς αὐταρκες ὃν ἄμεινον ἔσεσθαι μᾶλλον ἢ προσδεῖς ἄλλων. χειρῶν δέ, αἷς οὔτε λαβεῖν οὔτε αὐτίνα ἀμύνασθαι χρεῖα τις ἦν, μάτην οὐκ ᾤετο δεῖν αὐτῷ προσάπτειν, οὐδὲ ποδῶν οὐδὲ ὄλως τῆς περὶ τὴν βᾶσιν [34α] ὑπηρεσίας. κίνησιν γὰρ ἄπε νειμεν αὐτῷ τὴν τοῦ σώματος οἰκείαν, τῶν ἑπτὰ τὴν περὶ νοῦν καὶ φρόνησιν μάλιστα οὔσαν· διὸ δὴ κατὰ ταῦτά ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἐν ἑαυτῷ περιαγαγῶν αὐτὸ ἐποίησε κύκλω κινεῖσθαι στρεφόμενον, τὸς δὲ ἐξ ὁπάσας κινήσεις ἀφείλεν καὶ ἄπλανές ἄπληγᾶσσο ἐκείνων. ἐπὶ δὲ τὴν περίοδον ταύτην ἅπ' οὐδὲν ποδῶν δέον ἄσκελές καὶ ἄπουν αὐτὸ ἐγέννησεν. οὗτος δὴ πᾶς ὄντος ἄεὶ λογισμὸς θεοῦ περὶ τὸν ποτὲ [34β] ἐσόμενον θεὸν λογισθεῖς λείον καὶ ὁμαλὸν πανταχῆ τε ἐκ μέσου ἴσον καὶ ὄλον καὶ τέλειον ἐκ τελῶν σωμάτων σῶμα ἐποίησεν· ψυχὴν δὲ εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ θεὸς διὰ παντός τε ἔτεινεν καὶ ἔτι ἐξώθεν τὸ σῶμα αὐτῆ περιεκόλυπεν, καὶ κύκλω δὴ κύκλον στρεφόμενον οὐρανὸν ἕνα μόνον ἔρημον κατέστησεν, δι' ἄρετὴν δὲ αὐτὸν αὐτῷ δυνάμενον συγγίγνεσθαι καὶ οὐδενὸς ἑτέρου προσδεόμενον, γνώριμον δὲ καὶ φίλον ἱκανῶς αὐτὸν αὐτῷ. διὰ πάντα δὴ ταῦτα εὐδαίμονα θεὸν αὐτὸν ἐγεννήσατο. τὴν δὲ δὴ ψυχὴν οὐχ ὡς νῦν ἰστέραν ἐπιχειροῦμεν λέγειν, [34ξ] οὕτως ἐμμηχανήσατο καὶ ὁ θεὸς νεωτέραν - οὐ γὰρ ἂν ἄρχεσθαι πρεσβύτερον ὑπὸ νεωτέρου συνέρξας εἶασεν - ἀλλὰ πῶς ἡμεῖς πολὺ μετέχοντες τοῦ προστυχόντος τε καὶ εἰκῆ ταύτῃ πῃ καὶ λέγομεν, ὁ δὲ καὶ γενέσει καὶ ἄρετῇ προτέραν καὶ πρεσβυτέραν ψυχὴν σώματος ὡς δεσπότην καὶ ἄρξουσαν ἄρξομένου [35α.] συνεστήσατο ἐκ τῶνδὲ τε καὶ τοιῶδε τρόπῳ. τῆς ἀμερίστου καὶ ἀεὶ κατὰ ταῦτα ἐχούσης οὐσίας καὶ τῆς αὐτῆ περὶ τὰ σώματα γιγνομένης μεριστῆς τρίτον ἐξ ἁμφοῖν ἐν μέσῳ συνεκεράσατο οὐσίας εἶδος, τῆς τε ταύτου φύσεως [αὐτὴν περὶ] καὶ τῆς τοῦ ἑτέρου, καὶ κατὰ ταῦτα συνέστησεν ἐν μέσῳ τοῦ τε ἡμεροῦς αὐτῶν καὶ τοῦ κατὰ τὰ σώματα μεριστοῦ· καὶ τρία λαβῶν αὐτὰ ὄντα συνεκεράσατο εἰς μίαν πάντα ἰδέαν, τὴν θατέρου φύσιν δύσμεικτον οὔσαν εἰς ταῦτον συναρμόττων βίᾳ. [35β] μειγνύς δὲ μετὰ τῆς οὐσίας καὶ ἐκ τριῶν ποιησάμενος ἕν, πάλιν ὄλον τοῦτο μοίρας ὅσας προσῆκεν διένειμεν, ἐκάστην δὲ ἐκ τε ταύτου καὶ θατέρου καὶ τῆς οὐσίας μεμειγμένην. ἤρχετο δὲ διαίρειν ὧδε. μίαν ἀφείλεν τὸ πρῶτον ἀπὸ παντός μοίραν, μετὰ δὲ ταύτην ἀφήρει διπλασίαν ταύτης, τὴν δ' αὐτὴν τρίτην ἡμιολίαν μὲν τῆς δευτέρας, τριπλασίαν δὲ τῆς πρώτης, τετάρτην δὲ τῆς δευτέρας διπλήν, πᾶ

μπτην δὲ τριπλὴν τῆς [35ξ] τρίτης, τὴν δὲ ἕκτην τῆς πρώτης ὁ κταπλασίαν, ἑβδόμην δὲ ἑπτακαικαικοσιπλασίαν τῆς πρώτης· μετὰ δὲ ταῦτα συνεπληροῦτο [36α] τὰ τε διπλάσια καὶ τριπλάσια διαστήματα, μοίρας ἔτι ἐκεῖθεν ὑποτέμνων καὶ τιθεὶς εἰς τὸ μεταξὺ τούτων, ὥστε ἐν ἑκάστῳ διαστήματι δύο εἶναι μέσθητας, τὴν μὲν ταύτῳ μέρει τῶν ἄκρων αὐτῶν ὑπερέχουσαν καὶ ὑπερεχομένην, τὴν δὲ ἴσῳ μὲν κατ' ἀριθμὸν ὑπερέχουσαν, ἴσῳ δὲ ὑπερεχομένην. ἡμιολίων δὲ διαστάσεων καὶ ἐπιτρίτων καὶ ἐπογδῶν γενομένων ἐκ τούτων τῶν δεσμῶν ἐν ταῖς πρόσθεν διαστάσεσιν, [36β] τῷ τοῦ ἐπογδῶος διαστήματι τὰ ἐπίτριτα πάντα συνεπληροῦτο, λείπων αὐτῶν ἑκάστου μόριον, τῆς τοῦ μορίου ταύτης διαστάσεως λειφθείσης ἀριθμοῦ πρὸς ἀριθμὸν ἔχουσης τοὺς ὄρους ἕξ καὶ πενήκοντα καὶ διακοσίων πρὸς τρία καὶ τετταράκοντα καὶ διακόσια. καὶ δὴ καὶ τὸ μειχθέν, ἕξ οὐ ταῦτα κατέτεμμεν, οὕτως ἤδη πᾶν κατανηλώκει. ταύτην οὖν τὴν σύστασιν πᾶσαν διπλὴν κατὰ μήκος σχίσας, μέσσην πρὸς μέσσην ἑκατέραν ἀλλήλαις οἶον χεῖ προσβαλὼν κατέκαμψεν [36ξ] εἰς ἐν κύκλῳ, συνάμας αὐταῖς τε καὶ ἀλλήλαις ἐν τῷ καταντικρῷ τῆς προσβολῆς, καὶ τῇ κατὰ ταῦτα ἐν ταύτῳ περιλαμβομένη κινήσει περίξ αὐτὰς ἔλαβεν, καὶ τὸν μὲν ἔξω, τὸν δὲ ἐντὸς ἐποιεῖτο τῶν κύκλων. τὴν μὲν οὖν ἔξω φερὸν ἐπεφήμισεν εἶναι τῆς ταύτου φύσεως, τὴν δὲ ἐντὸς τῆς θατέρου. τὴν μὲν δὴ ταύτου κατὰ πλευρὰν ἐπὶ δεξιὰ περιήγαγεν, τὴν δὲ θατέρου κατὰ διάμετρον ἐπ' ἀριστερά, κράτος δὲ ἔδωκεν τῇ [36δ] ταύτου καὶ ὁμοίου περιφορᾶ· μίαν γὰρ αὐτὴν ἄσχιστον εἶασεν, τὴν δὲ ἐντὸς σχίσας ἕξαχῆ ἑπτὰ κύκλους ἀνίσους κατὰ τὴν τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου διάστασιν ἑκάστην, οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν, κατὰ τῶναντία μὲν ἀλλήλοις προσέταξεν εἶναι τοὺς κύκλους, τάχει δὲ τρεῖς μὲν ὁμοίως, τοὺς δὲ τέτταρας ἀλλήλοις καὶ τοῖς τρισὶν ἁνομοίως, ἐν λόγῳ δὲ φερομένους. ἐπεὶ δὲ κατὰ νοῦν τῷ συνιστάντι πᾶσα ἡ τῆς ψυχῆς σύστασις ἐγεγένητο, μετὰ τοῦτο πᾶν τὸ σωματοειδὲς ἐντὸς [36ε] αὐτῆς ἐτεκταίνετο καὶ μέσον μέσση συναγαγὼν προσήρμοσεν· ἡ δὲ ἐκ μέσου πρὸς τὸν ἔσχατον οὐρανὸν πάντῃ διαπλακείσα κύκλῳ τε αὐτὸν ἔξωθεν περικαλύψασα, αὐτὴ ἐν αὐτῇ στρεφομένη, θείαν ἀρχὴν ἤρξατο ἀπαύστου καὶ ἔμφρονος βίου πρὸς τὸν σύμπαντα χρόνον. καὶ τὸ μὲν δὴ σῶμα ὄρατὸν οὐρανοῦ γέγονεν, αὐτὴ δὲ ἄορατος μὲν, λογισμοῦ δὲ μετέχουσα καὶ [37α] ἀρμονίας ψυχῆ, τῶν νοητῶν ὡς τε ὄντων ὑπὸ τοῦ ἀρίστου ἀρίστη γενομένη τῶν γεννηθέντων.

ἄτε οὖν ἐκ τῆς ταύτου καὶ τῆς θατέρου φύσεως ἐκ τε οὐσίας
 τριῶν τούτων συγκραθεῖσα μοιρῶν, καὶ ἄνὰ λόγον μερισθεῖσα
 καὶ συνδεθεῖσα, αὐτὴ τε ἀνακυκλουμένη πρὸς αὐτήν, ὅταν οὐ
 σίαν σκεδασθῆν ἔχοντός τινος ἐφάπτηται καὶ ὅταν ἀμεριστον,
 λέγει κινουμένη διὰ πάσης ἑαυτῆς ὅτω τῶ ἂν τι ταύτων ἦ καὶ ὁ
 του ἂν [37β] ἕτερον, πρὸς ὅτι τε μάλιστα καὶ ὅπη καὶ ὅπως καὶ
 ὅποτε συμβαίνει κατὰ τὰ γιγνόμενά τε πρὸς ἕκαστον ἕκαστα
 εἶναι καὶ πάσχειν καὶ πρὸς τὰ κατὰ ταύτὰ ἔχοντα ἄει. λόγος
 δὲ ὁ κατὰ ταύτων ἀληθῆς γιγνόμενος περὶ τε θάτερον ὄν καὶ
 περὶ τὸ ταύτον, ἐν τῷ κινουμένῳ ὑφ' αὐτοῦ φερόμενος ἄνευ φθό
 γγου καὶ ἡχῆς, ὅταν μὲν περὶ τὸ αἰσθητὸν γίγνηται καὶ ὁ τοῦ
 θατέρου κύκλος ὀρθὸς ἴων εἰς πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν διαγγεί
 λη, δόξαι καὶ πίστεις γίνονται βέβαιοι καὶ ἀληθεῖς, [37ξ] ὁ
 ταν δὲ αὐτὸ περὶ τὸ λογιστικὸν ἦ καὶ ὁ τοῦ ταύτου κύκλος εὐ
 τροχος ὢν αὐτὰ μηνύσει, νοῦς ἐπιστήμη τε ἐξ ἀνάγκης ἄ
 ποτελεῖται· τούτω δὲ ἐν ᾧ τῶν ὄντων ἐγγίγνεσθον, ἂν ποτέ τις
 αὐτὸ ἄλλο πλὴν ψυχῆν εἶπη, πᾶν μᾶλλον ἢ τὸληθὲς ἐρεῖ· ὡς δὲ
 κινήθην αὐτὸ καὶ ζῶν ἐνόησεν τῶν ἁδίων θεῶν γεγονὸς ὄγαλ
 μα ὁ γεννήσας πατήρ, ἠγάσθη τε καὶ εὐφρανθεῖς ἔτι δὴ μᾶλλον
 ὁμοιον πρὸς τὸ παρόδειγμα ἐπενόησεν ὑπεργάσασθαι. [37δ] καθά
 περ οὖν αὐτὸ τυγχάνει ζῶν ἁδίων ὄν, καὶ τότε τὸ πᾶν οὕτως
 εἰς δύναμιν ἐπεχείρησε τοιοῦτον ὄποτελεῖν· ἢ μὲν οὖν τοῦ ζῶου
 φύσις ἐτύγχανεν οὔσα αἰώνιος, καὶ τοῦτο μὲν δὴ τῷ γεννητῷ
 παντελῶς προσάπτειν οὐκ ἦν δυνατόν· εἰκῶδ' ἐπενόει κινήτῳ
 τινα αἰῶνος ποιῆσαι, καὶ διακοσμῶν ἅμα οὐρανὸν ποιεῖ μέ
 νοντος αἰῶνος ἐν ἐνὶ κατ' ὀριθμὸν ἰούσαν αἰώνιον εἰκόνα, τοῦτον
 ὄν δὴ χρόνον ἄνομάκαμεν. [37ε] ἡμέρας γὰρ καὶ νύκτας καὶ
 μῆνας καὶ ἑνιαυτούς, οὐκ ὄντας πρὶν οὐρανὸν γενέσθαι, τότε
 ἅμα ἐκείνῳ συνισταμένῳ τὴν γένεσιν αὐτῶν μηχανῶνται· ταῦτα
 δὲ πάντα μέρη χρόνου, καὶ τό τ' ἦν τό τ' ἔσται χρόνου γεγονό
 τα εἶδη, ἃ δὴ φέροντες λαμβάνομεν ἐπὶ τὴν ἁδίων οὐσίαν οὐκ
 ὀρθῶς. λέγομεν γὰρ δὴ ὡς ἦν ἔστιν τε καὶ ἔσται, τῇ δὲ τὸ ἔστιν
 μόνον κατὰ τὸν [38α] ἀληθῆ λόγον προσήκει, τὸ δὲ ἦν τό τ' ἔ
 σται περὶ τὴν ἐν χρόνῳ γένεσιν ἰούσαν πρέπει λέγεσθαι - κινή
 σεις γὰρ ἔστων, τὸ δὲ ἄει κατὰ ταύτὰ ἔχον ἀκινήτως οὔτε πρεσβύ
 τερον οὔτε νεώτερον προσήκει γίγνεσθαι διὰ χρόνου οὐδὲ γενέ
 σθαι ποτέ οὐδὲ γεγονέναι νῦν οὐδ' εἰς αὐθις ἔσεσθαι, τὸ παρὰ
 παν τε οὐδὲν ὅσα γένεσις τοῖς ἐν αἰσθήσει φερομένοις
 προσήψεν, ἄλλὰ χρόνου ταῦτα αἰῶνα μιμουμένου καὶ κατ' ἄ

ριθμὸν κυκλουμένου γέγονεν εἶδη - καὶ πρὸς τούτοις ἔτι τὰ τοιά
 δε, [38β] τό τε γεγόνος εἶναι γεγόνος καὶ τὸ γιγνόμενον εἶναι
 γιγνόμενον, ἔτι τε τὸ γενησόμενον εἶναι γενησόμενον καὶ τὸ μὴ
 ὄν μὴ ὄν εἶναι, ὧν οὐδὲν ἄκριβες λέγομεν. περὶ μὲν οὖν τούτων
 τάχ' ὅταν οὐκ εἴη καιρὸς πρέπων ἐν τῷ παρόντι διακριβολογεῖσθαι.
 χρόνος δ' οὖν μετ' οὐρανοῦ γέγονεν, ἵνα ἅμα γεννηθέντες ἅμα
 καὶ λυθῶσιν, ὅταν ποτε λύσις τις αὐτῶν γίγηται, καὶ κατὰ τὸ
 παράδειγμα τῆς διαωνίας φύσεως, ἵνα ὡς ὁμοίωτατος [38ξ] αὐτῷ
 τῷ κατὰ δύναμιν ἦ· τὸ μὲν γὰρ δὴ παράδειγμα πάντα αἰῶνά ἐ-
 στιν ὄν, ὁ δ' αὖθις διὰ τέλους τὸν ὅσπαντα χρόνον γεγόνως τε καὶ
 ὄν καὶ ἐσόμενος. ἐξ οὖν λόγου καὶ διανοίας θεοῦ τοιαύτης
 πρὸς χρόνου γένεσιν, ἵνα γεννηθῆ χρόνος, ἥλιος καὶ σελήνη
 καὶ πέντε ἄλλα ἄστρα, ἐπίκλην ἔχοντα πλανητά, εἰς διορισμὸν
 καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν χρόνου γέγονεν· σώματα δὲ αὐτῶν ἐκά-
 στων ποιήσας ὁ θεὸς ἔθηκεν εἰς τὰς περιφορὰς ὡς ἡ θατέρου
 περίοδος ἦεν, ἐπτάουσας ὄντα [38δ] ἐπτά, σελήνην μὲν εἰς τὸν
 περὶ γῆν πρῶτον, ἥλιον δὲ εἰς τὸν δευτέρου ὑπὲρ γῆς, ἑωσφόρον
 δὲ καὶ τὸν ἱερὸν Ἑρμοῦ λεγόμενον εἰς [τὸν] τάχει μὲν ἰσό-
 δρομον ἡλίῳ κύκλον ἰόντας, τὴν δὲ ἐναντίαν εἰληχότας αὐτῷ
 δύναμιν· ὅθεν καταλαμβάνουσιν τε καὶ καταλαμβάνονται κατὰ
 ταῦτα ὑπὸ ἀλλήλων ἡλίος τε καὶ ὁ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ ἑωσφόρος.
 τὰ δ' ἄλλα οἱ δὴ καὶ δι' ὡς αἰτίας ἰδρύσατο, εἴ τις ἐπεξίῃ πά-
 σας, ὁ λόγος [38ε] πάφεργος ὧν πλεον ὅταν ἔργον ὧν ἔνεκα λέ-
 γεται παράσχοι. ταῦτα μὲν οὖν ἴσως τάχ' ὅταν κατὰ σχολὴν ὑ-
 στερον τῆς ἀξίας τύχοι διηγήσεως· ἐπειδὴ δὲ οὖν εἰς τὴν ἑαυτῷ
 πρέπουσαν ἕκαστον ἀφίκετο φορὰν τῶν ὅσα ἔδει συναπεργά-
 ζεσθαι χρόνον, δεσμοῖς τε ἐμψύχοις σώματα δεθέντα ζῶα ἐ-
 γεννήθη τό τε προσταχθέν ἔμαθεν, κατὰ δὴ τὴν θατέρου φορὰν
 [39α] πλαγίαν οὔσαν, διὰ τῆς ταύτου φορᾶς ἰούσης τε καὶ
 κρατουμένης, τὸ μὲν μείζονα αὐτῶν, τὸ δ' ἐλάττω κύκλον ἰόν,
 θάπτον μὲν τὰ τὸν ἐλάττω, τὰ δὲ τὸν μείζω βραδύτερον περιήειν.
 τῇ δὴ ταύτου φορᾷ τὰ τάχιστα περιόντα ὑπὸ τῶν βραδύτερον ἰ-
 ὄντων ἐφαίνετο καταλαμβάνοντα καταλαμβάνεσθαι· πάντας
 γὰρ τοὺς κύκλους αὐτῶν στρέφουσα ἕλικα διὰ τὸ διχῆ κατὰ
 [39β] τὰ ἐναντία ἅμα προϊέναι τὸ βραδύτατα ἅπτον ἅφ' αὐτῆς
 οὔσης ταχίστης ἐγγύτατα ἀπέφαινε. ἵνα δ' εἴη μέτρον ἑναργές
 τι πρὸς ἀλλήλα βραδυτῆτι καὶ τάχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀκτώφορας
 πορεύοιτο, φῶς ὁ θεὸς ἀνήψεν ἐν τῇ πρὸς γῆν δευτέρᾳ τῶν περιό-
 δων, ὁ δὴ νῦν κεκλήκαμεν ἥλιον, ἵνα ὅτι μάλιστα εἰς ὅσπαντα

φαίνοι τὸν οὐρανὸν μετάσχοι τε ἀριθμοῦ τὰ ζῶα ὅσοις ἦν προσῆκον, μαθόντα παρὰ τῆς ταύτου καὶ ὁμοίου [39ξ] περιφορᾶς. νύξ μὲν οὖν ἡμέρα τε γέγονεν οὕτως καὶ διὰ ταῦτα, ἡ τῆς μιᾶς καὶ φρονιμωτάτης κυκλήσεως περίοδος· μεις δὲ ἐπειδὸν σελήνη περιελθοῦσα τὸν ἑαυτῆς κύκλον ἥλιον ἐπικαταλάβῃ, ἐνιαυτὸς δὲ ὅποταν ἥλιος τὸν ἑαυτοῦ περιέλθῃ κύκλον. τῶν δ' ἄλλων τὰς περιόδους οὐκ ἐννενοηκότες ἄνθρωποι, πλὴν ὀλίγοι τῶν πολλῶν, οὔτε ὀνομάζουσιν οὔτε πρὸς ἄλληλα συμμετροῦνται σκοποῦντες ἀριθμοῖς, ὥστε ὡς ἔπος [39δ] εἶπειν οὐκ ἴσασι χρόνον ὄντα τὰς τούτων πλόνας, πλήθει μὲν ἀμυχῶν χρωμένιας, πεποικιλμένας δὲ θαυμαστῶς· ἐστὶν δ' ὁμως οὐδὲν ἤττον κατανοῆσαι δυνατὸν ὡς ὁ γε τέλος ἀριθμὸς χρόνου τὸν τέλος ἐνιαυτὸν πληροῖ τότε, ὅταν ἀπασῶν τῶν ὀκτῶ περιόδων τὰ πρὸς ἄλληλα συμπερανθέντα τάχῃ σχῆ κεφαλὴν τῷ τοῦ ταύτου καὶ ὁμοίως ἴοντος ἀναμετρηθέντα κύκλῳ. κατὰ ταῦτα δὴ καὶ τούτων ἕνεκα ἐγενήθη τῶν ἄστρον ὅσα δι' οὐρανοῦ πορευόμενα ἔσχεν τροπᾶς, ἵνα τὸδε [39ε] ὡς ὁμοιότατον ἦ τῷ τελῶ καὶ νοητῷ ζῶῳ πρὸς τὴν τῆς διαϊωνίας μίμησιν φύσεως. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἤδη μέχρι χρόνου γενέσεως ἀπειργαστο εἰς ὁμοιότητα ὡπερ ἀπεικάζετο, τὸ δὲ μήπω τὰ πάντα ζῶα ἐντὸς αὐτοῦ γεγενημένα περιελθέναι, ταύτη ἔτι εἶχεν ἀνομοίως. τοῦτο δὴ τὸ κατάλοιπον ἀτηργάζετο αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ παραδείγματος ἀποτυπούμενος φύσιν. ἥπερ οὖν νοῦς ἐνούσας ἰδέας τῷ ὁ ἐστὶν ζῶον, οἷα τε ἐνεῖσι καὶ ὄσαι, καθορᾶ, τοιαύτας καὶ τοσαύτας διενεόθη δεῖν καὶ τὸδε σχεῖν. εἰσὶν δὴ τέτταρες, μία μὲν οὐράνιον θεῶν γένος, ἄλλη δὲ [40α] πτηνὸν καὶ ἀεροπόρον, τρίτη δὲ ἐνυδρον εἶδος, πεζὸν δὲ καὶ χερσαῖον τέταρτον. τοῦ μὲν οὖν θείου τὴν πλείστην ἰδέαν ἐκ πυρὸς ἀτηργάζετο, ὅπως ὅτι λαμπρότατον ἰδεῖν τε κάλλιστον εἶη, τῷ δὲ παντὶ προσεικάζων εὐκύκλον ἐποίει, τίθησιν τε εἰς τὴν τοῦ κρατίστου φρόνησιν ἐκείνῳ συνεπόμενον, νείμας περὶ πάντα κύκλῳ τὸν οὐρανόν, κόσμον ἀληθινὸν αὐτῷ πεποικιλμένον εἶναι καθ' ὅλον. κινήσεις δὲ δύο προσῆψεν ἐκάστῳ, τὴν μὲν ἐν ταύτῳ κατὰ ταῦτά, περὶ τῶν αὐτῶν ἁεὶ [40β] τὰ αὐτὰ ἑαυτῷ διανοομένων, τὴν δὲ εἰς τὸ πρόσθεν, ὑπὸ τῆς ταύτου καὶ ὁμοίου περιφορᾶς κρατουμένων· τὰς δὲ πέντε κινήσεις ἀκίνητον καὶ ἐστός, ἵνα ὅτι μάλιστα αὐτῶν ἕκαστον γένοιτο ὡς ἄριστον. ἐξ ἧς δὴ τῆς αἰτίας γέγονεν ὅς' ἀπλανῆ τῶν ἄστρον ζῶα θεῖα ὄντα καὶ ἄδια καὶ κατὰ ταῦτα ἐν ταύτῳ στρεφόμενα ἁεὶ μένει· τὰ δὲ τρεπόμενα καὶ πλάνῃ

τοιαύτην ἴσχοντα, καθόπερ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐρρήθη, κατ' ἐκεῖνα γέγονεν. γῆν δὲ τροφὸν μὲν ἡμετέραν, ἰλλομένην δὲ [40ξ] τὴν περὶ τὸν διὰ παντὸς πόλον τεταμένον, φύλακα καὶ δημιουργὸν νυκτός τε καὶ ἡμέρας ἐμηχανήσατο, πρώτην καὶ πρεσβυτάτην θεῶν ὅσοι ἐντὸς οὐρανοῦ γέγονασιν. χορείας δὲ τούτων αὐτῶν καὶ παραβολὰς ἀλλήλων, καὶ [περὶ] τὰς τῶν κύκλων πρὸς ἑαυτοὺς ἐπανακυκλήσεις καὶ προχωρήσεις, ἐν τε ταῖς συνάψεσιν ὅποιοι τῶν θεῶν κατ' ἀλλήλους γιγνόμενοι καὶ ὅσοι καταντικρῦ, μεθ' οὐστινάς τε ἐπίπροσθεν ἀλλήλοις ἡμῖν τε κατὰ χρόνους οὐστινας ἕκαστοι κατακαλύπτονται καὶ πάλιν ἀναφαινόμενοι φόβους καὶ σημεῖα τῶν [40δ] μετὰ ταῦτα γενησομένων τοῖς οὐ δυναμένοις λογίζεσθαι πέμπουσιν, τὸ λέγειν ἄνευ δι' ὄψεως τούτων αὐτῶν μιμημάτων μάταιος ἂν εἴη πόνος· ἀλλὰ ταῦτά τε ἱκανῶς ἡμῖν ταύτη καὶ τὰ περὶ θεῶν ὄρατῶν καὶ γεννητῶν εἰρημένα φύσεως ἐχέτω τέλος. περὶ δὲ τῶν ἄλλων δαιμόνων εἰπεῖν καὶ γινῶναι τὴν γένεσιν μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς, πειστέον δὲ τοῖς εἰρηκόσιν ἐμπροσθεν, ἐκγόνοις μὲν θεῶν οὖσιν, ὡς ἔφασαν, σαφῶς δὲ πού τούς γε αὐτῶν προγόνους εἰδόντιν· ἂ δύνατον οὖν θεῶν [40ε] παισὶν ἄπιστεῖν, καίπερ ἄνευ τε εἰκότων καὶ ἀναγκαίων ὀποδείξεων λέγουσιν, ἀλλ' ὡς οἰκεῖα φασκόντων ἀπαγγέλλειν ἐπομένους τῷ νόμῳ πιστευτέον. οὕτως οὖν κατ' ἐκείνους ἡμῖν ἡ γένεσις περὶ τούτων τῶν θεῶν ἐχέτω καὶ λεγέσθω. Γῆς τε καὶ Οὐρανοῦ παῖδες Ὠκεανός τε καὶ Τηθύς ἐγενέσθη, τούτων δὲ Φόρκυς Κρόνος τε καὶ Ῥέα καὶ ὅσοι μετὰ [41α] τούτων, ἐκ δὲ Κρόνου καὶ Ῥέας Ζεὺς Ἥρα τε καὶ πάντες ὅσους ἴσμεν ἀδελφοὺς λεγομένους αὐτῶν, ἔτι τε τούτων ἄλλους ἐκγόνους· ἐπεὶ δ' οὖν πάντες ὅσοι τε περιπολοῦσιν φανερώς καὶ ὅσοι φαίνονται καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσιν θεοὶ γένεσιν ἐσχον, λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ τότε τὸ πᾶν γεννήσας τότε - θεοὶ θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργὸς πατήρ τε ἔργων, δι' ἐμοῦ γενόμενα ἄλυστα ἐμοῦ γε μὴ ἐθέλοντος. τὸ μὲν οὖν δὴ [41β] δεθὲν πᾶν λυτόν, τό γε μὴν καλῶς ὀρμωσθὲν καὶ ἔχον εὐλύειν ἐθέλειν κακοῦ· δι' ἃ καὶ ἐπέπερ γεγέννησθε, ὀθῶνατοι μὲν οὐκ ἔστ' οὐδ' ἄλυτοι τὸ πάμπαν, οὐτι μὲν δὴ λυθήσεσθέ γε οὐδὲ τεύξεσθε θανάτου μοίρας, τῆς ἐμῆς βουλήσεως μεῖζονος ἔτι δεσμοῦ καὶ κυριωτέρου λαχόντες ἐκείνων οἷς ὅτ' ἐγίγνεσθε συνεδείσθε. νῦν οὖν ὁ λέγω πρὸς ὑμᾶς ἐνδεικνύμενος, μόθητε. θνητὰ ἔτι γένη λοιπὰ τρία ἀγέννητα· τούτων δὲ μὴ γενομένων οὐρανόσ' ἀτελής ἔσται· τὰ γὰρ ἅπαντ' ἐν [41ξ] αὐτῷ γέ

νη ζώων οὐχ ἔξει, δεῖ δέ, εἰ μέλλει τέλος ἱκανῶς εἶναι. δι' ἐμοῦ δὲ ταῦτα γενόμενα καὶ βίου μετασχόντα θεοὶς ἰσάζοιτ' ἄν' ἵνα οὖν θνητὰ τε ἢ τό τε πᾶν τόδε ὄντως ἅπαν ἦ, τρέπεσθε κατὰ φύσιν ὑμεῖς ἐπὶ τὴν τῶν ζώων δημιουργίαν, μιμούμενοι τὴν ἐμὴν δύναμιν περὶ τὴν ὑμετέραν γένεσιν. καὶ καθ' ὅσον μὲν αὐτῶν ἀθανάτοις ὁμώνυμον εἶναι προσήκει, θεῖον λεγόμενον ἡγεμονοῦν τε ἐν αὐτοῖστων ἅει δίκη καὶ ὑμῖν ἐθελόντων ἔπεσθαι, σπείρας καὶ ὑπαρξάμενος [41δ] ἐγὼ παραδώσω· τὸ δὲ λοιπὸν ὑμεῖς, ἀθανάτω θνητὸν προσυφαίνοντες, ὑπεργάζεσθε ζῶα καὶ γεννᾶτε τροφήν τε διδόντες αὐξάνετε καὶ φθίνοντα πάλιν δέχεσθε. ταῦτ' εἶπε, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸν πρότερον κρατῆρα, ἐν ᾧ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν κεραυνὸς ἔμισγεν, τὰ τῶν πρόσθεν ὑπὸ λοιπα καταχεῖτο μίσγων τρόπον μὲν τινα τὸν αὐτόν, ἀκήρατα δὲ οὐκέτι κατὰ ταῦτά ἄσάτως, ἀλλὰ δευτέρα καὶ τρίτα. συστήσας δὲ τὸ πᾶν διεῖλεν ψυχὰς ἰσαρίθμους τοῖς ἄστροις, [41ε] ἐνειμένθ' ἐκάστην πρὸς ἕκαστον, καὶ ἐμβιβάσας ὡς ἐς ὄχημα τὴν τοῦ παντὸς φύσιν ἔδειξεν, νόμους τε τοὺς εἰμαρμένους εἶπεν αὐταῖς, ὅτι γένεσις πρώτη μὲν ἔσοιτο τεταγμένη μία πᾶσιν, ἵνα μή τις ἐλαττοῖτο ὑπ' αὐτοῦ, δεοὶ δὲ σπαρείσας αὐτὸς εἰς τὰ προσήκοντα ἐκάσταις ἕκαστα ὄργανα χρόνων [42α] φῦναι ζώων τὸ θεοσεβέστατον, διπλῆς δὲ οὐσης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τὸ κρεῖττον τοιοῦτον εἶη γένος ὃ καὶ ἔπειτα κεκλήσοιτο ἀνὴρ. ὁπότε δὴ σάμασιν ἐμφυτευθεῖεν ἐξ ἀνάγκης, καὶ τὸ μὲν προσίει, τὸ δ' ὅπιοι τοῦ σώματος αὐτῶν, πρῶτον μὲν αἴσθησιν ἀναγκαῖον εἶη μίαν πᾶσιν ἐκ βιαίων παθημάτων σύμφυτον γίγνεσθαι, δεῦτερον δὲ ἡδονὴ καὶ λύπη μεμειγμένον ἔρωτα, πρὸς δὲ τούτοις φόβον καὶ θυμὸν ὅσα [42β] τε ἐπόμενα αὐτοῖς καὶ ὁπόσα ἐναντίως πέφυκε διεστηκότα· ὧν εἰ μὲν κρατήσοιεν, δίκη βίωσονται, κρατηθέντες δὲ ἀδικία. καὶ ὃ μὲν εὖ τὸν προσήκοντα χρόνον βιούσας, πάλιν εἰς τὴν τοῦ συννόμου πορευθεῖς οἴκησιν ἄστρου, βίον εὐδαίμονα καὶ συνήθη ἔξοι, σφαλεῖς δὲ τούτων εἰς γυναικὸς φύσιν ἐν τῇ [42ξ] δευτέρᾳ γενέσει μεταβαλοῖ· μὴ παυόμενός τε ἐν τούτοις ἐτι κακίας, τρόπον ὃν κακύνειτο, κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς τοῦ τρόπου γενέσεως εἰς τινα τοιαύτην ἅει μεταβαλοῖ θῆρειον φύσιν, ἀλλάπτων τε οὐ πρότερον πόνων λήξοι, πρὶν τῇ ταύτῃ καὶ ὁμοίου περιόδῳ τῇ ἐν αὐτῷ συνεπισπῶμενος τὸν πολὺν ὄχλον καὶ ὕστερον προσφύντα ἐκ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος [42δ] καὶ γῆς, θορυβῶδη καὶ ἄλογον ὄντα, λόγῳ κρατήσας εἰς τὸ τῆς πρώτης καὶ ὀρίστης ἀφίκοιτο εἶδος ἔ

ξεως. διαθεσμοθετήσας δὲ πάντα αὐτοῖς ταῦτα, ἵνα τῆς ἔπειτα εἴη κακίας ἐκάστων ἀναίτιος, ἔσπειρεν τοὺς μὲν εἰς γῆν, τοὺς δ' εἰς σελήνην, τοὺς δ' εἰς τᾶλλα ὅσα ὄργανα χρόνου· τὸ δὲ μετὰ τὸν σπóρον τοῖς νέοις παρέδωκεν θεοῖς σώματα πλάττειν θνητά, τὸ τ' ἐπίλοιπον, ὅσον ἔτι ἦν ψυχῆς ἀνθρωπίνης δέον [42ε] προσγενέσθαι, τοῦτο καὶ πάθ' ὅσα ἀκόλουθα ἐκείνοις ὑπεργασαμένους ἄρχειν, καὶ κατὰ δύναμιν ὅτι κάλλιστα καὶ ἄριστα τὸ θνητὸν διακυβερνᾶν ζῶον, ὅτι μὴ κακῶν αὐτὸ ἑαυτῷ γίγνοιτο αἴτιον. καὶ ὁ μὲν δὴ ἅπαντα ταῦτα διατάξας ἔμενεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰτρόπον ἦθει· μένοντος δὲ νοήσαντες οἱ παῖδες τὴν τοῦ πατρὸς τάξιν ἐπέιθοντο αὐτῇ, καὶ λαβόντες ἀθάνατον ἄρχῃν θνητοῦ ζώου, μιμούμενοι τὸν σφέτερον δημιουργόν, πυρὸς καὶ γῆς ὕδατός τε καὶ ἀέρος ὑπὸ τοῦ κόσμου δανειζόμενοι [43α] μόρια ὡς ὑποδοθησόμενα πόλιν, εἰς ταῦτον τὰ λαμβανόμενα συνεκόλλων, οὐ τοῖς ἀλύτοις οἷς αὐτοὶ συνείχοντο δεσμοῖς, ἀλλὰ διὰ σμικρότητα ἀοράτοις πυκνοῖς γόμφοις συντήκοντες, ἐν ἑξ ἁπάντων ὑπεργαζόμενοι σώμα ἕκαστον, τὰς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς περιόδους ἐνέδδον εἰς ἐπίρρυτον σώμα καὶ ἀπόρρυτον. αἱ δ' εἰς ποταμὸν ἐνδεθεῖσαι πολὺν οὐτ' ἐκράτουν οὐτ' ἐκρατοῦντο, βία δὲ ἐφέροντο καὶ ἔφερον, ὥστε τὸ [43β] μὲν ὅλον κινεῖσθαι ζῶον, ἀτάκτως μὴν ὅπη τύχοι προΐεναι καὶ ἀλόγως, τὰς ἑξ ἀπάσας κινήσεις ἔχον· εἷς τε γὰρ τὸ πρόσθε καὶ ὀπίσθεν καὶ πόλιν εἰς δεξιὰ καὶ ἄριστερὰ κάτω τε καὶ ἄνω καὶ πάντη κατὰ τοὺς ἑξ τόπους πλανώμενα προΐειν. πολλοῦ γὰρ ὄντος τοῦ κατακλύζοντος καὶ ἀπορρέοντος κύματος ὃ τὴν τροφήν παρείχεν, ἔτι μείζω θόρυβον ἀπηργάζετο τὰ τῶν προσπιπτόντων παθήματα ἐκάστοις, ὅτε [43ξ] πυρὶ προσκρούσειε τὸ σῶμά τινος ἑξωθεν ἀλλοτρίῳ περιτυχὸν ἢ καὶ στερεῷ γῆς πάγῳ ὑγροῖς τε ὀλισθημασιν ὑδάτων, εἴτε ζόλη πνευμάτων ὑπὸ ἀέρος φερομένων καταληφθεῖη, καὶ ὑπὸ πάντων τούτων διὰ τοῦ σώματος αἱ κινήσεις ἐπὶ τὴν ψυχὴν φερόμεναι προσπίπτουσι· αἱ δὲ καὶ ἔπειτα διὰ ταῦτα ἐκλήθησάν τε καὶ νῦν ἔτι αἰσθήσεις συνάπασαι κέκληνται. καὶ δὴ καὶ τότε ἐν τῷ παρόντι πλείστην καὶ μεγίστην παρεχόμεναι κίνησιν, μετὰ τοῦ ῥέοντος ἐνδελεχῶς [43δ] ὀχετοῦ κινεῖσθαι καὶ σφοδρῶς σείουσιν τὰς τῆς ψυχῆς περιόδους, τὴν μὲν ταύτου παντάπασιν ἐπέδησαν ἐναντία αὐτῇ ῥέουσιν καὶ ἐπέσχον ἄρχουσιν καὶ ἰούσιν, τὴν δ' αὖ θατέρου διέσεισαν, ὥστε τὰς τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου τρεῖς ἑκατέρας ὀποσάσεις καὶ τὰς τῶν ἡμιολίων καὶ ἐπιτρίτων καὶ ἐπογδῶν μεσό

τητας καὶ συνδέσεις, ἐπειδὴ παντελῶς λυταὶ οὐκ ἦσαν πλήν ὑπὸ τοῦ συνδήσαντος, πάσας μὲν [43ε] στρέψαι στροφάς, πάσας δὲ κλάσεις καὶ διαφθορὰς τῶν κύκλων ἐμποιεῖν, ὅσα χῆπερ ἦν δυνατόν, ὥστε μετ' ἄλλήλων μόγις συνεχόμενας φέρεσθαι μὲν, ἄλογως δὲ φέρεσθαι, τότε μὲν ἄντιας, ἄλλοτε δὲ πλαγίας, τότε δὲ ὑπτίας· οἷον ὅταν τις ὑπτιος ἐρείσας τὴν κεφαλὴν μὲν ἐπὶ γῆς, τοὺς δὲ πόδας ἄνω προσβαλὼν ἔχη πρὸς τινα, τότε ἐν τούτῳ τῷ πάθει τοῦ τε πάσχοντος καὶ τῶν ὀρώντων τὰ τε δεξιὰ ἄριστερὰ καὶ τὰ ἄριστερὰ δεξιὰ ἑκατέρους τὰ ἑκατέρων φαντάζεται. ταῦτόν δὴ τοῦτο καὶ τοιαῦτα ἕτερα αἰ περιφοραὶ πάσχουσαι σφοδρῶς, [44α] ὅταν τέ τῳ τῶν ἔξωθεν τοῦ ταύτου γένους ἢ τοῦ θατέρου περιτύχωσιν, τότε ταῦτόν τῳ καὶ θατερόν του τῶναντία τῶν ἀληθῶν προσαγορεύουσαι ψευδεῖς καὶ ἀνόητοι γέγονασιν, οὐδεμία τε ἐν αὐταῖς τότε περίοδος ἄρχουσα οὐδ' ἡγεμών ἐστίν· αἷς δ' ἂν ἔξωθεν αἰσθήσεις τινὲς φερόμεναι καὶ προσπεσοῦσαι συνεπισπάσωνται καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἔσταν κύτος, τόθ' αὐταὶ κρατούμεναι κρατεῖν δοκοῦσι. καὶ διὰ δὴ ταῦτα πάντα τὰ παθήματα νῦν κατ' ἀρχάς τε ἄνους ψυχῆ γίγνεται [44β] τὸ πρῶτον, ὅταν εἰς σῶμα ἐνδεθῆ θνητόν. ὅταν δὲ τὸ τῆς αὐξῆς καὶ τροφῆς ἔλαττον ἐπιή ρεῦμα, πάλιν δὲ αἱ περίοδοι λαμβανόμεναι γαλήνης τὴν ἑαυτῶν ὁδὸν ἴωσι καὶ καθιστῶνται μᾶλλον ἐπιόντος τοῦ χρόνου, τότε ἤδη πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἰόντων σχῆμα ἐκάστων τῶν κύκλων αἱ περιφοραὶ κατευθυνόμεναι, τό τε θατερόν καὶ τὸ ταῦτόν προσαγορεύουσαι κατ' ὀρθόν, ἔμφρονα τὸν ἔχοντα αὐτὰς γιγνόμενον ἀποτελοῦσιν. ἂν μὲν οὖν δὴ καὶ συνεπιλαμβάνηται τις ὀρθὴ τροφὴ παιδεύσεως, [44ζ] ὀλόκληρος ὑγιῆς τε παντελῶς, τὴν μεγίστην ἀποφυγὰν νόσον, γίγνεται· καταμελήσας δὲ, χολὴν τοῦ βίου διαπορευθεὶς ζῶν, ἀτελής καὶ ἀνόητος εἰς Αἶδου πάλιν ἔρχεται. ταῦτα μὲν οὖν ὕστερὰ ποτε γίγνεται· περὶ δὲ τῶν νῦν προτεθέντων δεῖ διελεῖν ἀκριβέστερον, τὰ δὲ πρὸ τούτων, περὶ σωματίων κατὰ μέρη τῆς γενέσεως καὶ περὶ ψυχῆς, δι' ὅς τε αἰτίας καὶ προνοίας γέγονε θεῶν, τοῦ μάλιστα [44δ] εἰκότος ἀντεχομένοις, οὗ τῳ καὶ κατὰ ταῦτα πορευομένοις διεξιτέον· τὰς μὲν δὴ θείας περιόδους δύο οὖσας, τὸ τοῦ παντός σχῆμα ἀπομιμησάμενοι περιφερὲς ὄν, εἰς σφαιροειδὲς σῶμα ἐνέδησαν, τοῦτο δὲ νῦν κεφαλὴν ἐπονομάζομεν, ὃ θειότατόν τε ἐστίν καὶ τῶν ἐν ἡμῖν πάντων δεσποτῶν· ὧ καὶ πᾶν τὸ σῶμα παρέδοσαν ὑπηρεσίαν αὐτῷ συναθροίσαντες θεοί, κατανοήσαντες ὅτι πασῶν ὅσα

κινήσεις ἔσονται μετέχοι. ἴν' οὖν μὴ κυλινδούμενον ἐπὶ γῆς ὕψη τε καὶ βόθῃ παντοδαπὰ [44ε] ἐχούσης ἄποροί τὰ μὲν ὑπερβαίνειν, ἔνθεν δὲ ἐκβαίνειν, ὄχημα αὐτῷ τοῦτο καὶ εὐπορίαν ἔδοσαν· ὅθεν δὴ μήκος τὸ σῶμα ἔσχευ, ἐκτατά τε κῶλα καὶ καμπτὰ ἔφυσεν τέτταρα θεοῦ μηχανησαμένου πορείαν, οἷς ἀντιλαμβάνόμενον καὶ ὑπερειδόμενον διὰ πάντων τόπων πορεύεσθαι δυνατὸν γέγονε, [45α] τὴν τοῦ θειοτάτου καὶ ἱερωτάτου φέρον οἰκησιν ἐπάνωθεν ἡμῶν. σκέλη μὲν οὖν χεῖρές τε ταύτη καὶ διὰ ταῦτα προσέφυ πάνσιν· τοῦ δ' ὄπισθεν τὸ πρόσθεν τιμιώτερον καὶ ἄρχικώτερον νομίζοντες θεοὶ ταύτη τὸ πολὺ τῆς πορείας ἡμῖν ἔδοσαν. ἔδει δὴ διωρισμένον ἔχειν καὶ ἰσόμοιον τοῦ σώματος τὸ πρόσθεν ἄνθρωπον. διὸ πρῶτον μὲν περὶ τὸ τῆς κεφαλῆς κύτος, ὑποθέντες αὐτόσε τὸ πρόσωπον, ὄργανα ἐνέδησαν [45β] τούτῳ πάσῃ τῇ τῆς ψυχῆς προνοίᾳ, καὶ διέταξαν τὸ μετέχον ἡγεμονίας τοῦτ' εἶναι, τὸ κατὰ φύσιν πρόσθεν· τῶν δὲ ὀργάνων πρῶτον μὲν φωσφόρα συνετεκτῆναντο ὄμματα, τοιαῦδε ἐνδήσαντες αἰτία. τοῦ πυρὸς ὅσον τὸ μὲν κάειν οὐκ ἔσχε, τὸ δὲ παρέχειν φῶς ἡμερον, οἰκείον ἐκάστης ἡμέρας, σῶμα ἐμηχανήσαντο γίγνεσθαι. τὸ γὰρ ἐντὸς ἡμῶν ἀδελφὸν ὄν τούτου πῦρ εἰλικρινές ἐποίησαν διὰ τῶν ὀμμάτων ῥεῖν λεῖον καὶ πυκνὸν ὄλον μὲν, μάλιστα δὲ τὸ μέσον συμπιλήσαντες [45ξ] τῶν ὀμμάτων, ὥστε τὸ μὲν ἄλλο ὅσον παχύτερον στέγειν πᾶν, τὸ τοιοῦτον δὲ μόνον αὐτὸ καθαρὸν διηθεῖν. ὅταν οὖν μεθμερινὸν ἦ φῶς περὶ τὸ τῆς ὄψεως ῥεῦμα, τότε ἐκπίπτον ὅμοιον πρὸς ὅμοιον, συμπαγές γενόμενον, ἐν σῶμα οἰκειωθὲν συνέστη κατὰ τὴν τῶν ὀμμάτων εὐθυωρίαν, ὅπηπερ ἂν ὑπερείδῃ τὸ προσπίπτον ἐνδοθεν πρὸς ὃ τῶν ἔξω συνέπεσεν. ὁμοιοπαθές δὴ δι' ὁμοιότητα πᾶν γενόμενον, ὅτου τε ἂν αὐτὸ [45δ] ποτε ἐφόπτηται καὶ ὃ ἂν ἄλλο ἐκείνου, τούτων τὰς κινήσεις διαδιδόν εἰς ἅπαν τὸ σῶμα μέχρι τῆς ψυχῆς αἴσθησιν παρέσχετο ταύτην ἢ δὴ ὄραν φάμεν. ὑπελθόντος δὲ εἰς νύκτα τοῦ συγγενοῦς πυρὸς ἀποτέμνεται· πρὸς γὰρ ἰσόμοιον ἐξίον ἄλλοιοῦται τε αὐτὸ καὶ κατασβέννυται, συμφυές οὐκέτι τῷ πλησίον ἄερί γιγνόμενον, ὅπερ πῦρ οὐκ ἔχοντι. παύεται τε οὖν ὄραν, ἔτι τε ἐπαγωγὸν ὕπνου γίγνεται· σωτηρίαν γὰρ ἦν οἱ θεοὶ τῆς ὄψεως ἐμηχανήσαντο, τὴν τῶν βλεφάρων [45ε] φύσιν, ὅταν ταῦτα συμμύσῃ, καθείργουσι τὴν τοῦ πυρὸς ἐντὸς δύναμιν, ἢ δὲ διαχεῖ τε καὶ ὀμαλύνει τὰς ἐντὸς κινήσεις, ὀμαλυνθεισῶν δὲ ἡσυχία γίγνεται, γενομένης δὲ πολλῆς μὲν ἡσυχίας βραχυόνειρος ὕπνος ἐμπίπτει,

καταλειφθεισῶν δέ τινων κινήσεων μειζόνων, οἷαι καὶ ἐν οἷοις ἂν τόποις λείπωνται, [46α] τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα παρέσχοντο ἁφομοιωθέντα ἐντὸς ἕξω τε ἐγερθεῖσιν ὀπομνημονευόμενα φαντάσματα. τὸ δὲ περὶ τὴν τῶν κατόπτρων εἰδωλοποιίαν καὶ πάντα ὅσα ἐμφανῆ καὶ λεία, κατιδεῖν οὐδὲν ἔτι χαλεπόν. ἐκ γὰρ τῆς ἐντὸς ἐκτὸς τε τοῦ πυρὸς ἐκατέρου κοινωρίας ἄλλήλοις, ἐνός τε αὖ περὶ τὴν λειότητα ἐκάστοτε γεινομένου καὶ πολλαχῆ μεταρρυθμισθέντος, [46β] πάντα τὰ τοιαῦτα ἐξ ἁνάγκης ἐμφαίνεται, τοῦ περὶ τὸ πρόσωπον πυρὸς τῶ περὶ τὴν ὄψιν πυρὶ περὶ τὸ λείον καὶ λαμπρὸν συμπαγοῦς γιγνομένου. δεξιὰ δὲ φαντάζεται τὰ ἄριστερά, ὅτι τοῖς ἐναντίοις μέρεσιν τῆς ὀψεως περὶ τᾶναντία μέρη γίγνεται ἐπαφή παρὰ τὸ καθεστὸς ἔθος τῆς προσβολῆς· δεξιὰ δὲ τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἄριστερά ἄριστερά τῶναντίον, ὅταν μεταπέση συμπηγνύμενον ὧ συμπήγνυται φῶς, [46ξ] τοῦτο δέ, ὅταν ἡ τῶν κατόπτρων λειότης, ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἕψη λαβοῦσα, τὸ δεξιὸν εἰς τὸ ἄριστερον μέρος ἁπάση τῆς ὀψεως καὶ θάτερον ἐπὶ θάτερον. κατὰ δὲ τὸ μήκος στραφέν τοῦ προσώπου ταῦτον τοῦτο ὑπτίον ἐποίησεν πᾶν φαίνεσθαι, τὸ κάτω πρὸς τὸ ἄνω τῆς ἀνγῆς τό τ᾽ ἄνω πρὸς τὸ κάτω πάλιν ἅπῶσαν. ταῦτ᾽ οὖν πάντα ἔστιν τῶν συναϊτίων οἷς θεὸς ὑπηρετοῦσιν χρῆται τὴν τοῦ ἀρίστου κατὰ τὸ δυνατὸν ἰδέαν [46δ] ἁποτελῶν· δοξάζεται δὲ ὑπὸ τῶν πλείστων οὐ συναίτια ἅλλα αἷτια εἶναι τῶν πάντων, ψύχοντα καὶ θερμαίνοντα πηγνύντα τε καὶ διαχέοντα καὶ ὅσα τοιαῦτα ἁπεργαζόμενα. λόγον δὲ οὐδένα οὐδὲ νοῦν εἰς οὐδὲν δυνατὰ ἔχειν ἔστιν. τῶν γὰρ ὄντων ὧ νοῦν μόνω κτᾶσθαι προσήκει, λεκτέον ψυχὴν - τοῦτο δὲ ὄρατον, πῦρ δὲ καὶ ὕδωρ καὶ γῆ καὶ ἀήρ σώματα πάντα ὄρατὰ γέγονεν - τὸν δὲ νοῦ καὶ ἐπιστήμης ἐραστήν ἀνάγκη τὸς τῆς ἐμφρονος φύσεως αἰτίας πρώτας [46ε] μεταδιώκειν, ὅσαι δὲ ὑπ᾽ ἄλλων μὲν κινουμένων, ἕτερα δὲ κατὰ ἀνάγκης κινουμένων γίνονται, δευτέρας. ποιητέον δὴ κατὰ ταῦτα καὶ ἡμῖν· λεκτέα μὲν ἁμφότερα τὰ τῶν αἰτιῶν γένη, χωρὶς δὲ ὅσαι μετὰ νοῦ καλῶν καὶ ὀγαθῶν δημιουργοὶ καὶ ὅσαι μονωθεῖσαι φρονήσεως τὸ τυχὸν ἁτακτὸν ἐκάστοτε ἐξεργάζονται. τὰ μὲν οὖν τῶν ὁμμάτων συμμεταίτια πρὸς τὸ σχεῖν τὴν δύναμιν ἦν νῦν εἰληχεν εἰρήσθω· τὸ δὲ μέγιστον αὐτῶν εἰς ἁφελίαν ἔργον, δι᾽ ὃ θεὸς αὐθ᾽ ἡμῖν [47α] δεδάφηται, μετὰ τοῦτο ῥητέον. ὄψις δὴ κατὰ τὸν ἔμῳ λόγον αἰτία τῆς μεγίστης ἁφελίας γέγονεν ἡμῖν, ὅτι τῶν νῦν λόγων περὶ τοῦ παντὸς λεγομένων οὐδεὶς ἂν ποτε

ἐρρήθη μήτε ἄστρα μήτε ἥλιον μήτε οὐρανὸν ἰδόντων. νῦν δ' ἡμέρα τε καὶ νύξ ὀφθεῖσαι μῆνές τε καὶ ἐνιαυτῶν περίοδοι καὶ ἰσημερίαί τε τροπαὶ μεμηχάνηται μὲν ἀριθμὸν, χρόνου δὲ ἐννοϊαν περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως ζήτησιν ἔδοσαν· ἐξ ὧν [47β] ἐπορισάμεθα φιλοσοφίας γένος, οὐ μείζον ἀγαθὸν οὔτ' ἦλθεν οὔτε ἤξει ποτὲ τῷ θνητῷ γένει δωρηθὲν ἐκ θεῶν. λέγω δὴ τοῦτο ὁμμάτων μέγιστον ἀγαθόν· τῶλλα δὲ ὅσα ἐλάττω τί ὧν ὑμνοῖμεν, ὧν ὁ μὴ φιλόσοφος τυφλωθεὶς ὀδυρόμενος ὧν θρηνοῖ μάτην· ἄλλὰ τούτου λεγέσθω παρ' ἡμῶν αὕτη ἐπὶ ταῦτα αἰτία, θεὸν ἡμῖν ἀνευρεῖν δωρήσασθαι τε ὄψιν, ἵνα τὰς ἐν οὐρανῷ τοῦ νοῦ κατιδόντες περιόδους χρῆσαιμεθα ἐπὶ τὰς περιφορὰς τὰς τῆς παρ' ἡμῖν διανοήσεως, συγγενεῖς [47ξ] ἐκείναις οὔσας, ἀταράκτοις τεταραγμένας, ἐκμαθόντες δὲ καὶ λογισμῶν κατὰ φύσιν ὀρθότητος μετασχόντες, μιμούμενοι τὰς τοῦ θεοῦ πάντως ἀπλανεῖς οὔσας, τὰς ἐν ἡμῖν πεπλανημένας καταστησαιμεθα. φωνῆς τε δὴ καὶ ἀκοῆς πέρι πάλιν ὁ αὐτὸς λόγος, ἐπὶ ταῦτάτων αὐτῶν ἕνεκα παρὰ θεῶν δεδωρῆσθαι. λόγος τε γὰρ ἐπ' αὐτὰ ταῦτα τέτακται, τὴν μεγίστην συμβαλλόμενος εἰς αὐτὰμοῖραν, ὅσον τ' αὐτὸ μουσικῆς [47δ] φωνῆχρήσιμον πρὸς ἀκοὴν ἕνεκα ἁρμονίας ἐστὶ δοθέν. ἡ δὲ ἁρμονία, συγγενεῖς ἔχουσα φορὰς ταῖς ἐν ἡμῖν τῆς ψυχῆς περιόδοις, τῷ μετὰ νοῦ προσχρωμένῳ Μούσαις οὐκ ἐφ' ἡδονὴν ἄλογον καθάπερ νῦν εἶναι δοκεῖ χρήσιμος, ἀλλ' ἐπὶ τὴν γεγονυῖαν ἐν ἡμῖν ἀνάρμοστον ψυχῆς περιόδον εἰς κατακόσμησιν καὶ συμφωνίαν ἑαυτῇ σύμμαχος ὑπὸ Μουσῶν δέδοται· καὶ ῥυθμὸς αὐτὸς διὰ τὴν ἄμετρον ἐν ἡμῖν καὶ χαρίτων [47ε] ἐπιδεῖα γιγνομένην ἐν τοῖς πλείστοις ἔξιν ἐπὶ κούρος ἐπὶ ταῦτάτων ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐδόθη. τὰ μὲν οὖν παρεληλυθότα τῶν εἰρημένων πλὴν βραχέων ἐπιδέδεικται τὰ διὰ νοῦ δεδημιουργημένα· δεῖ δὲ καὶ τὰ δι' ἀνάγκης γιγνόμενα τῷ λόγῳ παραθέσθαι. μεμειγμένη γὰρ [48α] οὖν ἡ τοῦδε τοῦ κόσμου γένεσις ἐξ ἀνάγκης τε καὶ νοῦ συστάσεως ἐγεννήθη· νοῦ δὲ ἀνάγκης ὄρχοντος τῷ πείθειν αὐτὴν τῶν γιγνομένων τὰ πλείστα ἐπὶ τὸ βέλτιστον ἀγεῖν, ταύτην κατὰ ταῦτά τε δι' ἀνάγκης ἠπτωμένης ὑπὸ πειθοῦς ἔμφορος οὕτω κατ' ὄρχος συνίστατο τότε τὸ πᾶν. εἴ τις οὖν ἢ γέγονεν κατὰ ταῦτα ὄντως ἔρεϊ, μεικτέον καὶ τὸ τῆς πλανωμένης εἶδος αἰτίας, ἢ φέρειν πέφυκεν· ὥδε οὖν πάλιν [48β] ἀναχωρητέον, καὶ λαβούσιν αὐτῶν τούτων προσήκουσαν ἑτέραν ὄρχην αὐτίς αὐτῶν, καθάπερ περὶ τῶν τότε νῦν οὕτω περὶ τούτων πάλιν ὀρκτέον ὅτι ὄρχης. τὴν δὴ πρὸ τῆς οὐ

ραινοῦ γενέσεως πυρὸς ὕδατός τε καὶ ἀέρος καὶ γῆς φύσιν θε-
 ατέον αὐτὴν καὶ τὰ πρὸ τούτου πάθη· νῦν γὰρ οὐδεὶς πω γένεσιν
 αὐτῶν μεμήνηκεν, ἄλλ' ὡς εἰδόσιν πῦρ ὅτι ποτέ ἐστιν καὶ ἔ-
 καστον αὐτῶν λέγομεν ἄρχος αὐτὰ τιθέμενοι στοιχεῖα τοῦ
 παντός, προσήκον αὐτοῖς οὐδ' ἂν ὡς ἐν συλλαβῆς [48ξ] εἶδεν
 μόνον εἰκότως ὑπὸ τοῦ καὶ βραχὺ φρονούντος ἀπεικασθῆναι.
 νῦν δὲ οὖν τό γε παρ' ἡμῶν ὡδε ἔχεται· τὴν μὲν περὶ ἀπάντων
 εἶτε ἀρχὴν εἶτε ἄρχος εἶτε ὅπη δοκεῖ τούτων πέρι τὸ νῦν οὐ ρητέ-
 ον, δι' ἄλλο μὲν οὐδέν, διὰ δὲ τὸ χαλεπὸν εἶναι κατὰ τὸν παρό-
 ντα τρόπον τῆς διεξόδου δηλῶσαι τὰ δοκοῦντα, μήτ' οὖν ὑμεῖς
 οἶεσθε δεῖν ἡμᾶς λέγειν, οὐτ' αὐτὸς αὐτὸ πείθειν ἑμαυτὸν εἶην ἂν
 δυνατὸς ὡς ὀρθῶς ἐγχειροῖμ' [48δ] ἂν τοσοῦτον ἐπιβαλλόμενος
 ἔργον· τὸ δὲ κατ' ἄρχος ῥηθὲν διαφυλάττων, τὴν τῶν εἰκότων
 λόγων δύναμιν, πειράσομαι μηδενὸς ἤττον εἰκότα, μᾶλλον δέ,
 καὶ ἔμπροσθεν ἂπ' ἄρχῆς περὶ ἐκάστων καὶ συμπάντων λέγειν.
 θεὸν δὴ καὶ νῦν ἐπ' ἄρχῆ τῶν λεγομένων σωτήρα ἐξ ἀόπου
 καὶ ἀήθους διηγῆσεως πρὸς τὸ τῶν εἰκότων δόγμα διασώζειν
 ἡμᾶς [48ε] ἐπικαλεσόμενοι πάλιν ἀρχώμεθα λέγειν. ἡ δ' οὖν
 αὐθις ἀρχὴ περὶ τοῦ παντός ἔστω μειζόνως τῆς πρόσθεν διηρημέ-
 νη· τότε μὲν γὰρ δύο εἶδη διειλόμεθα, νῦν δὲ τρίτον ἄλλο γένος
 ἡμῖν δηλωτέον. τὰ μὲν γὰρ δύο ἱκανὰ ἦν ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν
 λεχθεῖσιν, ἓν μὲν ὡς παραδείγματος εἶδος ὑποτεθεῖν, νοητὸν
 καὶ ἀεὶ κατὰ ταῦτα ὄν, μίμημα δὲ [49α.] παραδείγματος δεύ-
 τερον, γένεσιν ἔχον καὶ ὄρατόν. τρίτον δὲ τότε μὲν οὐ διειλό-
 μεθα, νομίσαντες τὰ δύο ἕξειν ἱκανῶς· νῦν δὲ ὁ λόγος ἔοικεν
 εἰσαναγκάζειν χαλεπὸν καὶ ἀμυδρὸν εἶδος ἐπιχειρεῖν λόγοις ἐ-
 μφανίσει. τί ν' οὖν ἔχον δύναμιν καὶ φύσιν αὐτὸ ὑποληπτέον;
 τοιῶνδε μάλιστα· πάσης εἶναι γενέσεως ὑποδοχὴν αὐτὴν οἶον
 τιθήνην. εἴρηται μὲν οὖν τὰληθές, δεῖ δὲ ἐναργέστερον εἰπεῖν
 περὶ αὐτοῦ, χαλεπὸν [49β.] δὲ ἄλλως τε καὶ διότι προαπορηθῆναι
 περὶ πυρὸς καὶ τῶν μετὰ πυρὸς ἀναγκαῖον τούτου χάριν· τούτων
 γὰρ εἰπεῖν ἕκαστον ὁποῖον ὄντως ὕδωρ χρὴ λέγειν μᾶλλον ἢ
 πῦρ, καὶ ὁποῖον ὅτιοῦν μᾶλλον ἢ καὶ ἅπαντα καθ' ἕκαστόν τε,
 οὕτως ὥστε τινὶ πιστῶ καὶ βεβαίῳ χρήσασθαι λόγῳ, χαλεπόν.
 πᾶς οὖν δὴ τοῦτ' αὐτὸ καὶ πῆ καὶ τί περὶ αὐτῶν εἰκότως δια-
 πορηθέντες ἂν λέγοιμεν; πρῶτον μὲν, ὃ δὴ νῦν ὕδωρ ὀνομάκαμεν,
 πηγνύμενον ὡς δοκοῦμεν λίθους καὶ γῆν γιγνώμενον [49ξ]
 ὀρώμεν, τηκόμενον δὲ καὶ διακρινόμενον αὐτὸ ταῦτόν τοῦτο
 πνεῦμα καὶ ἀέρα, συγκαυθέντα δὲ ἀέρα πῦρ, ἀνάπαλιν δὲ

συγκριθὲν καὶ κατασβεσθὲν εἰς ἰδέαν τε ἁπλῶν ἀύθις ἄερος πῦρ, καὶ πάλιν ἄερα συνιόντα καὶ πυκνούμενοι νέφος καὶ ὁμίχλην, ἐκ δὲ τούτων ἔτι μᾶλλον συμπιλούμενων ῥέον ὕδωρ, ἐξ ὕδατος δὲ γῆν καὶ λίθους ἀύθις, κύκλον τε οὕτω διαδιδόντα εἰς ἄλληλα, ὡς φαίνεται, τὴν γένεσιν. οὕτω δὴ τούτων οὐδέποτε [49δ] τῶν αὐτῶν ἐκάστων φανταζομένων, ποῖον αὐτῶν ὡς ὄν ὀτιοῦν τοῦτο καὶ οὐκ ἄλλο παγίως δισχυριζόμενος οὐκ αἶσχυνεῖται τις ἑαυτόν; οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἄσφαλέστατα μακρῶν περὶ τούτων τιθεμένους ὧδε λέγειν· ἅει ὁ καθορῶμεν ἄλλοτε ἄλλη γιγνώμενοι, ὡς πῦρ, μὴ τοῦτο ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἐκάστοτε προσαγορεύειν πῦρ, μηδὲ ὕδωρ τοῦτο ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἅει, μηδὲ ἄλλο ποτὲ μηδὲν ὡς τινα ἔχον βεβαιότητα, ὅσα [49ε] δεικνύντες τῷ ῥήματι τῷ τότε καὶ τοῦτο προσχρῶμενοι δηλοῦν ἡγούμεθα τι· φεύγει γὰρ οὐχ ὑπομένον τὴν τοῦ τότε καὶ τοῦτο καὶ τὴν τῶδε καὶ πᾶσαν ὄση μόνιμα ὡς ὄντα αὐτὰ ἐνδείκνυται φάσις. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἕκαστα μὴ λέγειν, τὸ δὲ τοιοῦτον ἅει περιφερόμενον ὁμοίον ἐκάστου πέρι καὶ συμπάντων οὕτω καλεῖν, καὶ δὴ καὶ πῦρ τὸ διὰ παντός τοιοῦτον, καὶ ἅπαν ὅσον περ ἂν ἔχη γένεσιν· ἐν ᾧ δὲ ἐγγιγνώμενα ἅει ἕκαστα αὐτῶν φαντάζεται καὶ πάλιν ἐκείθεν ἀπόλλυται, [50α] μόνον ἐκεῖνο αὐτὸ προσαγορεύειν τῷ τε τοῦτο καὶ τῷ τότε προσχρωμένους ὀνόματι, τὸ δὲ ὁποιοῦν τι, θερμὸν ἢ λευκὸν ἢ καὶ ὀτιοῦν τῶν ἐναντίων, καὶ πάθος ὅσα ἐκ τούτων, μηδὲν ἐκεῖνο αὐτὸ τούτων καλεῖν. ἔτι δὲ σαφέστερον αὐτοῦ πέρι προθυμητέον ἀύθις εἰπεῖν. εἰ γὰρ πάντα τις σχήματα πλάσας ἐκ χρυσοῦ μηδὲν μεταπλάττων παύοιτο ἕκαστα εἰς ἅπαντα, δεικνύντος δὴ τίνος αὐτῶν ἐν καὶ ἐρομένου [50β] τί ποτ' ἔστί, μακρῶν πρὸς ἀλήθειαν ἄσφαλέστατον εἰπεῖν ὅτι χρυσός, τὸ δὲ τρίγωνον ὅσα τε ἄλλα σχήματα ἐνεγίγνωτο, μηδέποτε λέγειν ταῦτα ὡς ὄντα, ἅ γε μεταξὺ τιθεμένου μεταπίπτει, ἀλλ' ἐὼν ὅρα καὶ τὸ τοιοῦτον μετ' ἄσφαλείας ἐθέλη δέχεσθαι τίνος, ἀγαπᾶν. ὁ αὐτὸς δὴ λόγος καὶ περὶ τῆς τὰ πάντα δεχομένης σώματα φύσεως. ταῦτόν αὐτὴν ἅει προσρητέον· ἐκ γὰρ τῆς ἑαυτῆς τὸ παράπαν οὐκ ἐξίσταται δυνάμει - δέχεται τε γὰρ ἅει τὰ πάντα, καὶ [50ξ] μορφήν οὐδεμίαν ποτὲ οὐδενὶ τῶν εἰσιόντων ὁμοίαν εἴληφεν οὐδαμῆ οὐδαμῶς· ἐκμαγεῖον γὰρ φύσει παντὶ κείται, κινούμενόν τε καὶ διασχηματιζόμενον ὑπὸ τῶν εἰσιόντων, φαίνεται δὲ δι' ἐκεῖνα ἄλλοτε ἄλλοιον - τὰ δὲ εἰσιόντα καὶ ἐξίοντα τῶν ὄντων ἅει μιμήματα, τυπωθέντα ἅπ' αὐτῶν τρόπον τινὰ δύσφραστον καὶ θαυμαστόν, ὄν εἰς ἀύθις

μέτιμεν. ἐν δ' οὖν τῷ παρόντι χρῆ γένη διανοηθῆναι τριττά, τὸ μὲν [50δ] γιγνόμενον, τὸ δ' ἐν ᾧ γίγνεται, τὸ δ' ὅθεν ἄφομοιού μενον φύεται τὸ γιγνόμενον. καὶ δὴ καὶ προσεικόσαι πρέπει τὸ μὲν δεχόμενον μητρί, τὸ δ' ὅθεν πατρί, τὴν δὲ μεταξὺ τούτων φύσιν ἐκγόνῳ, νοησαί τε ὡς οὐκ ἂν ἄλλως, ἐκτυπάματος ἔσσεσθαι μέλλοντος ἰδεῖν ποικίλου πάσας ποικιλίας, τοῦτ' αὐτὸ ἐν ᾧ ἐκτυπούμενον ἐνίσταται γένοιτ' ἂν παρεσκευασμένοι ἐν, πλὴν ἄμορφον ὃν ἐκείνων ἄπασῶν τῶν ἰδεῶν ὅσας [50ε] μέλλοι δέχεσθαι ποθεν. ὅμοιον γὰρ ὃν τῶν ἐπεισιόντων τινὶ τὰ τῆς ἐναντίας τὰ τε τῆς τὸ παράπαν ἄλλης φύσεως ὅπῃ ἔλθοι δεχόμενον κακῶς ἂν ἀφομοιοῖ, τὴν αὐτοῦ παρεμφάριν ὄντιν. διὸ καὶ πάντων ἐκτὸς εἰδῶν εἶναι χρεῶν τὸ τὰ πάντα ἐκδεξόμενον ἐν αὐτῷ γένη, καθάπερ περὶ τὰ ἀλείμματα ὅποσα εὐάδη τέχνη μηχανῶνται πρῶτον τοῦτ' αὐτὸ ὑπάρχον, ποιούσιν ὅτι μάλιστα ἄαδη τὰ δεξόμενα ὑγρά τὰς ὀσμάς· ὅσοι τε ἐν τισιν τῶν μαλακῶν σχήματα ἄπομάπτειν ἐπιχειροῦσι, τὸ παράπαν σχῆμα οὐδὲν ἐνδηλον ὑπάρχειν ἕως, προομαλύναντες δὲ ὅτι λειότατον ἂν περγάζονται. [51α] ταῦτον οὖν καὶ τῷ τὰ τῶν πάντων ἀεὶ τε ὄντων κατὰ πᾶν ἑαυτοῦ πολλάκις ἀφομοιώματα καλῶς μέλλοντι δέχεσθαι πάντων ἐκτὸς αὐτῷ προσήκει πεφυκέναι τῶν εἰδῶν. διὸ δὴ τὴν τοῦ γεγονότος ὄρατοῦ καὶ πάντως αἰσθητοῦ μητέρα καὶ ὑποδοχὴν μήτε γῆν μήτε ἀέρα μήτε πῦρ μήτε ὕδωρ λέγωμεν, μήτε ὅσα ἐκ τούτων μήτε ἐξ ὧν ταῦτα γέγονεν· ἄλλ' ἀνόρατον εἶδος τι καὶ ἄμορφον, πανδεχές, μεταλαμβάνον [51β] δὲ ἀπορώτατά πη τοῦ νοητοῦ καὶ δυσαλωτότατον αὐτὸ λέγοντες οὐ ψευσόμεθα. καθ' ὅσον δ' ἐκ τῶν προειρημένων δυνατὸν ἐφικνεῖσθαι τῆς φύσεως αὐτοῦ, τῆδ' ἂν τις ὀρθότατα λέγοι· πῦρ μὲν ἐκάστοτε αὐτοῦ τὸ πεπυρωμένον μέρος φαίνεσθαι, τὸ δὲ ὑγραθὲν ὕδωρ, γῆν τε καὶ ἀέρα καθ' ὅσον ἂν μιμήματα τούτων δέχηται. λόγῳ δὲ δὴ μᾶλλον τὸ τοιόνδε διοριζομένους περὶ αὐτῶν διασκεπτέον· ὄρα ἔστιν τι πῦρ αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ πάντα περὶ ὧν ἀεὶ λέγομεν οὕτως [51ξ] αὐτὰ καθ' αὐτὰ ὄντα ἔκαστα, ἢ ταῦτα ὡς καὶ βλέπομεν, ὅσα τε ἄλλα διὰ τοῦ σώματος αἰσθανόμεθα, μόνον ἔστιν τοιαύτην ἔχοντα ἀλήθειαν, ἢ ἄλλα δὲ οὐκ ἔστι παρὰ ταῦτα οὐδαμῆ οὐδαμῶς, ἀλλὰ μάτην ἐκάστοτε εἶναι τί φαμεν εἶδος ἐκάστου νοητόν, τὸ δ' οὐδὲν ἄρ' ἦν πλὴν λόγος; οὔτε οὖν δὴ τὸ παρὸν ἄκριτον καὶ ἀδικαστον ἀφέντα ἄξιον φάναι δισχυριζόμενον ἔχειν οὕτως, οὔτ' ἐπὶ λόγου μῆκει πάρεργον [51δ] ἄλλο μῆκος ἐπεμβλητέον· εἰ δὲ τις ὅρος

ὀρισθεῖς μέγας διὰ βραχέων φανείη, τούτο μάλιστα ἐγκαιριώ
 τατον γένοιτ' ἄν. ὡδε οὖν τὴν γ' ἐμὴν αὐτὸς τίθεμαι ψῆφον. εἰ
 μὲν νοῦς καὶ δόξα ἀληθῆς ἔστων δύο γένη, παντόπασι εἶναι
 καθ' αὐτὰ ταῦτα, ἀναίσθητα ὑφ' ἡμῶν εἶδη, νοούμενα μόνον·
 εἰ δ', ὡς τισιν φαίνεται, δόξα ἀληθῆς νοῦ διαφέρει τὸ μηδέν,
 πάθ' ὁπός' αὐτὸ διὰ τοῦ σώματος αἰσθανόμεθα θετέον βεβαιό
 τατα. [51ε] δύο δὴ λεκτέον ἐκείνα, διότι χωρὶς γεγόνατον ἂ
 νομοίως τε ἔχετον. τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν διὰ διδασχῆς, τὸ δ' ὑπὸ
 πειθοῦς ἡμῖν ἐγγίγνεται· καὶ τὸ μὲν αἰεὶ μετ' ἀληθοῦς λόγου,
 τὸ δὲ ἄλογον· καὶ τὸ μὲν ἀκίνητον πειθοῖ, τὸ δὲ μεταπειστόν·
 καὶ τοῦ μὲν πάντα ἄνδρα μετέχειν φατέον, νοῦ δὲ θεοῦς, ἀνθρώ
 πων δὲ γένος βραχύ τι. τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων [52α]
 ὁμολογητέον ἐν μὲν εἶναι τὸ κατὰ ταῦτα εἶδος ἔχον, ἀγέννητον
 καὶ ἀνώλεθρον, οὔτε εἰς ἑαυτὸ εἰσδεχόμενον ἄλλο ἄλλοθεν οὔ
 τε αὐτὸ εἰς ἄλλο ποιῖον, ὁράτον δὲ καὶ ἄλλως ἀναίσθητον,
 τούτο δὲ δὴ νόησις εἰληχεν ἐπισκοπεῖν· τὸ δὲ ὁμώνυμον ὁμοίον
 τε ἐκείνῳ δεύτερον, αἰσθητόν, γεννητόν, πεφορημένον αἰεὶ, γιγνό
 μενόν τε ἐν τινι τόπῳ καὶ πόλιν ἐκεῖθεν ὀπολλύμενον, δόξῃ
 μετ' αἰσθήσεως περιληπτόν· τρίτον δὲ αὐτὸ γένος ὄν τὸ τῆς χώ
 ρας αἰεὶ, φθορὰν οὐ προσδεχόμενον, [52β] ἔδραν δὲ παρέχον ὅσα
 ἔχει γένεσιν πᾶσιν, αὐτὸ δὲ μετ' ἀναισθησίας ὀπτὸν λογισμῶ
 τινι νόθῳ, μόγις πιστόν, πρὸς δὲ δὴ καὶ ὀνειροπολοῦμεν βλέ
 ποντες καὶ φαμεν ἀναγκαῖον εἶναί που τὸ ὄν ἔσταν ἐν τινι τόπῳ
 καὶ κατέχον χώραν τινά, τὸ δὲ μήτ' ἐν γῆ μήτε που κατ' οὐ
 ρανὸν οὐδὲν εἶναι. ταῦτα δὲ πάντα καὶ τούτων ἄλλα ἀδελφὰ
 καὶ περὶ τὴν ἄπνον καὶ ἀληθῶς φύσιν ὑπάρχουσιν ὑπὸ ταύτης
 τῆς ὀνειρώξεως [52ξ] οὐ δυνατοὶ γιγνόμεθα ἐγερθέντες διορίζο
 μενοι τὸ ἀληθὲς λέγειν, ὡς εἰκόνι μὲν, ἐπεὶ περ οὐδ' αὐτὸ τοῦτο
 ἐφ' ὃ γέγονεν ἑαυτῆς ἔστιν, ἑτέρου δὲ τινος αἰεὶ φέρεται φά
 ντασμα, διὰ ταῦτα ἐν ἑτέρῳ προσήκει τινὶ γίγνεσθαι, οὐσίας
 ὀμωσγέπως ἀντεχομένην, ἢ μηδὲν τὸ παράπαν αὐτὴν εἶναι, τῷ
 δὲ ὄντως ὄντι βοηθὸς ὁ δι' ἀκριβείας ἀληθῆς λόγος, ὡς ἔως ἄν
 τι τὸ μὲν ἄλλο ἦ, τὸ δὲ ἄλλο, οὐδέτερον ἐν οὐδετέρῳ ποτὲ γενό
 μενον [52δ] ἐν ὅμια ταῦτόν καὶ δύο γενήσεσθαι. οὗτος μὲν οὖν
 δὴ παρὰ τῆς ἐμῆς ψῆφου λογισθεῖς ἐν κεφαλαίῳ δεδόσθω λό
 γος, ὄν τε καὶ χώραν καὶ γένεσιν εἶναι, τρία τριχῆ, καὶ πρὶν
 οὐρανὸν γενέσθαι· τὴν δὲ δὴ γενέσεως τιθῆναι ὑγραυνομένην
 καὶ πυρουμένην καὶ τὰς γῆς τε καὶ ἀέρος μορφὰς δεχομένην,
 καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις πάθῃ συνέπεται [52ε] πάσχουσαν,

παντοδαπήν μὲν ἰδεῖν φαίνεσθαι, διὰ δὲ τὸ μήθ' ὁμοίων δυνάμεων μήτε ἰσορρόπων ἐμπίμπλασθαι κατ' οὐδὲν αὐτῆς ἰσορροπεῖν, ἀλλ' ἄνωμόλως πάμπαν ταλαντούμενην σειέσθαι μὲν ὑπ' ἐκείνων αὐτήν, κινουμένην δ' αὖ πάλιν ἐκείνα σειεῖν· τὰ δὲ κινούμενα ἄλλα ἄλλοσε ἀεὶ φέρεσθαι διακρινόμενα, ὥσπερ τὰ ὑπὸ τῶν πλοκάων τε καὶ ὀργάνων τῶν περὶ τὴν τοῦ σίτου κάθαρσιν σειόμενα καὶ [53α] ὀνικμάμενα τὰ μὲν πυκνὰ καὶ βαρῆα ἄλλη, τὰ δὲ μακρὰ καὶ κοῦφα εἰς ἑτέραν ἵζει φερόμενα ἔδραν· τότε οὕτω τὰ τέτταρα γένη σειόμενα ὑπὸ τῆς δεξαμενῆς, κινουμένης αὐτῆς οἷον ὀργάνου σεισμὸν παρέχοντος, τὰ μὲν ἄνομοιότατα πλείστον αὐτὰ ἀφ' αὐτῶν ὀρίζειν, τὰ δὲ ὁμοιότατα μάλιστα εἰς ταύτῃ συνωθεῖν, διὸ δὴ καὶ χώραν ταῦτα ἄλλα ἄλλην ἴσχειν, πρὶν καὶ τὸ πᾶν ἐξ αὐτῶν διακοσμηθὲν γενέσθαι. καὶ τὸ μὲν δὴ πρὸ τούτου πάντα ταῦτ' εἶχεν ἀλόγως καὶ ἀμέτρως· [53β] ὅτε δ' ἐπεχειρεῖτο κοσμεῖσθαι τὸ πᾶν, πῦρ πρῶτον καὶ ὕδωρ καὶ γῆν καὶ ἀέρα, ἵχνη μὲν ἔχοντα αὐτῶν ἄλλα, παντάσῃ γε μὴν διακείμενα ὥσπερ εἰκὸς ἔχειν ἅπαν ὅταν ἀπὴ τιος θεός, οὕτω δὴ τότε πεφυκότα ταῦτα πρῶτον διασχηματίσατο εἶδεσί τε καὶ ὀριθμοῖς. τὸ δὲ ἦ δυνατὸν ὡς κάλλιστα ὀριστὰ τε ἐξ οὐχ οὕτως ἔχόντων τὸν θεὸν αὐτὰ συνιστάναι, παρὰ πάντα ἡμῖν ὡς ἀεὶ τοῦτο λεγόμενον ὑπαρχέτω· νῦν δ' οὖν τὴν διάταξιν αὐτῶν ἐπιχειρητέον ἐκάστων καὶ γένεσιν [53ξ] ἀήθει λόγῳ πρὸς ὑμᾶς δηλοῦν, ἀλλὰ γὰρ ἐπεὶ μετέχετε τῶν κατὰ παιδευσιν ὀδῶν δι' ὧν ἐνδείκνυσθαι τὰ λεγόμενα ἀνάγκη, συνέψεσθε. πρῶτον μὲν δὴ πῦρ καὶ γῆ καὶ ὕδωρ καὶ ἀήρ ὅτι σώματα ἐστὶ, δηλόν που καὶ παντί· τὸ δὲ τοῦ σώματος εἶδος πᾶν καὶ βόθος ἔχει. τὸ δὲ βόθος αὖ πᾶσα ἀνάγκη τὴν ἐπίπεδον περιελιφέναι φύσιν· ἡ δὲ ὀρθὴ τῆς ἐπιπέδου βάσεως ἐκ τριγώνων συνέστηκεν. τὰ δὲ τρίγωνα πάντα ἐκ δυοῖν ὀρχεται [53δ] τριγώνων, μίαν μὲν ὀρθὴν ἔχοντος ἑκατέρου γωνίαν, τὰς δὲ ὀξείας· ὧν τὸ μὲν ἕτερον ἑκατέρωθεν ἔχει μέρος γωνίας ὀρθῆς πλευραῖς ἴσας διηρημένης, τὸ δ' ἕτερον ἀίσοις ἄμισα μέρη νενεμημένης. ταύτην δὴ πυρὸς ὀρχὴν καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων ὑποτιθέμεθα κατὰ τὸν μετ' ἀνάγκης εἰκότα λόγον πορευόμενοι· τὰς δ' ἔτι τούτων ὀρχὰς ἀνωθεν θεὸς οἶδεν καὶ ἀνδρῶν ὃς ἀν' ἐκείνῳ φίλος ἦ. δεῖ δὴ λέγειν ποῖα [53ε] κάλλιστα σώματα γένοιτ' ἂν τέτταρα, ἀνόμοια μὲν ἑαυτοῖς, δυνατὰ δὲ ἐξ ἀλλήλων αὐτῶν ἄλλα διαλυόμενα γίνεσθαι· τούτου γὰρ τυχόντες ἔχομεν τὴν ἀλήθειαν γενέσεως περὶ γῆς τε καὶ πυρὸς τῶν τε ἀναλόγον ἐν

μέσῳ. τόδε γὰρ οὐδενὶ συγχωρησόμεθα, καλλίῳ τούτων ὄρα
 μενα σώματα εἶναι που καθ' ἐν γένος ἕκαστον ὄν. τοῦτ' οὖν
 προθυμητέον, τὰ διαφέροντα κάλλει σωμάτων τέτταρα γένη
 συναρμόσασθαι καὶ φάσαι τὴν τούτων ἡμᾶς φύσιν ἱκανῶς εἰ
 ληφέναι. [54α] τοῖν δὴ δυοῖν τριγώνοις τὸ μὲν ἴσοσκελὲς μίαν
 εἴληχεν φύσιν, τὸ δὲ πρόμηκες ὑπεράντους· προαιρετέον οὖν αὐ
 τῶν ὑπείρων τὸ κάλλιστον, εἰ μέλλομεν ἄρξασθαι κατὰ τρόπον.
 ὅν οὖν τις ἔξη κάλλιον ἐκλεξόμενος εἰπεῖν εἰς τὴν τούτων σύ
 στασιν, ἐκεῖνος οὐκ ἐχθρὸς ὢν ἀλλὰ φίλος κρατεῖ· τιθέμεθα δ'
 οὖν τῶν πολλῶν τριγώνων κάλλιστον ἓν, ὑπερβάντες τῶλλα, ἐξ
 οὗ τὸ ἰσόπλευρον τρίγωνον ἐκ τρίτου συνέστηκεν. [54β] διότι
 δέ, λόγος πλείων· ἀλλὰ τῷ τοῦτο ἐλέγξαντι καὶ ἀνευρόντι δὴ
 οὕτως ἔχον κείται φίλια τὰ ὄθλα. προηρήσθω δὴ δύο τρίγωνα
 ἐξ ὧν τό τε τοῦ πυρὸς καὶ τὰ τῶν ἄλλων σώματα μεμηχανῆται,
 τὸ μὲν ἴσοσκελὲς, τὸ δὲ τριπλῆν κατὰ δύναμιν ἔχον τῆς ἐλά
 ττονος τὴν μείζω πλευρὰν ἀεί. τὸ δὴ πρόσθεν ἀσαφῶς ῥηθὲν νῦν
 μᾶλλον διοριστέον. τὰ γὰρ τέτταρα γένη δι' ἀλλήλων εἰς ἄ
 λληλα ἐφαίνετο πάντα γένεσιν ἔχειν, οὐκ ὀρθῶς φανταζόμενα·
 γίγνεται μὲν γὰρ ἐκ [54ξ] τῶν τριγώνων ὧν προηρήμεθα γένη τέ
 τταρα, τρία μὲν ἐξ ἑνὸς τοῦ τὰς πλευρὰς ἀπίσους ἔχοντος, τὸ δὲ
 τέταρτον ἓν μόνον ἐκ τοῦ ἴσοσκελοῦς τριγώνου συναρμωσθέν.
 οὐκ οὖν δυνατὰ πάντα εἰς ἄλληλα διαλυόμενα ἐκ πολλῶν
 σμικρῶν ὀλίγα μεγάλα καὶ τὸναντίον γίνεσθαι, τὰ δὲ τρία
 οἷον τε· ἐκ γὰρ ἑνὸς ἅπαντα πεφυκότα λυθέντων τε τῶν μειζό
 των πολλὰ σμικρὰ ἐκ τῶν αὐτῶν συστήσεται, δεχόμενα τὰ προσή
 κοντα ἑαυτοῖς σχήματα, καὶ σμικρὰ ὄταν αὐτὰ πολλὰ κατὰ [54δ]
 τὰ τρίγωνα διασπαρῆ, γενόμενος εἰς ὀρθὸν ἑνὸς ὄγκου μέγα
 ὄποτελέσειεν ἄν ἄλλο εἶδος ἓν. ταῦτα μὲν οὖν λελέχθω περὶ
 τῆς εἰς ἄλληλα γενέσεως· οἷον δὲ ἕκαστον αὐτῶν γέγονεν εἶδος
 καὶ ἐξ ὅσων συμπεσόντων ὀρθῶν, λέγειν ἄν ἐπόμενον εἴη. ἄ
 ρξει δὴ τό τε πρῶτον εἶδος καὶ σμικρότατον συνιστάμενον,
 στοιχείον δ' αὐτοῦ τὸ τὴν ὑποτείνουσαν τῆς ἐλάττονος πλευρᾶς
 διπλασίαν ἔχον μήκει· σύνδυο δὲ τοιούτων κατὰ διάμετρον
 συντιθεμένων καὶ τρίς τούτου [54ε] γενομένου, τὰς διαμέτρους
 καὶ τὰς βραχείας πλευρὰς εἰς ταῦτον ὡς κέντρον ἕρεισάντων,
 ἓν ἰσόπλευρον τρίγωνον ἐξ ἑξ ἑξ τὸν ὀρθὸν ὄντων γέγονεν. τρί
 γωνα δὲ ἰσόπλευρα συνιστάμενα τέτταρα κατὰ σύντριες ἐπιπέ
 δους γωνίας μίαν στερεῶν [55α] γωνίαν ποιεῖ, τῆς ἀμβλυτάτης
 τῶν ἐπιπέδων γωνιῶν ἐφεξῆς γεγонуῖαν· τοιούτων δὲ ἄ

ποτελεσθεισῶν τεττάρων πρώτον εἶδος στερεόν, ὅλου περιφεροῦς διανεμητικὸν εἰς ἴσα μέρη καὶ ὅμοια, συνίσταται. δεύτερον δὲ ἐκ μὲν τῶν αὐτῶν τριγώνων, κατὰ δὲ ἰσοπλευρα τρίγωνα ὀκτῶ συστάτων, μίαν ὑπεργασασμένων στερεῶν γωνίαν ἐκ τεττάρων ἐπιπέδων· καὶ γενομένων ἐξ τοιούτων τὸ δεύτερον αὐτῶν σώμα οὕτως ἔσχεν τέλος. τὸ δὲ τρίτον ἐκ δις ἐξήκοντα τῶν στοιχείων συμπαγέντων, [55β] στερεῶν δὲ γωνιῶν δώδεκα, ὑπὸ πέντε ἐπιπέδων τριγώνων ἰσοπλεύρων περιεχομένης ἐκάστης, εἴκοσι βάσεις ἔχον ἰσοπλεύρους τριγώνους γέγονεν. καὶ τὸ μὲν ἕτερον ἀπήλλακτο τῶν στοιχείων ταῦτα γεννήσαν, τὸ δὲ ἰσοσκελὲς τρίγωνον ἐγέννα τὴν τοῦ τετάρτου φύσιν, κατὰ τέτταρα συνιστάμενον, εἰς τὸ κέντρον τῶν ὀρθῶν γωνίας συναγον, ἐν ἰσοπλευρον τετράγωνον ὑπεργασάμενον· ἐξ δὲ τοιαῦτα [55ξ] συμπαγέντα γωνίας ὀκτῶ στερεῶν ἀπετέλεσεν, κατὰ τρεῖς ἐπιπέδους ὀρθῶν συναρμοσθείσης ἐκάστης· τὸ δὲ σχῆμα τοῦ συστάτος σώματος γέγονεν κυβικόν, ἐξ ἐπιπέδους τετραγώνους ἰσοπλεύρους βάσεις ἔχον. ἔτι δὲ οὕσης συστάσεως μιᾶς πέμπτης, ἐπὶ τὸ πᾶν ὁ θεὸς αὐτῇ κατεχρήσατο ἐκεῖνο διαζωγραφῶν· ἀλλὰ δὴ τις εἰ πάντα λογιζόμενος ἐμμελῶς ὑποροῖ πότερον ὑπείρους χρήσιμους εἶναι λέγειν ἢ πέρας ἔχοντας, τὸ μὲν [55δ] ὑπείρους ἡγήσασθαι ὅταν ὄντως ὑπείρου τινὸς εἶναι δόγμα ὧν ἔμπειρον χρεῶν εἶναι, πότερον δὲ ἓν ἢ πέντε αὐτοὺς ἀληθείᾳ πεφυκότας λέγειν ποτὲ προσήκει, μᾶλλον ἢ αὐτῇ σὺν εἰκότως διαπορήσαι. τὸ μὲν οὖν δὴ παρ' ἡμῶν ἓν αὐτὸν κατὰ τὸν εἰκότα λόγον πεφυκότα μὲν θεόν, ἄλλος δὲ εἰς ἄλλα πη βλέψας ἕτερα δοξάζει. καὶ τοῦτον μὲν μεθετέον, τὰ δὲ γεγονότα νῦν τῷ λόγῳ γένη διανεύμεν εἰς πῦρ καὶ γῆν καὶ ὕδωρ καὶ ἄερα. γῆ μὲν δὴ τὸ κυβικὸν εἶδος δῶμεν· [55ε] ἀκίνητοτάτη γὰρ τῶν τεττάρων γενῶν γῆ καὶ τῶν σωμάτων πλαστικωτάτη, μάλιστα δὲ ἀνάγκη γεγονέναι τοιοῦτον τὸ τῶν βάσεις ἀσφαλεστάτας ἔχον· βάσις δὲ ἢ τε τῶν κατ' ἀρχὰς τριγώνων ὑποτεθέντων ἀσφαλεστέρα κατὰ φύσιν ἢ τῶν ἴσων πλευρῶν τῆς τῶν ἀνίσων, τὸ τε ἐξ ἑκατέρου συντεθέν ἐπίπεδον ἰσοπλευρον ἰσοπλεύρου τετράγωνον τριγώνου κατὰ τὰ μέρη καὶ καθ' ὅλον στασιμωτέρως ἐξ ἀνάγκης βέβηκεν. διὸ [56α] γῆ μὲν τοῦτο ἀπονέμοντες τὸν εἰκότα λόγον διασφύζομεν, ὕδατι δ' αὐτῶν λοιπῶν τὸ δυσκινητότατον εἶδος, τὸ δ' εὐκινητότατον πυρὶ, τὸ δὲ μέσον ἀέρι· καὶ τὸ μὲν σμικρότατον σῶμα πυρὶ, τὸ δ' αὐτὸ μέγιστον ὕδατι, τὸ δὲ μέσον ἀέρι· καὶ τὸ μὲν ὀξύτατον αὐτῶν πυρὶ, τὸ δὲ δεύτερον ἀέρι, τὸ δὲ τρίτον ὕδατι. ταῦτ'

οὖν δὴ πάντα, τὸ μὲν ἔχον ὀλιγίστας βάσεις εὐκίνητότατον ἂν ἰσχυρῶς πεφυκέναι, τμητικώτατόν τε [56β] καὶ ὀξύτατον ὃν πάντων πᾶτων, ἔτι τε ἐλαφρότατον, ἐξ ὀλιγίστων συνεστὸς τῶν αὐτῶν μερῶν· τὸ δὲ δεύτερον δευτέρως τὰ αὐτὰ ταῦτ' ἔχειν, τρίτως δὲ τὸ τρίτον. ἔστω δὴ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ κατὰ τὸν εἰκότα τὸ μὲν τῆς πυραμίδος στερεὸν γεγονός εἶδος πυρὸς στοιχείου καὶ σπέρμα· τὸ δὲ δεύτερον κατὰ γένεσιν εἴπωμεν ἄερος, τὸ δὲ τρίτον ὕδατος. πάντα οὖν δὴ ταῦτα δεῖ διανοεῖσθαι σμικρὰ οὕτως, ὡς καθ' [56ξ] ἐν ἑκάστῳ μὲν τοῦ γένους ἐκάστου διὰ σμικρότητα οὐδὲν ὁρώμενον ὑφ' ἡμῶν, συναθροισθέντων δὲ πολλῶν τοὺς ὄγκους αὐτῶν ὁρᾶσθαι· καὶ δὴ καὶ τὸ τῶν ἀναλογιῶν περὶ τὰ πλήθη καὶ τὰς κινήσεις καὶ τὰς ἄλλας δυνάμεις πανταχῆ τὸν θεόν, ὅπηπερ ἢ τῆς ἀνάγκης ἔκουσα πεισθεῖσά τε φύσις ὑπεῖκεν, ταύτη πάντη δι' ἀκριβείας ἂν ποτελεσθεῖσῶν ὑπ' αὐτοῦ συνηρμόσθαι ταῦτα ἀνάλογον· ἐκ δὲ πάντων ὡς περὶ τὰ γένη προειρήκαμεν ὡδ' ἂν κατὰ [56δ] τὸ εἶκος μάλιστα ἂν ἔχοι. γῆ μὲν συντυγχάνουσα πυρὶ διαλυθεῖσά τε ὑπὸ τῆς ὀξύτητος αὐτοῦ φέροιτ' ἂν, εἴτ' ἐν αὐτῷ πυρὶ λυθεῖσά εἴτ' ἐν ἄερος εἴτ' ἐν ὕδατος ὄγκῳ τύχοι, μέχρι περὶ ἂν αὐτῆς πη συντυχόντα τὰ μέρη, πάλιν συναρμωσθέντα αὐτὰ αὐτοῖς, γῆ γένοιτο - οὐ γὰρ εἰς ἄλλο γε εἶδος ἔλθοι ποτ' ἂν - ὕδωρ δὲ ὑπὸ πυρὸς μερισθέν, εἴτε καὶ ὑπ' ἄερος, ἐγγυρῶν γίγνεσθαι συστάνα ἐν μὲν πυρὸς σῶμα, δύο [56ε] δὲ ἄερος· τὰ δὲ ἄερος τμήματα ἐξ ἑνὸς μέρους διαλυθέντος δύο ἂν γενεῖσθην σώματα πυρὸς. καὶ πάλιν, ὅταν ἄερος πῦρ ὕδασιν τε ἢ τινὶ γῆ περιλαμβανόμενον ἐν πολλοῖς ὀλίγον, κινούμενον ἐν φερομένοις, μαχόμενον καὶ νικηθὲν καταθραυσθῆ, δύο πυρὸς σώματα εἰς ἐν συνίστασθαι εἶδος ἄερος· καὶ κρατηθέντος ἄερος κερματισθέντος τε ἐκ δυοῖν ὅλων καὶ ἡμίσεος ὕδατος εἶδος ἐν ὅλον ἔσται συμπαγές. ὡς γὰρ δὴ λογισάμεθα αὐτὰ πάλιν, ὡς ὅταν ἐν πυρὶ περιλαμβανόμενον τῶν [57α] ἄλλων ὑπ' αὐτοῦ τι γένος τῆ τῶν γωνιῶν καὶ κατὰ τὰς πλευρὰς ὀξύτητι τέμνηται, συστῶν μὲν εἰς τὴν ἐκεῖνου φύσιν πέπαυται τεμνόμενον - τὸ γὰρ ὁμοῖον καὶ ταῦτόν αὐτῷ γένος ἑκάστου οὔτε τινὰ μεταβολὴν ἐμποιῆσαι δυνατὸν οὔτε τι παθεῖν ὑπὸ τοῦ κατὰ ταῦτά ὁμοίως τε ἔχοντος - ἕως δ' ἂν εἰς ἄλλο τι γιγνόμενον ἦττον ὃν κρείττονι μάχηται, λυόμενον οὐ πάυεται. τὰ τε αὐτὰ σμικρότερα ὅταν ἐν τοῖς μείζουσιν πολλοῖς περιλαμβανόμενα [57β] ὀλίγα διαθραυόμενα κατασβεννύηται, συνίστασθαι μὲν ἐθέλοντα εἰς τὴν τοῦ

κρατούντος ἰδέαν πέπαυται κατασβεννύμενα γίνεταί τε ἐκ πυρὸς ἀήρ, ἐξ ὕδατος ὕδωρ· ἐὰν δὲ εἰς ταῦτα ἴη καὶ τῶν ἄλλων τι συνὶόν γενῶν μάχηται, λυόμενα οὐ παύεται, πρὶν ἢ παντὰ πασιν ὠθούμενα καὶ διαλυθέντα ἐκφύγη πρὸς τὸ συγγενές, ἢ νικηθέντα, ἐν ἑκ πολλῶν ὁμοίον τῷ κρατήσαντι γενόμενον, ἀντὶ τοῦ σύννοικον μείνη. καὶ [57ξ] δὴ καὶ κατὰ ταῦτα τὰ παθήματα διαμείβεται τὰς χώρας ἅπαντα· διέστηκεν μὲν γὰρ τοῦ γένους ἐκάστου τὰ πλήθη κατὰ τόπον ἴδιον διὰ τὴν τῆς δεχομένης κίνησιν, τὰ δὲ ἀνομοιοῦμενα ἐκάστοτε ἑαυτοῖς, ἄλλοις δὲ ὁμοιοῦμενα, φέρεται διὰ τὸν σεισμόν πρὸς τὸν ἐκείνων οἷς ἂν ὁμοιωθῆ τόπον. ὅσα μὲν οὖν ἄκρατα καὶ πρῶτα σώματα διὰ τοιούτων αἰτιῶν γέγονεν· τὸ δὲ ἐν τοῖς εἶδεσιν αὐτῶν ἕτερα ἐμπεφυκέναι γένη τὴν ἑκατέρου τῶν στοιχείων αἰτιατέον σύστασιν, [57δ] μὴ μόνον ἐν ἑκατέρᾳ μέγεθος ἔχον τὸ τρίγωνον φυτεῦσαι κατ' ἀρχάς, ἀλλ' ἐλάττω τε καὶ μείζω, τὸν ἀριθμὸν δὲ ἔχοντα τοσοῦτον ὅσαπερ ἂν ἦ τῶν τοῖς εἶδεσι γένη. διὸ δὴ συμμειγνύμενα αὐτὰ τε πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα τὴν ποικιλίαν ἐστὶν ἄπειρα· ἦς δὴ δεῖ θεωροῦς γίνεσθαι τοὺς μέλλοντας περὶ φύσεως εἰκότι λόγῳ χρῆσεσθαι. κινήσεως οὖν στάσεώς τε πέρι, τίνα τρόπον καὶ μεθ' ὧντινων γίνεσθον, εἰ μὴ τις διομολογήσεται, πόλλ' ἂν εἴη [57ε] ἐμποδῶν τῷ κατόπισθεν λογισμῷ. τὰ μὲν οὖν ἤδη περὶ αὐτῶν εἴρηται, πρὸς δὲ ἐκείνοις ἔτι τάδε, ἐν μὲν ὁμαλότητι μηδέποτε ἐθέλειν κινήσιν ἐνεῖναι. τὸ γὰρ κινήσόμενον ἄνευ τοῦ κινήσοντος ἢ τὸ κινήσον ἄνευ τοῦ κινήσομένου χαλεπὸν, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον, εἶναι· κινήσις δὲ οὐκ ἐστὶν τούτων ἀπόντων, ταῦτα δὲ ὁμαλαεῖναι ποτε ἀδύνατον. οὕτω δὴ στάσιν μὲν ἐν ὁμαλότητι, κινήσιν δὲ εἰς ἀνωμαλότητα ἀεὶ [58α] τιθῶμεν· αἰτία δὲ ἀνισότης αὐτῆς ἀνωμάλου φύσεως. ἀνισότητος δὲ γένεσιν μὲν διεληλύθαμεν· πᾶς δὲ ποτε οὐ κατὰ γένη διαχωρισθέντα ἕκαστα πέπαυται τῆς δι' ἄλλήλων κινήσεως καὶ φορᾶς, οὐκ εἶπομεν. ὧδε οὖν πόλιν ἐροῦμεν. ἢ τοῦ παντὸς περιόδου, ἐπειδὴ συμπεριέλαβεν τὰ γένη, κυκλοτερῆς οὕσα καὶ πρὸς αὐτὴν πεφυκυῖα βούλεσθαι συνιέναι, σφίγγει πάντα καὶ κενὴν χάραν οὐδεμίαν ἐᾶ λείπεσθαι. διὸ [58β] δὴ πῦρ μὲν εἰς ἅπαντα διεληλύθει μάλιστα, ἀήρ δὲ δεύτερον, ὡς λεπτότητι δεύτερον ἔφυ, καὶ τῶν ἄλλων ταύτη· τὰ γὰρ ἐκ μεγίστων μερῶν γεγονότα μεγίστην κενότητα ἐν τῇ συστάσει παραλέλοιπεν, τὰ δὲ σμικρότατα ἐλαχίστην. ἢ δὴ τῆς πηλίσσεως σύνοδος τὰ σμικρὰ εἰς τὰ τῶν μεγάλων διάκενα συναθεῖ. σμικρῶν οὖν παρὰ μεγά-

λα τιθεμένων καὶ τῶν ἐλαττόνων τὰ μείζονα διακρινόντων, τῶν δὲ μείζονων ἐκεῖνα συγκρινόντων, πάντ' ἄνω κάτω μεταφέρεται πρὸς τοὺς ἑαυτῶν τόπους· [58ξ] μεταβάλλον γὰρ τὸ μέγεθος ἔκαστον καὶ τὴν τόπων μεταβάλλει στάσιν. οὕτω δὴ διὰ ταῦτα τε ἡ τῆς ἀνωμαλότητος διασφωζομένη γένεσις ἕει τὴν ἕει κίνησιν τούτων οὖσαν ἐσομένην τε ἐνδελεχῶς παρέχεται. μετὰ δὲ ταῦτα δεῖ νοεῖν ὅτι πυρὸς τε γένη πολλὰ γέγονεν, οἷον φλόξ τό τε ἀπὸ τῆς φλογὸς ὑπίον, ὃ κῶει μὲν οὐ, φῶς δὲ τοῖς ὄμμασιν παρέχει, τό τε φλογὸς ἀποσβεσθείσης ἐν [58δ] τοῖς διαπύροις καταλειπόμενον αὐτοῦ· κατὰ ταῦτα δὲ ἄερος, τὸ μὲν εὐαγέστατον ἐπίκλην αἰθήρ καλούμενος, ὃ δὲ θολερώτατος ὀμίχλη τε καὶ σκότος, ἕτερα τὰ ἀνώνυμα εἶδη, γεγονότα διὰ τὴν τῶν τριγῶνων ἀνισότητα. τὰ δὲ ὕδατος διχῆ μὲν πῶτον, τὸ μὲν ὑγρὸν, τὸ δὲ χυτὸν γένος αὐτοῦ. τὸ μὲν οὖν ὑγρὸν διὰ τὸ μετέχον εἶναι τῶν γενῶν τῶν ὕδατος ὅσα σμικρά, ἀρίστων ὄντων, κινητικὸν αὐτό τε καθ' αὐτὸ καὶ ὑπ' ἄλλου διὰ τὴν ἀνωμαλότητα καὶ τὴν τοῦ σχήματος ἰδέαν γέγονεν τὸ [58ε] δὲ ἐκ μεγάλων καὶ ὀμαλῶν στασιμώτερον μὲν ἐκείνου καὶ βαρὺ πεπηγὸς ὑπὸ ὀμαλότητός ἐστιν, ὑπὸ δὲ πυρὸς εἰσιόντος καὶ διαλύοντος αὐτὸ τὴν ὀμαλότητα ἀποβάλλει, ταύτην δὲ ἀπολέσαν μετίσχει μᾶλλον κινήσεως, γενόμενον δὲ εὐκίνητον, ὑπὸ τοῦ πλησίον ἄερος ἄθου μείνον καὶ κατατεινόμενον ἐπὶ γῆν, τήκεσθαι μὲν τὴν τῶν ὄγκων καθαίρεισιν, ῥοὴν δὲ τὴν κατάπασιν ἐπὶ γῆν ἐπωνυμίαν ἑκατέρου τοῦ πάθους ἔλαβεν. [59α] πάλιν δ' ἐκπίπτοντος αὐτόθεν τοῦ πυρὸς, ἅτε οὐκ εἰς κενὸν ἐξιόντος, ἄθουμένου ὃ πλησίον ἂ ἢ εὐκίνητον ὄντα ἔτι τὸν ὑγρὸν ὄγκον εἰς τὰς τοῦ πυρὸς ἑδρας συνωθῶν αὐτὸν αὐτῷ συμμείγνυσιν· ὃ δὲ συνωθούμενος ἀπολαμβάνων τε τὴν ὀμαλότητα πάλιν, ἅτε τοῦ τῆς ἀνωμαλότητος δημιουργοῦ πυρὸς ὑπίοντος, εἰς ταύτων αὐτῷ καθίσταται. καὶ τὴν μὲν τοῦ πυρὸς ἀπαλλαγὴν ψῦξιν, τὴν δὲ σύνοδον ἀπελθόντος ἐκείνου πεπηγὸς εἶναι γένος προσεερέθη. τούτων δὴ πάντων [59β] ὅσα χυτὰ προσείπομεν ὕδατα, τὸ μὲν ἐκ λεπτοτάπων καὶ ὀμαλωτάπων πυκνότερον γιγνόμενον, μονοειδὲς γένος, στίλβοντι καὶ ξανθῷ χράματι κοινωθέν, τιμαλφέστατον κτήμα χρυσοῦς ἠθημένος διὰ πέτρας ἐπάγη χρυσοῦ δὲ ὄζος, διὰ πυκνότητα σκληρότατον ὄν καὶ μελανθέν, ἀδάμιας ἐκλήθη. τὸ δ' ἐγγύς μὲν χρυσοῦ τῶν μερῶν, εἶδη δὲ πλείονα ἑνὸς ἔχον, πυκνότητι δέ, τῇ μὲν χρυσοῦ πυκνότερον ὄν, καὶ γῆς μόριον ὀλίγον καὶ λεπτὸν μετασχόν, ὥστε σκληρότερον εἶναι, τῷ [59ξ] δὲ μεγάλῳ

λα ἐντὸς αὐτοῦ διαλείμματα ἔχειν κουφότερον, τῶν λαμπρῶν πηκτῶν τε ἐν γένος ὑδάτων χαλκὸς συσταθεὶς γέγονεν· τὸ δ' ἐκ γῆς αὐτῶ μειχθέν, ὅταν παλαιουμένω διαχωρίζησθον πόλιν ὅπ' ἄλλήλων, ἐκφανὲς καθ' αὐτὸ γιγνόμενον ἰὸς λέγεται. τῶλλα δὲ τῶν τοιούτων οὐδὲν ποικίλον ἔτι διαλογίσασθαι τὴν τῶν εἰκότων μύθων μεταδιώκοντα ἰδέαν· ἦν ὅταν τις ἀναπαύσεως ἐνεκα τοὺς περὶ τῶν ὄντων ἄξι καταθέμενος λόγους, τοὺς γενέσεως περὶ διαθεώμενος [59δ] εἰκότας ἀμεταμέλητον ἡδονὴν κτῶται, μέτριον ἂν ἐν τῷ βίῳ παιδιῶν καὶ φρόνιμον ποιῶιτο. ταύτη δὴ καὶ τὰ νῦν ἐφέντες τὸ μετὰ τοῦτο τῶν αὐτῶν περὶ τὰ ἐξῆς εἰκότα διτιμεν τῆδε. τὸ πυρὶ μεμειγμένον ὕδωρ, ὅσον λεπτὸν ὑγρὸν τε διὰ τὴν κίνησιν καὶ τὴν ὁδὸν ἦν κυλινδούμενον ἐπὶ γῆς ὑγρὸν λέγεται, μαλακὸν τε αὐτῷ τὰς βόσεις ἤττον ἐδραῖους οὔσας ἢ τὰς γῆς ὑπέικειν, τοῦτο ὅταν πυρὸς ἀποχωρισθὲν ἄερος τε μονωθῆ, [59ε] γέγονεν μὲν ὁμαλότερον, συνέωσται δὲ ὑπὸ τῶν ἐξιόντων εἰς αὐτό, παγέν τε οὕτως τὸ μὲν ὑπὲρ γῆς μόλιστα παθὸν ταῦτα χόλαζα, τὸ δ' ἐπὶ γῆς κρύσταλλος, τὸ δὲ ἤττον, ἡμιπαγὲς τε ὂν ἔτι, τὸ μὲν ὑπὲρ γῆς αὐτῶ χιών, τὸ δ' ἐπὶ γῆς συμπαγὲν ἐκ δρόσου γενόμενον πάχνη λέγεται. τὰ δὲ δὴ πλεῖστα ὑδάτων εἶδη μεμειγμένα ἄλλήλοις - σύμπαν μὲν τὸ γένος, [60α] διὰ τῶν ἐκ γῆς φυτῶν ἠθημένα, χυμοὶ λεγόμενοι - διὰ δὲ τὰς μείξεις ἀνομοιότητα ἕκαστοι σχόντες τὰ μὲν ἄλλα πολλὰ ἀνώνυμα γένη παρέσχοντο, τέτταρα δὲ ὅσα ἔμπυρα εἶδη, διαφανῆ μόλιστα γενόμενα, εἴληφεν ὀνόματα αὐτῶν, τὸ μὲν τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ σώματος θερμαντικὸν οἶνος, τὸ δὲ λεῖον καὶ διακριτικὸν ὄψεως διὰ ταῦτά τε ἰδεῖν λαμπρὸν καὶ στίλβον λιπαρὸν τε φανταζόμενον ἐλαιηρὸν εἶδος, πίττα καὶ κίκι καὶ ἔλαιον αὐτὸ ὅσα τ' ἄλλα τῆς αὐτῆς δυνάμεως· ὅσον δὲ διαχυτικὸν [60β] μέχρι φύσεως τῶν περὶ τὸ στόμα συνόδων, ταύτη τῆ δυνάμει γλυκύτητα παρεχόμενον, μέλι τὸ κατὰ πάντων μόλιστα πρόσρημα ἔσχεν, τὸ δὲ τῆς σαρκὸς διαλυτικὸν τῷ καεῖν, ἀφρώδες γένος, ἐκ πάντων ἀφορισθὲν τῶν χυμῶν, ὅπως ἐπωνομάσθη· γῆς δὲ εἶδη, τὸ μὲν ἠθημένον διὰ ὕδατος τοιῶδε τρόπον γίνεσθαι σῶμα λίθινον. τὸ συμμιγὲς ὕδωρ ὅταν ἐν τῇ συμμείξει κοπῆ, μετέβαλεν εἰς ἄερος ἰδέαν· γενόμενος δὲ [60ξ] ἄῆρ εἰς τὸν ἑαυτοῦ τόπον ἀναθεῖ. κενὸν δ' ὑπερεῖχεν αὐτῶν οὐδέν· τὸν οὖν πλησίον ἔωσεν ἄερα. ὁ δὲ ἄτε ὂν βαρὺς, ὡσθεὶς καὶ περιχυθεὶς τῷ τῆς γῆς ὄγκῳ, σφόδρα ἐθλίψεν συνέωσέν τε αὐτὸν εἰς τὰς ἑδρας ὅθεν ἀνῆει ὁ νέος ἀῆρ· συνωσθεῖσα δὲ ὑπὸ

ἄερος ἀλύτως ὕδατι γῆ συνίσταται πέτρα, καλλίων μὲν ἢ τῶν ἴσων καὶ ὁμαλῶν διαφανῆς μερῶν, αἰσχιῶν δὲ ἢ ἐναντία. τὸ δὲ ὑπὸ πυρὸς τάχους τὸ νοτερόν [60δ] πᾶν ἐξαρπασθὲν καὶ κραυρότερον ἐκείνου συστάω, ᾧ γένοι κέραμον ἐπινομάκαμεν, τοῦτο γέγονεν· ἔστιν δὲ ὅτε νοτίδος ὑπολειφθείσης χυτὴ γῆ γενομένη διὰ πυρὸς ὅταν ψυχθῆ, γίγνεται τὸ μέλαν χρῶμα ἔχον λίθος. τῷ δ' αὖ κατὰ ταῦτά μὲν ταῦτα ἐκ συμμείξεως ὕδατος ἀπομονομένω πολλοῦ, λεπτοτέρων δὲ ἐκ γῆς μερῶν ὀλμυρῶ τε ὄντε, ἡμιπαγῆ γενομένω καὶ λυτῶ πόλιν ὑφ' ὕδατος, τὸ μὲν ἐλαίου καὶ γῆς καθαρτικὸν γένος λίτρον, τὸ δ' εὐόμοστον ἐν ταῖς κοινωσίαις [60ε] ταῖς περὶ τὴν τοῦ στόματος αἴσθησιν ὀλῶν κατὰ λόγον [νόμου] θεοφιλὲς σῶμα ἐγένετο. τὰ δὲ κοινὰ ἐξ ἁμφοῖν ὕδατι μὲν οὐ λυτά, πυρὶ δέ, διὰ τὸ τοιοῦνδε οὕτω συμπήγνυται. γῆς ὄγκους πῦρ μὲν ἄηρ τε οὐ τήκει· τῆς γὰρ συστάσεως τῶν διακένων αὐτῆς μικρομερέστερα πεφυκότα, διὰ πολλῆς εὐρυχωρίας ἴοντα, οὐ βιαζόμενα, ἄλυτον αὐτὴν ἐάσαντα ἅτηκτον παρέσχε· τὰ δὲ ὕδατος ἐπειδὴ μείζω πέφυκεν μέρη, βίαιον ποιούμενα τὴν διέξοδον, λύοντα αὐτὴν τήκει. γῆν [61α] μὲν γὰρ ἀσύστατον ὑπὸ βίας οὕτως ὕδωρ μόνον λύει, συνεστηκυῖαν δὲ πλὴν πυρὸς οὐδέν· εἴσοδος γὰρ οὐδενὶ πλὴν πυρὶ λέλειπται. τὴν δὲ ὕδατος αὖ σύνοδον τὴν μὲν βαιοτάτην πῦρ μόνον, τὴν δὲ ἀσθενεστέραν ἀμφότερα, πῦρτε καὶ ἄηρ, διαχεῖτον, ὃ μὲν κατὰ τὰ διάκενα, τὸ δὲ καὶ κατὰ τὰ τρίγωνα· βία δὲ ἄερα συστάωτα οὐδὲν λύει πλὴν κατὰ τὸ στοιχείον, ἀβίαστον δὲ κατατῆκει μόνον πῦρ. τὰ δὲ τῶν συμμείκτων ἐκ γῆς τε καὶ ὕδατος σωματων, μέχρι περ ἂν [61β] ὕδωρ αὐτοῦ τὰ τῆς γῆς διάκενα καὶ βία συμπεπιλημένα κατέχη, τὰ μὲν ὕδατος ἐπιόντα ἐξῶθεν εἴσοδον οὐκ ἔχοντα μέρη περιρρέοντα τὸν ὅλον ὄγκον ἀτηκτον εἶασεν, τὰ δὲ πυρὸς εἰς τὰ τῶν ὑδάτων διάκενα εἰσιόντα, ὅπερ ὕδωρ γῆν, τοῦτο πῦρ [ἄερα] ἀπεργαζόμενα, τηγθέντι τῷ κοινῷ σῶματι βεῖν μόνον αἴτια συμβέβηκεν· τυγχάνει δὲ ταῦτα ὄντα, τὰ μὲν ἔλαττον ἔχοντα ὕδατος ἢ γῆς, τό τε περὶ τὴν ἕλατον γένος [61ξ] ἅπαν ὅσα τε λίθων χυτὰ εἶδη καλεῖται, τὰ δὲ πλεον ὕδατος αὖ, πάντα ὅσα κηροειδῆ καὶ θυμιατικὰ σώματα συμπήγνυται· καὶ τὰ μὲν δὴ σχήμασι κοινωσίαις τε καὶ μεταλλαγαῖς εἰς ἄλληλα πεποικιλμένα εἶδη σχεδὸν ἐπιδέδεικται· τὰ δὲ παθήματα αὐτῶν δι' ὅς αἰτίας γέγονεν πειρατέον ἐμφανίζειν. πρῶτον μὲν σὺν ὑπάρχειν αἴσθησιν δεῖ τοῖς λεγομένοις ἀεὶ, σαρκὸς δὲ καὶ τῶν περὶ σάρκα γένεσιν, ψυχῆς τε

ὅσον θνητόν, οὐπω διεληλύθαμεν· τυγχάνει δὲ οὔτε ταῦτα χωρὶς [61δ] τῶν περὶ τὰ παθήματα ὅσα αἰσθητικὰ οὐτ' ἐκεῖνα ἄνευ τούτων δυνατὰ· ἰκανῶς λεχθῆναι, τὸ δὲ ἅμα σχεδὸν οὐ δυνατόν. ὑποθετέον δὴ πρότερον θάπερα, τὰ δ' ὑποτεθέντα ἐπάλλμεν ἀύθις. ἵνα οὖν ἐξῆς τὰ παθήματα λέγηται τοῖς γένεσιν, ἔστω πρότερα ἡμῖν τὰ περὶ σῶμα καὶ ψυχὴν ὄντα. πρῶτον μὲν οὖν ἢ πῦρ θερμὸν λέγομεν, ἴδωμεν ὡδε σκοποῦντες, τὴν διάκρισιν καὶ τομὴν αὐτοῦ περὶ τὸ σῶμα ἡμῶν γιγνομένην [61ε] ἐννοηθέντες, ὅτι μὲν γὰρ ὀξύ τι τὸ πάθος, πάντες σχεδὸν αἰσθανόμεθα· τὴν δὲ λεπτότητα τῶν πλευρῶν καὶ γωνιῶν ὀξύτητα τῶν τε μορίων σμικρότητα καὶ τῆς φορᾶς τὸ τάχος, οἷς πᾶσι σφοδρὸν ὄν καὶ τομὸν ὀξέως τὸ προστυχόν ἅει [62α] τέμνει, λογιστέον ἀναμιμησκομένοις τὴν τοῦ σχήματος αὐτοῦ γένεσιν, ὅτι μάλιστα ἐκεῖνη καὶ οὐκ ἄλλη φύσις διακρίνουσα ἡμῶν κατὰ σμικρά τε τὰ σώματα κερματίζουσα τοῦτο ὃ νῦν θερμὸν λέγομεν εἰκότως τὸ πάθημα καὶ τοῦνομα παρέσχευ. τὸ δ' ἐναντίον τούτων κατὰ δὴλον μὲν, ὅμως δὲ μηδὲν ἐπιδεῖς ἔστω λόγου. τὰ γὰρ δὴ τῶν περὶ τὸ σῶμα ὑγρῶν μεγαλομερέστερα εἰσιόντα, τὰ σμικρότερα ἐξωθοῦντα, εἰς τὰς ἐκείνων οὐ δυνάμενα ἔδρας ἐνδύνασι, συνωθοῦντα ἡμῶν [62β] τὸ νοτερόν, ἐξ ἀνωμόλου κεκινημένου τε ἀκίνητον δι' ὁμαλότητα καὶ τὴν σύνωσιν ἀπεργαζόμενα πῆγνυσιν· τὸ δὲ παρὰ φύσιν συναγόμενον μάχεται κατὰ φύσιν αὐτὸ ἑαυτὸ εἰς τοῦναντίον ἀπωθοῦν. τῇ δὴ μάχῃ καὶ τῷ σεισμῷ τούτῳ τρόμος καὶ ῥίγος ἐτέθη, ψυχρόν τε τὸ πάθος ἔσαν τούτο καὶ τὸ δρῶν αὐτὸ ἔσχευ ὄνομα. σκληρὸν δέ, ὅσοις ἂν ἡμῶν ἢ σὸρξ ὑπέικη, μαλακὸν δέ, ὅσα ἂν τῇ σαρκί· πρὸς ἀλλήλα τε οὕτως. ὑπέικει δὲ ὅσον ἐπὶ σμικροῦ βαίνει· τὸ δὲ ἐκ [62ξ] τετραγώνων ὄν βάσεων, ἅτε βεβηκὸς σφόδρα, ἀντιτυπάτατον εἶδος, ὅτι τε ἂν εἰς πυκνότητα συνίον πλείστην ἀντίτονον ἢ μάλιστα. βαρὺ δὲ καὶ κοῦφον μετὰ τῆς τοῦ κάτω φύσεως ἄνω τε λεγομένης ἐξεταζόμενον ἂν δηλωθεῖ σαφέστατα. φύσει γὰρ δὴ τινὰς τόπους δύο εἶναι διεληφότες διχῆ τὸ πᾶν ἐναντίους, τὸν μὲν κάτω, πρὸς ὃν φέρεται πάνθ' ὅσα τινὰ ὄγκον σώματος ἔχει, τὸν δὲ ἄνω, πρὸς ὃν ἀκουσίως ἔρχεται πᾶν, οὐκ ὀρθὸν οὐδαμῆ νομίζειν· τοῦ γὰρ παντός [62δ] οὐρανοῦ σφαιροειδοῦς ὄντος, ὅσα μὲν ἀφεστῶτα ἴσον τοῦ μέσου γέγονεν ἔσχατα, ὁμοίως αὐτὰ χρῆ ἔσχατα πεφυκέναι, τὸ δὲ μέσον τὰ αὐτὰ μέτρα τῶν ἐσχάτων ἀφεστηκὸς ἐν τῷ καταντικρῷ νομίζειν δεῖ πάντων εἶναι. τοῦ δὴ κόσμου ταύτῃ πεφυκότες, τί τῶν εἰρημένων ἄνω τις ἢ κάτω τιθέμενος

οὐκ ἐν δίκη δόξει τὸ μηδὲν προσῆκον ὄνομα λέγειν; ὁ μὲν γὰρ μέσος ἐν αὐτῷ τόπος οὔτε κάτω πεφυκάς οὔτε ἄνω λέγεσθαι δίκαιος, ἀλλ' αὐτὸ ἐν μέσῳ· ὁ δὲ περίξ οὔτε δὴ μέσος οὔτ' ἔχων διάφορον αὐτοῦ μέρος ἕτερον θατέρου μᾶλλον πρὸς τὸ μέσον ἢ τι τῶν καταντικρῦ. τοῦ δὲ ὁμοίως πάντῃ πεφυκός ποιά τις ἐπιφέρων ὀνόματα αὐτῷ ἐναντία καὶ πῆ καλῶς ἂν ἡγοίτο λέγειν; εἰ γὰρ τι καὶ στερεὸν εἶη κατὰ μέσον τοῦ [63α] παντός ἰσοπαλές, εἰς οὐδὲν ἂν ποτε τῶν ἐσχάτων ἐνεχθείη διὰ τὴν πάντῃ ὁμοιότητα αὐτῶν· ἀλλ' εἰ καὶ περὶ αὐτὸ πορεύοιτο τις ἐν κύκλῳ, πολλοῖς ἂν στᾶς ἀντίπους ταύτων αὐτοῦ κάτω καὶ ἄνω προσείποι. τὸ μὲν γὰρ ὄλον, καθόσπερ εἴρηται νυνδὴ, σφαιροειδὲς ὄν, τόπον τινὰ κάτω, τὸν δὲ ἄνω λέγειν ἔχειν οὐκ ἔμφρονος· ὁ θεὸς δὲ ὠνομάσθη ταῦτα καὶ ἐν οἷς ὄντα εἰθίσιμεθα δι' ἐκεῖνα καὶ τὸν οὐρανὸν ὄλον οὕτω διαιρούμενοι [63β] λέγειν, ταῦτα διομολογητέον ὑποθεμένοις τάδε ἡμῖν. εἰ τις ἐν τῷ τοῦ παντός τόπῳ καθ' ὃν ἡ τοῦ πυρὸς εἴληχε μάλιστα φύσις, οὐ καὶ πλεῖστον ἂν ἠθροισμένον εἶη πρὸς ὃ φέρεται, ἐπεμβῶς ἐπ' ἐκεῖνο καὶ δύναμιν εἰς τοῦτο ἔχων, μέρη τοῦ πυρὸς ἀφαιρῶν ἴσταίη τιθεὶς εἰς πλάστιγγας, αἴρων τὸν ζυγὸν καὶ τὸ πῦρ ἔλκων εἰς ἀνόμοιον ἄερα βιαζόμενος [63ξ] δῆλον ὡς τοῦλαττόν που τοῦ μείζονος ῥᾶον βιάται· ῥάμη γὰρ μίᾳ δυοῖν ἅμα μετεωρίζομενοι τὸ μὲν ἔλαττον μᾶλλον, τὸ δὲ πλεον ἦττον ἀνάγκη που κατατεινόμενον συνέπεσθαι τῇ βίᾳ, καὶ τὸ μὲν πολὺ βαρὺ καὶ κάτω φερόμενον κληθῆναι, τὸ δὲ σμικρὸν ἔλαφρον καὶ ἄνω. ταῦτ' ὅν δὴ τοῦτο δεῖ φωρᾶσαι δρῶντας ἡμᾶς περὶ τόνδε τὸν τόπον. ἐπὶ γὰρ γῆς βεβῶτες γεῶδη γένη διιστάμενοι, καὶ γῆν ἐνίστε αὐτῆν, ἔλκομεν εἰς ἀνόμοιον ἄερα βία καὶ παρὰ φύσιν, ἀμφοτέρα τοῦ [63δ] συγγενοῦς ἀντεχόμενα, τὸ δὲ σμικρότερον ῥᾶον τοῦ μείζονος βιαζόμενοις εἰς τὸ ἀνόμοιον πρότερον συνέπεται· κοῦφον οὖν αὐτὸ προσειρήκαμεν, καὶ τὸν τόπον εἰς ὃν βιαζόμεθα, ἄνω, τὸ δ' ἐναντίον τούτοις πῶθος βαρὺ καὶ κάτω. ταῦτ' οὖν δὴ διαφόρως ἔχειν αὐτὰ πρὸς αὐτὰ ἀνάγκη διὰ τὸ τὰ πλήθη τῶν γενῶν τόπον ἐναντίον ἄλλα ἄλλοις κατέχειν - τὸ γὰρ ἐν ἐτέρῳ κοῦφον ὃν τόπῳ τῷ κατὰ τὸν ἐναντίον τόπον ἔλαφρῶ [63ε] καὶ τῷ βαρεῖ τὸ βαρὺ τῷ τε κάτω τὸ κάτω καὶ τὸ ἄνω τῷ ἄνω πάντ' ἐναντία καὶ πλάγια καὶ πάντως διάφορα πρὸς ἀλλήλα ἀνευρεθήσεται γιγνώμενα καὶ ὄντα - τότε γε μὴν ἐν τι διανοητέον περὶ πάντων αὐτῶν, ὡς ἡ μὲν πρὸς τὸ συγγενὲς ὁδὸς ἐκάστοις οὔσα βαρὺ μὲν τὸ φερόμενον ποιεῖ, τὸν δὲ τόπον εἰς ὃν τὸ

τοιούτου φέρεται, κάτω, τὰ δὲ τούτοις ἔχοντα ὡς ἐτέρως θάτερα. περὶ δὴ τούτων αὐτῶν παθημάτων ταῦτα αἴτια εἰρήσθω. λέει οὐ δ' αὐτὸ καὶ τραχέος παθήματος αἴτιαν πᾶς που κατιδῶν καὶ ἐτέρω δυνατὸς ἂν εἴη λέγειν· σκληρότης γὰρ ἄνωμαλότητι μειχθεῖσα, τὸ δ' [64α] ὁμαλότης πυκνότητι παρέχεται. μέγιστον δὲ καὶ λοιπὸν τῶν κοινῶν περὶ ὅλον τὸ σῶμα παθημάτων τὸ τῶν ἡδέων καὶ τῶν ἀλγεινῶν αἴτιον ἐν οἷς διεληλύθαμεν, καὶ ὅσα διὰ τῶν τοῦ σώματος μορίων αἰσθήσεις κεκτημένα καὶ λύπας ἐν αὐτοῖς ἡδονὰς θ' ἅμα ἐπομένας ἔχει. ὦ δ' οὖν κατὰ παντὸς αἰσθητοῦ καὶ ἀαισθήτου παθήματος τὰς αἰτίας λαμβάνωμεν, ἀναμιμνησκόμενοι τὸ τῆς [64β] εὐκινήτου τε καὶ δυσκινήτου φύσεως ὅτι διειλόμεθα ἐν τοῖς πρόσθεν· ταύτη γὰρ δὴ μεταδιωκτέον πάντα ὅσα ἐπινοοῦμεν ἔλεϊν. τὸ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν εὐκίνητον, ὅταν καὶ βραχὺ πάθος εἰς αὐτὸ ἐμπίπτῃ, διαδίδωσιν κύκλῳ μόρια ἕτερα ἑτέροις ταῦτον ἀπεργαζόμενα, μέχρι περ ἂν ἐπὶ τὸ φρόνιμον ἔλθοντα ἐξαγγείλῃ τοῦ ποιήσαντος τὴν δύναμιν· τὸ δ' ἐναντίον ἐδραῖον ὃν κατ' οὐδένα τε κύκλον ἴον πάσχει μόνον, [64ξ] ἄλλο δὲ οὐ κινεῖ τῶν πλησίον, ὥστε οὐ διαδιδόντων μορίων μορίοις ἄλλων ἄλλοις τὸ πρῶτον πάθος ἐν αὐτοῖς ἀκίνητον εἰς τὸ πᾶν ζῶον γενόμενον ἀαίσθητον παρέσχεν τὸ παθόν. ταῦτα δὲ περὶ τε ὅστ' αὐτὰ καὶ τὰς τρίχας ἐστὶν καὶ ὅς' ἄλλα γῆινα τὸ πλεῖστον ἔχομεν ἐν ἡμῖν μόρια· τὰ δὲ ἐμπροσθεν περὶ τὰ τῆς ὄψεως καὶ ἀκοῆς μάλιστα, διὰ τὸ πυρὸς ἄερος τε ἐν αὐτοῖς δύναμιν ἐνεῖναι μεγίστην. τὸ δὴ τῆς ἡδονῆς καὶ λύπης ὧδε δεῖ διανοεῖσθαι· τὸ μὲν παρὰ φύσιν καὶ [64δ] βίαιον γιγνόμενον ἄθρόον παρ' ἡμῖν πάθος ἀλγεινόν, τὸ δ' εἰς φύσιν ἀπὸ πάλιν ἄθρόον ἡδύ, τὸ δὲ ἡρέμα καὶ κατὰ μικρὸν ἀαίσθητον, τὸ δ' ἐναντίον τούτοις ἐναντίως. τὸ δὲ μετ' εὐπετείας γιγνόμενον ἅπαν αἰσθητὸν μὲν ὅτι μάλιστα, λύπης δὲ καὶ ἡδονῆς οὐ μετέχον, οἷον τὰ περὶ τὴν ὄψιν αὐτὴν παθήματα, ἢ δὴ σῶμα ἐν τοῖς πρόσθεν ἐρρήθη καθ' ἡμέραν συμφυῆς ἡμῶν γίνεσθαι. ταύτη γὰρ τομαὶ μὲν καὶ καύσεις καὶ ὅσα ἄλλα πάσχει λύπας οὐκ ἐμποιοῦσιν, οὐδὲ [64ε] ἡδονὰς πάλιν ἐπὶ ταῦτον ἀπιούσης εἶδος, μέγιστα δὲ αἰσθήσεις καὶ σαφέσταται καθ' ὅτι τ' ἂν πάθῃ καὶ ὅσων ἂν αὐτὴ πη προσβαλοῦσα ἐφόπτῃται· βία γὰρ τὸ πάμπαν οὐκ ἐνὶ τῇ διακρίσει τε αὐτῆς καὶ συγκρίσει. τὰ δ' ἐκ μειζόνων μερῶν σῶματα μόγις εἴκοντα τῶν δρώντι, διαδιδόντα δὲ εἰς ὅλον τὰς κινήσεις, ἡδονὰς ἴσχει καὶ λύπας, ἀλλοτριούμενα [65α] μὲν λύπας, καθιστάμενα δὲ εἰς τὸ αὐτὸ πάλιν ἡδονὰς.

ὅσα δὲ κατὰ σμικρὸν τὰς ἀποχωρήσεις ἑαυτῶν καὶ κενώσεις εἶληφεν, τὰς δὲ πληρώσεις ἀθρόας καὶ κατὰ μεγάλα, κενώσεως μὲν ἀναίσθητα, πληρώσεως δὲ αἰσθητικὰ γιγνόμενα, λύπας μὲν οὐ παρέχει τῷ θνητῷ τῆς ψυχῆς, μεγίστας δὲ ἡδονάς· ἔστιν δὲ ἐνδηλα περὶ τὰς εὐωδίας. ὅσα δὲ ἀπαλλοτριούται μὲν ἀθρόα, κατὰ σμικρὰ δὲ μόγις τε εἰς ταῦτόν [65β] πάλιν ἑαυτοῖς καθίσταται, τὸναντίον τοῖς ἔμπροσθεν πάντα ὑποδίδωσιν· ταῦτα δ' αὖ περὶ τὰς καύσεις καὶ τομὰς τοῦ σώματος γιγνόμενά ἐστιν κατόδηλα. καὶ τὰ μὲν δὴ κοινὰ τοῦ σώματος παντὸς παθήματα, τῶν τ' ἐπωνυμιῶν ὅσα ἰοῖς δρῶσιν αὐτὰ γέγονασι, σχεδὸν εἴρηται· τὰ δ' ἐν ἰδίοις μέρεσιν ἡμῶν γιγνόμενα, τὰ τε πάθη καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν δρώντων, πειρατέον εἶπειν, ὡς περὶ [65ξ] δυνάμεθα. πρῶτον οὖν ὅσα τῶν χυμῶν περὶ λέγοντες ἐν τοῖς πρόσθεν ἀπελίπομεν, ἴδια ὄντα παθήματα περὶ τὴν γλῶτταν, ἐμφανιστέον ἢ δυνατόν. φαίνεται δὲ καὶ ταῦτα, ὥσπερ οὖν καὶ τὰ πολλὰ, διασυγκρίσεών τε τινῶν καὶ διακρίσεων γίγνεσθαι, πρὸς δὲ αὐταῖς κεχρῆσθαι μᾶλλον τι τῶν ἄλλων τραχύτησί τε καὶ λειότησιν. ὅσα μὲν γὰρ εἰσιόντα περὶ τὰ φλέβια, οἷον περὶ δοκίμια τῆς γλῶττης [65δ] τεταμένα ἐπὶ τὴν καρδίαν, εἰς τὰ νοτερά τῆς σαρκὸς καὶ ἀπαλὰ ἐμπίπτοντα γῆινα μέρη κατατηκόμενα συνάγει τὰ φλέβια καὶ ὑποξηραίνει, τραχύτερα μὲν ὄντα στρυφνὰ, ἦττον δὲ τραχύνοντα ἀσθητὰ φαίνεται· τὰ δὲ τούτων τε ῥυπτικὰ καὶ πᾶν τὸ περὶ τὴν γλῶτταν ὑποπλύνοντα, πέρα μὲν τοῦ μετρίου τοῦτο δρῶντα καὶ προσεπιλαμβάνόμενα ὥστε ἀποτήκειν αὐτῆς τῆς φύσεως, οἷον ἢ τῶν λίτρων [65ε] δυνάμεις, πικρὰ πάνθ' οὕτως ἀνόμασται, τὰ δὲ ὑποδεέστερα τῆς λιτρώδους ἕξεως ἐπὶ τὸ μέτριόν τε τῆ ῥύψει χράμενα ἀλυκὰ ἀνευ πικρότητος τραχείας καὶ φίλα μᾶλλον ἡμῖν φαντάζεται. τὰ δὲ τῆ τοῦ στόματος θερμότητι κοινωνήσαντα καὶ λεαινόμενα ὑπ' αὐτοῦ, συνεκπυρούμενα καὶ πάλιν αὐτὰ ἀντικείμενα τὸ διαθερμῆσαν, φερόμενά τε ὑπὸ κουφότητος ἄνω πρὸς τὰς τῆς κεφαλῆς αἰσθήσεις, τέμνοντά τε [66α] πάνθ' ὁπόσοις ἂν προσπίπτῃ, διὰ ταύτας τὰς δυνάμεις δριμέα πάντα τὰ τοιαῦτα ἐλέχθη. τὸ δὲ αὐτῶν προλελεπτυσμένων μὲν ὑπὸ σηπεδόνας, εἰς δὲ τὰς στενὰς φλέβιας ἐνδυομένων, καὶ τοῖς ἐνοῦσιν αὐτόθι μέρεσιν γεώδεσιν καὶ ὅσα ἄερος συμμετρίαν ἔχοντα, ὥστε κινήσαντα περὶ ἄλληλα ποιεῖν κυκᾶσθαι, κυκώμενα δὲ περιπίπτειν τε καὶ εἰς ἕτερα ἐνδυόμενα ἕτερα κοῖλα ἀπεργάζεσθαι περιτεινόμενα τοῖς εἰσιούσιν - [66β] ἃ δὴ νοτίδος περὶ ἄερα κοίλης περιταθείσης,

τοτέ μὲν γεάδους, τοτέ δὲ καὶ καθαρῶς, νοτερὰ ἀγγεῖα ἄερος, ὕδατα κοῖλα περιφερῆ τε γενέσθαι, καὶ τὰ μὲν τῆς καθαρῶς διαφανεῖς περιστῆναι κληθείσας ὄνομα πομφόλυγας, τὰ δὲ τῆς γεάδους ὁμοῦ κινουμένης τε καὶ αἰρομένης ζέσιν τε καὶ ζύμωσιν ἐπὶ κλην λεχθῆναι - τὸ δὲ τούτων αἴτιον τῶν παθημάτων ὄξυ προσρηθῆναι. σύμπασιν δὲ τοῖς περι ταῦτα εἰρημένοις [66ξ] πάθος ἐναντίον ἅπ' ἐναντίας ἐστὶ προφάσεως· ὅποταν ἢ τῶν εἰσιόντων σύστασις ἐν ὑγροῖς, οἰκεία τῇ τῆς γλώττης ἕξει πεφυκυῖα, λεαίνη μὲν ἐπαλείφουσα τὰ τραχυθέντα, τὰ δὲ παρὰ φύσιν συνεστῶτα ἢ κεχυμένα τὰ μὲν συνάγη, τὰ δὲ χαλᾶ, καὶ πάθῃ ὅτι μάλιστα ἰδρῦν κατὰ φύσιν, ἡδὺ καὶ προσφιλὲς παντὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἴαμα τῶν βιαίων παθημάτων γιγνόμενον κέκληται γλυκύ. [66δ] καὶ τὰ μὲν ταύτη ταῦτα· περι δὲ δὴ τὴν τῶν μυκτῆρων δύναμιν, εἶδη μὲν οὐκ ἔνι. τὸ γὰρ τῶν ὁσμῶν πᾶν ἡμιγενές, εἶδει δὲ οὐδενὶ συμβέβηκεν συμμετρία πρὸς τὸ τινα σχεῖν ὁσμῆν· ἄλλ' ἡμῶν αἰὲν περι ταῦτα φλέβες πρὸς μὲν τὰ γῆς ὕδατος τε γένη στενότεραι συνέστησαν, πρὸς δὲ τὰ πυρρὸς ἄερος τε εὐρύτεραι, διὸ τούτων οὐδεὶς οὐδενὸς ὁσμῆς πάποτε ἦσθετότινος, ἀλλὰ ἢ βρεχομένων ἢ σηπομένων ἢ τηκομένων ἢ θυμωμένων γίγνονταί τινων. μεταβάλλοντος γὰρ [66ε] ὕδατος εἰς ἄερα ἄερος τε εἰς ὕδωρ ἐν τῷ μεταξὺ τούτων γεγόνασιν, εἰσὶν τε ὁσμαὶ σύμπασαι καπνὸς ἢ ὁμίχλη, τούτων δὲ τὸ μὲν ἐξ ἄερος εἰς ὕδωρ ἰὸν ὁμίχλη, τὸ δὲ ἐξ ὕδατος εἰς ἄερα καπνός· ὅθεν λεπτότεραι μὲν ὕδατος, παχύτεραι δὲ ὁσμαὶ σύμπασαι γεγόνασιν ἄερος. δηλοῦνται δὲ ὅποταν τινὸς ἀντιφραχθέντος περι τὴν ἀναπνοὴν ἄγη τις βία· τὸ πνεῦμα εἰς αὐτόν· τότε γὰρ ὁσμὴ μὲν οὐδεμία συνδιηθεῖται, τὸ δὲ πνεῦμα τῶν ὁσμῶν ἐρημωθὲν αὐτὸ μόνον [67α] ἔπεται. δὴ οὖν ταῦτα ἀνώνυμα τὰ τούτων ποικίλματα γέγονεν, οὐκ ἐκ πολλῶν οὐδὲ ἁπλῶν εἰδῶν ὄντα, ἀλλὰ διχῆ τὸ θ' ἡδὺ καὶ τὸ λυπηρὸν αὐτόθι μόνω διαφανῆ λέγεσθον, τὸ μὲν τραχυθὲν τε καὶ βιαζόμενον τὸ κύτος ἅπαν, ὅσον ἡμῶν μεταξὺ κορυφῆς τοῦ τε ὀμφαλοῦ κεῖται, τὸ δὲ ταῦτον τοῦτο καταπραῦνον καὶ πάλιν ἢ πέφυκεν ἀγαπητῶς ὑποδιδόν. τρίτον δὲ αἰσθητικὸν ἐν ἡμῖν μέρος ἐπισκοποῦσιν τὸ περι [67β] τὴν ἄκοήν, δι' ἃς αἰτίας τὰ περι αὐτὸ συμβαίνει παθήματα, λεκτέον. ὅλως μὲν οὖν φωνὴν θάμεν τὴν δι' ἄτων ὑπ' ἄερος ἐγκεφάλου τε καὶ αἵματος μέχρι ψυχῆς πληγῆν διαδιδόμενην, τὴν δὲ ὑπ' αὐτῆς κίνησιν, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μὲν ἀρχομένην, τελευτῶσαν δὲ περι τὴν τοῦ ἥπατος ἕδραν, ἄκοήν· ὅση δ' αὖ

τῆς ταχεΐα, ὀξεΐαν, ὄση δὲ βραδυτέρα, βαρυτέρα· τὴν δὲ ὁμοίαν ὁμαλήν τε καὶ λείαν, τὴν δὲ ἐναντίαν τραχεΐαν· [67ξ] μεγάλην δὲ τὴν πολλήν, ὄση δὲ ἐναντία, σμικράν. τὰ δὲ περὶ συμφωνίας αὐτῶν ἐν τοῖς ὕστερον λεχθησομένοις ἀνάγκη ῥηθῆναι. τέταρτον δὴ λοιπὸν ἔτι γένος ἡμῖν αἰσθητικόν, ὃ διελέσθαι δεῖ συχνὰ ἐν ἑαυτῷ ποικίλματα κεκτημένοι, ἃ σύμπαντα μὲν χροῶσας ἐκαλέσαμεν, φλόγα τῶν σωμάτων ἐκάστων ὑπορρέουσας, ὃν οὐκ ἴσως σύμμετρα μόρια ἔχουσας πρὸς αἴσθησιν· ὅψεως δ' ἐν τοῖς πρόσθεν αὐτὸ περὶ τῶν αἰτίων τῆς γενέσεως [67δ] ἔρρηθη. τῆ δ' οὖν τῶν χρωμάτων περὶ μάλιστα εἰκὸς πρόποι τ' ἂν ἐπιεικεῖ λόγῳ διεξελθεῖν· τὰ φερόμενα ἀπὸ τῶν ἄλλων μόρια ἐμπίπτοντά τε εἰς τὴν ὄψιν τὰ μὲν ἐλάττω, τὰ δὲ μείζω, τὰ δ' ἴσα τοῖς αὐτῆς τῆς ὅψεως μέρεσιν εἶναι· τὰ μὲν οὖν ἴσα ἀαἰσθητα, ἃ δὴ καὶ διαφανῆ λέγομεν, τὰ δὲ μείζω καὶ ἐλάττω, τὰ μὲν συγκρίνοντα, τὰ δὲ διακρίνοντα αὐτήν, τοῖς περὶ τὴν σάρκα θερμοῖς καὶ ψυχροῖς καὶ τοῖς [67ε] περὶ τὴν γλῶτταν στρυφνοῖς, καὶ ὅσα θερμοαντικὰ ὄντα δριμέα ἐκαλέσαμεν, ἀδελφὰ εἶναι, τὰ τε λευκὰ καὶ τὰ μέλανα, ἐκείνων παθήματα γεγονότα ἐν ἄλλῳ γένει τὰ αὐτὰ, φανταζόμενα δὲ ἄλλα διὰ ταύτας τὰς αἰτίας. οὐκ ἴσως οὖν αὐτὰ προσρητέον· τὸ μὲν διακριτικὸν τῆς ὅψεως λευκόν, τὸ δ' ἐναντίον αὐτοῦ μέλαν, τὴν δὲ ὀξυτέρα ἰσχυρὰ καὶ γένους πυρὸς ἑτέρου προσπίπτουσας καὶ διακρίνουσας τὴν ὄψιν μέχρι τῶν ὀμμάτων, αὐτὰς τε τῶν ὀφθαλμῶν τὰς διεξόδους [68α] βίᾳ διωθοῦσας καὶ τήκουσας, πῦρ μὲν ἄθρόον καὶ ὕδωρ, ὃ δάκρυον καλοῦμεν, ἐκείθεν ἐκχέουσας, αὐτὴν δὲ οὖσαν πῦρ ἐξ ἐναντίας ὑπαντῶσας, καὶ τοῦ μὲν ἐκπηδῶντος πυρὸς οἶον ἂν ἡ στραπῆς, τοῦ δ' εἰσιόντος καὶ περὶ τὸ νοτερόν κατασβεβνυμένου, παντοδαπῶν ἐν τῇ κυκλήσει ταύτῃ γιγνομένων χρωμάτων, μαρμαρυγὸς μὲν τὸ πάθος προσείπομεν, τὸ δὲ τοῦτο ὑπεργαζόμενον λαμπρόν τε καὶ στίλβον ἐπωνομάσαμεν. [68β] τὸ δὲ τούτων αὐτῶν μετὰ πῦρ γένος, πρὸς μὲν τὸ τῶν ὀμμάτων ὑγρὸν ἢ φικνούμενον καὶ κεραυνύμενον αὐτῷ, στίλβον δὲ οὐ· τῆ δὲ διὰ τῆς νοτίδος αὐγῆς τοῦ πυρὸς μειγνυμένου χροῶμα ἐναίμιον παρὰ σφοδρῆς, τούνομα ἐρυθρὸν λέγομεν. λαμπρόν τε ἐρυθρῷ λευκῷ τε μειγνύμενον ξανθὸν γέγονεν· τὸ δὲ ὅσον μέτρον ὅσοις, οὐδ' εἴ τις εἰδείη, νοῦν ἔχει τὸ λέγειν, ὧν μήτε τινὰ ἀνάγκη μήτε τὸν εἰκότα λόγον καὶ μετρίως ἂν τις εἰπέιν εἴη δυνατός. ἐρυθρὸν δὲ δὴ [68ξ] μέλανι λευκῷ τε κραθὲν ἄλουργόν· ὄρφινον δὲ, ὅταν τούτοις μεμειγμένοις καυθεῖσιν τε μᾶλλον συγκραθῆ

μέλαν. πυρρὸν δὲ ξανθοῦ τε καὶ φαιοῦ κράσει γίγνεται, φαιὸν δὲ λευκοῦ τε καὶ μέλανος, τὸ δὲ ὠχρὸν λευκοῦ ξανθῶ μειγνυμένου. λαμπρῶ δὲ λευκὸν συνελθὸν καὶ εἰς μέλαν κατακορῆς ἔμπεσον κυανοῦν χρῶμα ἀποτελεῖται, κυανοῦ δὲ λευκῶ κεραυνυμένου γλαυκόν, πυρροῦ δὲ μέλανι πράσιον. τὰ δὲ [68δ] ἄλλα ὅπῃ τούτων σχεδὸν δῆλα αἰς ἂν ὁμοιοῦμενα μείξεσιν διασφῶζοι τὸν εἰκότα μῦθον. εἰ δὲ τις τούτων ἔργῳ σκοπούμενος βάσανον λαμβάνοι, τὸ τῆς ἀθροπίνης καὶ θείας φύσεως ἡγνοηκῶς ἂν εἶη διάφορον, ὅτι θεὸς μὲν τὰ πολλὰ εἰς ἓν συγκεραυνῶναι καὶ πάλιν ἐξ ἑνὸς εἰς πολλὰ διαλύειν ἱκανῶς ἐπιστάμενος ἅμα καὶ δυνατός, ἀθροπῶν δὲ οὐδεὶς οὐδέτερος τούτων ἱκανὸς οὔτε ἔστι νῦν οὔτε εἰς ἀθύθις ποτε ἔσται. [68ε] ταῦτα δὴ πάντα τότε ταύτη πεφυκότα ἐξ ἀνάγκης ὁ τοῦ καλλίστου τε καὶ ἀρίστου δημιουργὸς ἐν τοῖς γιγνομένοις παρελάμβανεν, ἡνίκα τὸν αὐτὰρ ρκῆ τε καὶ τὸν τελεάτατον θεὸν ἐγέννα, χρώμενος μὲν ταῖς περὶ ταῦτα αἰτίαις ὑπηρετούσαις, τὸ δὲ εὖ τεκταινόμενος ἐν πᾶσιν τοῖς γιγνομένοις αὐτός. διὸ δὴ χρῆ δὴ αἰτίας εἶδη διορίζεσθαι, τὸ μὲν ἀναγκαῖον, τὸ δὲ θεῖον, καὶ τὸ μὲν θεῖον ἐν ὅσῃσιν ζητεῖν [69α] κτήσεως ἕνεκα εὐδαίμονος βίου, καθ' ὅσον ἡμῶν ἢ φύσις ἐνδέχεται, τὸ δὲ ἀναγκαῖον ἐκείνων χάριν, λογιζόμενον ὡς ἄνευ τούτων οὐ δυνατὰ αὐτὰ ἐκείνα ἐφ' οἷς σπουδάζομεν μόνον κατανοεῖν οὐδ' αὐ λαβεῖν οὐδ' ἄλλως πως μετασχεῖν. ὅτ' οὖν δὴ τὰ νῦν οἷα τέκτοσιν ἡμῖν ὑλὴ παράκειται τὰ τῶν αἰτίων γένη διυλισμένα, ἐξ ὧν τὸν ἐπίλοιπον λόγον δεῖ συνυφανθῆναι, πάλιν ἐπ' ὄρχην ἐπανέλθωμεν διὰ βραχέων, ταχύ τε εἰς ταῦτον πορευθῶμεν ὅθεν δεῦρο ἀφικόμεθα, [69β] καὶ τελευτήν ἤδη κεφαλὴν τε τῷ μύθῳ πειρώμεθα ἠρμόττουσαν ἐπιθεῖναι τοῖς πρόσθεν. ὥσπερ γὰρ οὖν καὶ κατ' ὄρχος ἐλέχθη, ταῦτα ἀτάκτως ἔχοντα ὁ θεὸς ἐν ἐκόντῳ τε αὐτῷ πρὸς αὐτὸ καὶ πρὸς ἄλληλα συμμετρίας ἐνεποίησεν, ὅσας τε καὶ ὅπη δυνατόν ἦν ἀνάλογα καὶ σύμμετρα εἶναι. τότε γὰρ οὔτε τούτων, ὅσον μὴ τύχη, τι μετεῖχεν, οὔτε τὸ παράπαν ὀνομάσαι τῶν νῦν ὀνομαζομένων ἀξιόλογον ἦν οὐδέν, οἷον πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ εἴ τι τῶν ἄλλων· ἀλλὰ πάντα ταῦτα [69ξ] πρῶτον διεκόσμησεν, ἔπειτ' ἐκ τούτων πᾶν τόδε συνεστήσατο, ζῶον ἐν ζῶῳ ἔχον τὰ πάντα ἐν ἑαυτῷ θνητὰ ἀθάνατά τε. καὶ τῶν μὲν θείων αὐτὸς γίγνεται δημιουργός, τῶν δὲ θνητῶν τὴν γένεσιν τοῖς ἑαυτοῦ γεννήμασιν δημιουργεῖν προσέταξεν. οἱ δὲ μιμούμενοι, παραλαβόντες ὄρχην ψυχῆς ἀθάνατον, τὸ μετὰ τοῦτο θνητὸν σῶμα αὐτῇ περιετόρνευσαν ὀχημά

τε πᾶν τὸ σῶμα ἔδωσαν ἄλλο τε εἶδος ἐν αὐτῷ ψυχῆς προσωκοδόν
 μουν τὸ θνητόν, δεινὰ καὶ ἀναγκαῖα ἐν ἑαυτῷ [69δ] παθήματα
 ἔχον, πρῶτον μὲν ἡδονήν, μέγιστον κακοῦ δέλεαρ, ἔπειτα λύ
 πας, ἀγαθῶν φυγὰς, ἔτι δ' αὖ θάρος καὶ φόβον, ἄφρονε συμβού
 λω, θυμὸν δὲ δυσπαραμύθητον, ἐλπίδα δ' εὐπαράγωγον· αἰσθή
 σει δὲ ἀλόγῳ καὶ ἐπιχειρητῇ παντὸς ἔρωτι συγκερασάμενοι
 ταῦτα, ἀναγκάως τὸ θνητὸν γένος συνέθεσαν. καὶ διὰ ταῦτα
 δὴ σεβόμενοι μιαίνειν τὸ θεῖον, ὅτι μὴ πᾶσα ἦν ἀνάγκη, χωρὶς
 ἐκείνου κατοικίζουσιν εἰς [69ε] ἄλλην τοῦ σώματος οἴκησιν
 τὸ θνητόν, ἰσθμὸν καὶ ὄρον διοικοδομήσαντες τῆς τε κεφαλῆς
 καὶ τοῦ στήθους, ἀυχένα μεταξὺ τιθέντες, ἵν' εἴη χωρὶς. ἐν δὴ
 τοῖς στήθεσιν καὶ τῷ καλουμένῳ θάρακι τὸ τῆς ψυχῆς θνητὸν
 γένος ἐνέδουν. καὶ ἐπειδὴ τὸ μὲν ἄμεινον αὐτῆς, τὸ δὲ χεῖρον
 ἐπεφύκει, διοικοδομοῦσι τοῦ θάρακος αὖ τὸ κύτος, διορίζοντες
 οἶον [70α] γυναικῶν, τὴν δὲ ἀνδρῶν χωρὶς οἴκησιν, τὰς φρένας
 διάφραγμα εἰς τὸ μέσον αὐτῶν τιθέντες. τὸ μετέχον οὖν τῆς
 ψυχῆς ἀνδρείας καὶ θυμοῦ, φιλόνηκον ὄν, κατῶκισαν ἐγγυτέρω
 τῆς κεφαλῆς μεταξὺ τῶν φρενῶν τε καὶ ἀυχένος, ἵνα τοῦ λόγου
 κατήκοον ὄν κοινῇ μετ' ἐκείνου βία τὸ τῶν ἐπιθυμιῶν κατέχει
 γένος, ὅπότε ἐκ τῆς ἀκροπόλεως τῷ τ' ἐπιτάγματι καὶ λόγῳ
 μηδ' ἀμὴ πείθεσθαι ἐκὸν ἐθέλοι· τὴν δὲ δὴ καρδίαν [70β] ἄμμα
 τῶν φλεβῶν καὶ πηγῆν τοῦ περιφερομένου κατὰ πάντα τὰ μέλη
 σφοδρῶς αἷματος εἰς τὴν δορυφορικὴν οἴκησιν κατέστησαν, ἵ
 να, ὅτε ζέσειεν τὸ τοῦ θυμοῦ μένος, τοῦ λόγου παραγγείλαντος
 ὡς τις ἄδικος περὶ αὐτὰ γίγνεται πρῶξις ἐξωθεν ἢ καὶ τις ἀπὸ
 τῶν ἐνδοθεν ἐπιθυμιῶν, ὀξέως διὰ πάντων τῶν στενωπῶν πᾶν ὁ
 σον αἰσθητικὸν ἐν τῷ σώματι, τῶν τε παρακελεύσεων καὶ ἀ
 πειλῶν αἰσθανόμενον, γίγνεται ἐπήκοον καὶ ἔπειτο πάντη, καὶ
 τὸ βέλτιστον οὕτως ἐν αὐτοῖς [70ξ] πᾶσιν ἡγεμονεῖν ἐῷ. τῇ δὲ
 δὴ πηδήσει τῆς καρδίας ἐν τῇ τῶν δεινῶν προσδοκίᾳ καὶ τῇ
 τοῦ θυμοῦ ἐγέρσει, προγιγνώσκοντες ὅτι διὰ πυρὸς ἢ τοιαύτη
 πᾶσα ἔμελλεν οἴδησις γίγνεσθαι τῶν θυμουμένων, ἐπικουρίαν
 αὐτῇ μηχανώμενοι τὴν τοῦ πλεύμονος ἰδέαν ἐνεφύτευσαν,
 πρῶτον μὲν μαλακὴν καὶ ἀραιὴν, εἶτα σήραγγας ἐντὸς ἔχου
 σαν οἶον σπόγγου κατατετρημένας, ἵνα τὸ τε πνεῦμα καὶ τὸ
 πᾶμα δεχομένη, [70δ] ψύχουσα, ἀναπνοὴν καὶ ῥαστώνην ἐν τῷ
 καύματι παρέχοι· διὸ δὴ τῆς ἄρτηρίας ὄχετους ἐπὶ τὸν πλεύ
 μονα ἔτεμον, καὶ περὶ τὴν καρδίαν αὐτὸν περιέστησαν οἶον μά
 λαγμα, ἵν' ὁ θυμὸς ἠνίκα ἐν αὐτῇ ἀκμάζοι, πηδῶσα εἰς ὑπεῖκον

καὶ ἀναψυχομένη, πονοῦσα ἦττον, μᾶλλον τῷ λόγῳ μετὰ θυμοῦ δύναιτο ὑπηρετεῖν. τὸ δὲ δὴ σίτων τε καὶ ποτῶν ἐπιθυμητικὸν τῆς ψυχῆς καὶ ὄσων ἐνδειαν διὰ τὴν τοῦ σώματος ἴσχει φύσιν, τοῦτο [70ε] εἰς τὸ μεταξὺ τῶν τε φρενῶν καὶ τοῦ πρὸς τὸν ὀμφαλὸν ὄρου κατῴκισαν, οἷον φάτιν ἔν ἄπαντι τούτῳ τῷ τόπῳ τῆ τοῦ σώματος τροφῇ τεκτηνόμενοι· καὶ κατέδησαν δὴ τὸ τοιοῦτον ἐνταῦθα ὡς θρέμμα ἄγριον, τρέφειν δὲ συνημμένον ἄναγκαῖον, εἶπερ τι μέλλοι ποτὲ θνητὸν ἔσσεσθαι γένος. ἴν' οὖν ἄει νεμόμενον πρὸς φάτιν καὶ ὅτι πορρωτάτω τοῦ βουλευομένου κατοικοῦν, θόρυβον καὶ βοήν ὡς ἐλαχίστην παρέχον, [71α] τὸ κράτιστον καθ' ἡσυχίαν περὶ τοῦ πᾶσι κοινῆ καὶ ἰδίᾳ συμφέροντος ἐῷ βουλευέσθαι, διὰ ταῦτα ἐνταῦθ' ἔδοσαν αὐτῶ τὴν τάξιν. εἰδότες δὲ αὐτὸ ὡς λόγου μὲν οὔτε συνησειν ἐμελλεν, εἴ τέ πη καὶ μεταλαμβάνοι τινὸς αὐτῶν αἰσθήσεως, οὐκ ἔμφυτον αὐτῶ τὸ μέλειν τινῶν ἔσοιτο λόγων, ὑπὸ δὲ εἰδώλων καὶ φαντασμάτων νυκτὸς τε καὶ μεθ' ἡμέραν μάλιστα ψυχαγωγῆσοιτο, τούτῳ δὴ θεὸς ἐπιβουλεύσας αὐτῶ τὴν ἥπατος [71β] ἰδέαν συνέστησε καὶ ἔθηκεν εἰς τὴν ἐκείνου κατοίκησιν, πυκνὸν καὶ λειὸν καὶ λαμπρὸν καὶ γλυκὺ καὶ πικρότητα ἔχον μηχανησάμενος, ἵνα ἐν αὐτῶ τῶν διανοημάτων ἢ ἐκ τοῦ νοῦ φερομένη δύναμις, οἷον ἐν κατόπτρῳ δεχομένων τύπους καὶ κατιδεῖν εἰδῶλα παρέχοντι, φοβοῖ μὲν αὐτό, ὅποτε μέρει τῆς πικρότητος χρωμένη συγγενεῖ, χαλεπὴ προσενεχθεῖσα ἀπειλῆ, κατὰ πᾶν ὑπομειγνύσα ὀξέως τὸ ἥπαρ, χολώδη χρώματα ἐμφαίνοι, συνάγουσά τε πᾶν ῥυσὸν καὶ τραχὺ ποιῶ, [71ξ] λοβὸν δὲ καὶ δοχὰς πύλας τε τὸ μὲν ἐξ ὀρθοῦ κατακάμπτουσα καὶ συσπᾶσα, τὰ δὲ ἐμφράπτουσα συγκλείουσά τε, λύπας καὶ ἄσας παρέχοι, καὶ ὅτ' αὐτὰ ἀναντία φαντάσματα ἀποζωγραφοῖ πραότητός τις ἐκ διανοίας ἐπίπνοια, τῆς μὲν πικρότητος ἡσυχίαν παρέχουσα τῶ μῆτε κινεῖν μῆτε προσάπτεσθαι τῆς ἐναντίας ἐαυτῆ φύσεως ἐθέλειν, γλυκύτητι δὲ τῆ κατ' ἐκεῖνο συμφύτῳ πρὸς αὐτὸ χρωμένη καὶ πάντα [71δ] ὀρθὰ καὶ λεία αὐτοῦ καὶ ἐλεύθερα ἄπευθύνουσα, ἵλεῶν τε καὶ εὐήμερον ποιῶ τὴν περὶ τὸ ἥπαρ ψυχῆς μοῖραν κατῴκισμένην, ἐν τε τῇ νυκτὶ διαγωγὴν ἔχουσαν μετρίαν, μαντεῖα χρωμένην καθ' ὕπνον, ἐπειδὴ λόγου καὶ φρονήσεως οὐ μετεῖχε. μεμνημένοι γὰρ τῆς τοῦ πατρὸς ἐπιστολῆς οἱ συστήσαντες ἡμᾶς, ὅτε τὸ θνητὸν ἐπέστελλεν γένος ὡς ἄριστον εἰς δύναμιν ποιεῖν, οὕτω δὴ κατορθοῦντες καὶ τὸ φαῦλον [71ε] ἡμῶν, ἵνα ὀληθείας πη προσάπτοιτο, κατέστησαν ἐν τούτῳ τὸ

μαντεῖον. ἵκανόν δὲ σημεῖον ὡς μαντικὴν ἀφροσύνη θεὸς ἅ
 νθρωπίνῃ δέδωκεν· οὐδεὶς γὰρ ἔννοος ἐφόπτεται μαντικῆς ἐνθέ
 ου καὶ ἀληθοῦς, ἀλλ' ἢ καθ' ὑπνον τὴν τῆς φρονήσεως πεδηθεὶς
 δύναμιν ἢ διὰ νόσον, ἢ διὰ τινα ἐνθουσιασμόν παραλλάξας. ἅ
 λλά συνοῆσαι μὲν ἔμφρονος τὰ τε ῥηθέντα ἀναμνησθέντα ὄναρ
 ἢ ὑπαρ ὑπὸ τῆς μαντικῆς τε καὶ ἐνθουσιαστικῆς φύσεως, καὶ
 ὅσα ἄν φαντάσματα [72α] ὀφθῆ, πάντα λογισμῶ διελέσθαι ὅπη
 τι σημαίνει καὶ ὅτω μέλλοντος ἢ παρελθόντος ἢ παρόντος
 κακοῦ ἢ ἀγαθοῦ· τοῦ δὲ μανέντος ἔτι τε ἐν τούτῳ μένοντος οὐ
 κ' ἔργον τὰ φανέντα καὶ φωνηθέντα ὑφ' ἑαυτοῦ κρίνειν, ἀλλ'
 εὖ καὶ πόλαι λέγεται τὸ πράττειν καὶ γινῶναι τὰ τε αὐτοῦ καὶ
 ἑαυτὸν σάφρονι μόνῳ προσήκειν. ὅθεν δὴ καὶ τὸ τῶν προφητῶν
 γένος ἐπὶ [72β] ταῖς ἐνθέοις μαντεῖαις κριτὰς ἐπικαθιστάναι
 νόμος· οὗς μάντις αὐτοὺς ὀνομάζουσιν τινες, τὸ πᾶν ἡγνοηκό
 τες ὅτι τῆς δι' αἰνιγμῶν οὗτοι φήμης καὶ φαντάσεως ὑποκριταί,
 καὶ οὗτι μάντις, προφήται δὲ μαντευσόμενων δικαιοτάτα ὀνομά
 ζοιנט' ἄν. ἢ μὲν οὖν φύσις ἡπατος διὰ ταῦτα τοιαύτη τε καὶ ἐ
 ν τόπῳ ὧ λέγομεν πέφυκε, χάριν μαντικῆς· καὶ ἔτι μὲν δὴ ζῶντος
 ἐκάστου τὸ τοιοῦτον σημεῖα ἐναργέστερα ἔχει, στερηθὲν δὲ τοῦ
 ζῆν γέγονε τυφλὸν καὶ τὰ μαντεῖα ἀμυδρότερα [72ξ] ἔσχεν τοῦ
 τι σαφὲς σημαίνειν. ἢ δ' αὖ τοῦ γείτονος αὐτῷ σύστασις καὶ
 ἔδρα σπλάγχχου γέγονεν ἐξ ἄριστερᾶς χάριν ἐκείνου, τοῦ παρὲ
 χεῖν αὐτὸ λαμπρὸν ἄξι καὶ καθαρὸν, οἷον κατόπτρῳ παρεσκευ
 ασμένον καὶ ἔτοιμον ἄξι παρακείμενον ἐκμαγεῖον. διὸ δὴ καὶ
 ὅταν τινὲς ἀκαθαρσαίαι γίνωνται διὰ νόσους σώματος περὶ τὸ
 ἦπαρ, πάντα ἢ σπληνὸς καθάρουσα αὐτὰ δέχεται μανότης, ἅ
 τε κοίλου καὶ ἀναίμου ὑφανθέντος· [72δ] ὅθεν πληρούμενος τῶν
 ἀποκαθαιρομένων μέγας καὶ ὑπουλὸς ἀυξάνεται, καὶ πόλιν, ὅ
 ταν καθαρῆ τὸ σῶμα, ταπεινούμενος εἰς ταῦτόν συνίζει. τὰ μὲν
 οὖν περὶ ψυχῆς, ὅσον θνητὸν ἔχει καὶ ὅσον θεῖον, καὶ ὅπη καὶ
 μεθ' ὧν καὶ δι' ἄχωρὶς ὠκίσθη, τὸ μὲν ἀληθὲς ὡς εἴρηται, θεοῦ
 συμφήσαντος τότε ἄν οὕτως μόνως δισχυριζοίμεθα· τὸ γε μὴν
 εἰκὸς ἡμῖν εἰρησθαι, καὶ νῦν καὶ ἔτι μᾶλλον ἀνασκοποῦσι
 διακινδυνευτέον τὸ φάσαι καὶ πεφάσθω. [72ε] τὸ δ' ἐξῆς δὴ τοῦ
 τοισιν κατὰ ταῦτὰ μεταδιωκτέον· ἦν δὲ τὸ τοῦ σώματος ἐπὶ
 λοιπὸν ἢ γέγονεν. ἐκ δὴ λογισμοῦ τοιοῦδε συνίστασθαι μάλιστα
 ἄν αὐτὸ πάντων πρέποι. τὴν ἔσομένην ἐν ἡμῖν ποτῶν καὶ ἐδεσῶν
 ἀκολασίαν ἤδεσαν οἱ συντιθέντες ἡμῶν τὸ γένος, καὶ ὅτι τοῦ
 μετρίου καὶ ἀναγκαίου διὰ μαργότητα πολλῶ χρησόμεθα πλέ

οι· ἴν' οὖν μὴ φθορὰ διὰ νόσους ὀξεῖα γίγνοιτο καὶ ἀτελὲς τὸ γένος εὐθύς [73α] τὸ θνητὸν τελευτῶ, ταῦτα προορώμενοι τῇ τοῦ περιγενησομένου πάματος ἐδέσματός τε ἕξει τὴν ὀνομαζομένην κάτω κοιλίαν ὑποδοχὴν ἔθεσαν, εἰλιξῶν τε πέριξ τὴν τῶν ἐντέρων γένεσιν, ὅπως μὴ ταχὺ διεκπερῶσα ἢ τροφή ταχὺ πάλιν τροφῆς ἑτέρας δεῖσθαι τὸ σῶμα ἀναγκάζοι, καὶ παρέχουσα ἀπληστίαν, διὰ γαστριμαργίαν ἀφιλόσοφον καὶ ἄμουςον πᾶν ἀποτελοῖ τὸ γένος, ἀνυπήκοον τοῦ θειοτάτου τῶν παρ' ἡμῖν. [73β] τὸ δὲ ὄστων καὶ σαρκῶν καὶ τῆς τοιαύτης φύσεως πέρι πάσης ᾧδε ἔσχεν. τούτοις σύμπασιν ἀρχὴ μὲν ἡ τοῦ μυελοῦ γένεσις· οἱ γὰρ τοῦ βίου δεσμοί, τῆς ψυχῆς τῷ σώματι συνδουμένης, ἐν τούτῳ διαδοῦμενοι κατερρίζουν τὸ θνητὸν γένος· αὐτὸς δὲ ὁ μυελὸς γέγονεν ἐξ ἄλλων. τῶν γὰρ τριγῶνων ὅσα πρῶτα ἀστραβῆ καὶ λεῖα ὄντα πῦρ τε καὶ ὕδωρ καὶ ἄερα καὶ γῆν δι' ἀκριβεῖας μάλιστα ἦν παρασχεῖν δυνατὰ, ταῦτα ὁ θεὸς ὑπὸ τῶν ἑαυτῶν ἕκαστα γενῶν χωρὶς [73ξ] ἀποκρίνων, μειγνύς δὲ ἀλλήλοις σύμμετρα, πανσπερμίαν παντὶ θνητῷ γένει μηχανώμενος, τὸν μυελὸν ἐξ αὐτῶν ἀπηργάσατο, καὶ μετὰ ταῦτα δὴ φυτεύων ἐν αὐτῷ κατέδει τὰ τῶν ψυχῶν γένη, σχημάτων τε ὅσα ἐμελλεν αὐτῷ σχῆσειν οἷά τε καθ' ἕκαστα εἶδη, τὸν μυελὸν αὐτὸν τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα διηρεῖτο σχήματα εὐθύς ἐν τῇ διανομῇ τῇ κατ' ἀρχάς. καὶ τὴν μὲν τὸ θεῖον σπέρμα οἷον ἄρουραν μέλλουσαν ἔξειν ἐν αὐτῇ περιφερῇ πανταχῇ πλάσας ἐπωνόμασεν τοῦ μυελοῦ [73δ] ταύτην τὴν μοῖραν ἐγκέφαλον, ὡς ἀποτελεσθέντος ἑκάστου ζώου τὸ περὶ τοῦτ' ἀγγεῖον κεφαλὴν γενησόμενον· ὁ δ' αὖ τὸ λοιπὸν καὶ θνητὸν τῆς ψυχῆς ἐμελλε καθέξειν, ἅμα στρογγύλα καὶ προμήκη διηρεῖτο σχήματα, μυελὸν δὲ πάντα ἐπεφήμισεν, καὶ καθάπερ ἐξ ἀγκυρῶν βαλλόμενος ἐκ τούτων πάσης ψυχῆς δεσμούς περὶ τοῦτο σύμπαν ἤδη τὸ σῶμα ἡμῶν ἀπηργάζετο, στέγασμα μὲν αὐτῷ πρῶτον συμπηγνύς περὶ [73ε] ὄλον ὀστεινον. τὸ δὲ ὄστον συνίστησιν ᾧδε. γῆν διαττήσας καθαρὰν καὶ λεῖαν ἐφύρασε καὶ ἔδυσεν μυελῷ, καὶ μετὰ τοῦτο εἰς πῦρ αὐτὸ ἐντίθησιν, μετ' ἐκεῖνο δὲ εἰς ὕδωρ βόπτει, πάλιν δὲ εἰς πῦρ, αὐθις τε εἰς ὕδωρ μεταφέρων δ' οὕτω πολλάκις εἰς ἑκάτερον ὑπ' ἀμφοῖν ἀτηκτον ἀπηργάσατο. καταχράμενος δὲ τούτῳ περὶ μὲν τὸν ἐγκέφαλον αὐτοῦ σφαῖραν περιετόρνυσεν ὀστεινήν, ταύτη δὲ στενὴν διέξοδον [74α] κατελείπετο· καὶ περὶ τὸν διαυχένιον ἅμα καὶ νωτιαῖον μυελὸν ἐξ αὐτοῦ σφονδύλους πλάσας ὑπέτεινεν οἷον στροφιγγας, ἀρξάμενος ὑπὸ τῆς

κεφαλῆς, διάπαντος τοῦ κύτους, καὶ τὸ πᾶν δὴ σπέρμα διασώζων οὕτως λιθοειδεῖ περιβόλῳ συνέφραξεν, ἔμποιῶν ἄρθρα, τῇ θατέρου προσχρῶμενος ἐν αὐτοῖς ὡς μέση ἐνισταμένη δύναμι, κινήσεως καὶ κάμψεως ἕνεκα. τὴν δ' αὖ τῆς ὀστεϊνῆς φύσεως ἕξιν ἡγησάμενος [74β] τοῦ δέοντος κραυροτέραν εἶναι καὶ ἄκαμπτοτέραν, διάπυρόν τ' αὖ γιγνομένην καὶ πάλιν ψυχομένην σφακελίσασαν ταχὺ διαφθερεῖν τὸ σπέρμα ἐντὸς αὐτῆς, διὰ ταῦτα οὕτω τὸ τῶν νεύρων καὶ τὸ τῆς σαρκὸς γένος ἐμμηχανάτο, ἵνα τῷ μὲν πάντα τὰ μέλη συνδήσας ἐπιτεινομένῳ καὶ ἄλειμένῳ περὶ τοὺς στρόφιγγας καμπτόμενον τὸ σῶμα καὶ ἐκτεινόμενον παρέχοι, τὴν δὲ σάρκα προβολὴν μὲν καυμάτων, πρόβλημα δὲ χειμῶνων, ἔτι δὲ πτωμάτων ὅσον τὰ πιλητὰ ἔσεσθαι κτήματα, [74ξ] σώμασιν μαλακῶς καὶ πρῶως ὑπέικουσιν, θερμὴν δὲ νοτίδα ἐντὸς ἑαυτῆς ἔχουσαν θερούς μὲν ἀνιδίουσαν καὶ νοτιζομένην ἕξωθεν ψῦχος κατὰ πᾶν τὸ σῶμα παρέξειν οἱ κείον, διὰ χειμῶνος δὲ πάλιν αὖ τούτῳ τῷ πυρὶ τὸν προσφερόμενον ἕξωθεν καὶ περιστάμενον πάγον ἀμυνεῖσθαι μετρίως. ταῦτα ἡμῶν διανοηθεὶς ὁ κηροπλάστης, ὕδατι μὲν καὶ πυρὶ καὶ γῆ συμμείξας καὶ συναρμόσας, ἐξ ὀξέος καὶ ἄλμυροῦ συνθεὶς [74δ] ζύμμαμα ὑπομείξας αὐτοῖς, σάρκα ἐγχυμον καὶ μαλακὴν συνέστησεν· τὴν δὲ τῶν νεύρων φύσιν ἐξ ὀστοῦ καὶ σαρκὸς ἃ ζύμου κράσεως μίαν ἐξ ἀμφῶν μέσην δύναμι συνεκεράσατο, ξανθῷ χρώματι προσχρῶμενος. ὅθεν συντονωτέραν μὲν καὶ γλισχροτέραν σαρκῶν, μαλακωτέραν δὲ ὀσῶν ὑγροτέραν τε ἐκτίησατο δύναμιν νεῦρα· οἷς συμπεριλαβάν ὁ θεὸς ὀστᾶ καὶ μυελόν, δήσας πρὸς ἄλληλα νεύροις, μετὰ ταῦτα σαρξίν [74ε] πάντα αὐτὰ κατεσκίασεν ἄνωθεν. ὅσα μὲν οὖν ἐμψυχότατα τῶν ὀσῶν ἦν, ὀλιγίσταις συνέφραττε σαρξίν, ἃ δ' ἀμυχότατα ἐντὸς, πλείσταις καὶ πυκνοτάταις, καὶ δὴ κατὰ τὸς συμβολὰς τῶν ὀσῶν, ὅπῃ μήτινα ἀνάγκη ὁ λόγος ἀπέφαινε δεῖν αὐτὰς εἶναι, βραχεῖαν σάρκα ἐφύσεν, ἵνα μήτε ἐμποδῶν ταῖς καμπαῖσιν οὔσαι δύσφορα τὰ σώματα ἀπεργάζονται, ἅπερ δυσκίνητα γιγνόμενα, μήτ' αὖ πολλὰ καὶ πυκνὰ σφόδρα τε ἐν ἄλλήλαις ἐμπεπιλημένοι, διὰ στερεότητα ἀναισθησίαν ἐμποιούσαι, δυσμνημονευτότερα καὶ κωφότερα τὰ περὶ τὴν διανοίαν ποιοῖεν. διὸ δὴ τό τε τῶν μηρῶν καὶ κνημῶν καὶ [75α] τὸ περὶ τὴν τῶν ἰσχιῶν φύσιν τὰ τε περὶ τὰ τῶν βραχιόνων ὀστᾶ καὶ τὰ τῶν πήχεων, καὶ ὅσα ἄλλα ἡμῶν ἀναρθρα, ὅσα τε ἐντὸς ὀστᾶ δι' ὀλιγότητα ψυχῆς ἐν μυελῷ κενὰ ἔστιν φρονήσεως,

ταῦτα πάντα συμπεπλήρωται σαρξίν· ὅσα δὲ ἔμφρονα, ἦττον - εἰ μὴ πού τινα αὐτὴν καθ' αὐτὴν αἰσθήσεων ἕνεκα σάρκα οὕτω συνέστησεν, οἷον τὸ τῆς γλώττης εἶδος - τὰ δὲ πλείιστα ἔκείνως· ἡ γὰρ ἐξ ἀνάγκης γιγνομένη καὶ [75β] συντρεφομένη φύσις οὐδαμῆ προσδέχεται πυκνὸν ὄστουν καὶ σάρκα πολλήν ἅμα τε αὐτοῖς ὀξύηκοον αἰσθησιν. μάλιστα γὰρ ἂν αὐτὰ πάντων ἔσχεν ἢ περὶ τὴν κεφαλὴν σύστασις, εἴπερ ἅμα συμπίπτειν ἢ θελησάτην, καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος σαρκώδη ἔχον ἐφ' ἑαυτῶν καὶ νευρώδη κρατεράν τε κεφαλὴν βίον ἂν διπλοῦν καὶ πολλαπλοῦν καὶ ὑγιεινότερον καὶ ἄλυπότερον τοῦ νῦν κατεκτῆσατο. νῦν δὲ τοῖς περὶ τὴν ἡμετέραν γένεσιν δημιουργοῖς, ἂναλογιζομένοις πότερον πολυχρονιώτερον [75ξ] χεῖρον ἢ βραχυχρονιώτερον βέλτιον ὑπεργάσαιτο γένος, συνέδοξεν τοῦ πλείονος βίου, φαυλοτέρου δέ, τὸν ἐλάττονα ἡμείνονα ὄντα παντὶ πάντως αἰρετέον· ὅθεν δὴ μανῶ μὲν ὄστῳ, σαρξίν δὲ καὶ νεύροις κεφαλὴν, ἅτε οὐδὲ καμπὰς ἔχουσαν, οὐ συνεστέγασαν. κατὰ πάντα οὖν ταῦτα εὐαίσθητοτέρα μὲν καὶ φρονιμωτέρα, πολὺ δὲ ἀσθινεστέρα παντὸς ἀνδρὸς προσετέθη κεφαλὴ σάματι. τὰ δὲ νεῦρα διὰ [75δ] ταῦτα καὶ οὕτως ὁ θεὸς ἐπ' ἔσχάτην τὴν κεφαλὴν περιστήσας κύκλῳ περὶ τὸν τράχηλον ἐκόλλησεν ὁμοίῳ τητι, καὶ τὰς σιαγόνας ἄκρας αὐτοῖς συνέδησεν ὑπὸ τὴν φύσιν τοῦ προσώπου· τὰ δ' ἄλλα εἰς ὅπαντα τὰ μέλη διέσπειρε, συνάπτων ἄρθρον ἄρθρω. τὴν δὲ δὴ τοῦ στόματος ἡμῶν δύναμιν ὁ δοῦσιν καὶ γλώττη καὶ χεῖλεσιν ἕνεκα τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν ὀρίστων διεκόσμησεν οἷα διακοσμοῦντες ἢ νῦν [75ε] διατέτακται, τὴν μὲν εἰσοδὸν τῶν ἀναγκαίων μηχανάμενοι χάριν, τὴν δ' ἐξοδὸν τῶν ὀρίστων· ἀναγκαῖον μὲν γὰρ πᾶν ὅσον εἰσέρχεται τροφήν διδόν τῷ σώματι, τὸ δὲ λόγων νόμα ἔξω ῥέον καὶ ὑπηρετοῦν φρονήσει κάλλιστον καὶ ὀριστον πάντων ναμώπων. τὴν δ' αὖ κεφαλὴν οὔτε μόνον ὀστεῖνην ψιλὴν δυνατὸν εἶναι ἦν διὰ τὴν ἐν ταῖς ὥραις ἐφ' ἐκότερον ὑπερβολὴν, οὔτ' αὖ συσκιασθεῖσαν κωφὴν καὶ ἀναίσθητον διὰ τὸν τῶν σαρκῶν ὄχλον περιδεῖν γιγνομένην· τῆς δὲ [76α] σαρκοειδοῦς φύσεως οὐ καταξηραιομένης λέμμα μείζον περιγιγνώμενον ἐχωρίζετο, δέρμα τὸ νῦν λεγόμενον. τοῦτο δὲ διὰ τὴν περὶ τὸν ἐγκέφαλον νοτίδα συσιὸν αὐτὸ πρὸς αὐτὸ καὶ βλαστώον κύκλῳ περιημφιένουν τὴν κεφαλὴν· ἢ δὲ νοτίς ὑπὸ τὰς ῥαφὰς ἀνοιούσα ἦρδε καὶ συνέκλεισεν αὐτὸ ἐπὶ τὴν κορυφήν, οἷον ἅμμα συναγαγούσα, τὸ δὲ τῶν ῥαφῶν παντοδαπὸν εἶδος γέγονε διὰ τὴν τῶν περιόδων

δύναμιν καὶ τῆς τροφῆς, μᾶλλον μὲν ἀλλήλοις μαχομένων τούτων πλείους, [76β] ἦττον δὲ ἐλάπτους. τοῦτο δὴ πᾶν τὸ δέρμα κύκλω κατεκέντει πυρὶ τὸ θεῖον, τρηθέντος δὲ καὶ τῆς ἱκμάδος ἔξω δι' αὐτοῦ φερομένης τὸ μὲν ὑγρὸν καὶ θερμὸν ὅσον εἰ λικρινὲς ἀπῆειν, τὸ δὲ μεικτὸν ἐξ ὧν καὶ τὸ δέρμα ἦν, αἰρόμενον μὲν ὑπὸ τῆς φορᾶς ἔξω μακρὸν εἰσείνετο, λεπτότητα ἴσῃν ἔχον τῷ κατακεντήματι, διὰ δὲ βραδυτῆτα ἀπαθούμενον ὑπὸ τοῦ περιεστώτος ἔξωθεν πνεύματος πάλιν ἐντὸς ὑπὸ τὸ δέρμα [76ξ] εἰλλόμενον κατερριζοῦτο· καὶ κατὰ ταῦτα δὴ τὰ πόθη τὸ τριχῶν γένος ἐν τῷ δέρματι πέφυκεν, συγγενὲς μὲν ἱμαντῶδες ὄν αὐτοῦ, σκληρότερον δὲ καὶ πυκνότερον τῇ πιλήσει τῆς ψύξεως, ἦν ἀποχωριζομένη δέρματος ἐκάστη θριξὶ ψυχεῖσα συνεπιλήθη. τοῦτω δὴ λασίαν ἡμῶν ἀπηργάσατο τὴν κεφαλὴν ὁ ποιῶν, χράμενος μὲν αἰτίοις τοῖς εἰρημένοις, διανοούμενος δὲ ἄντι σαρκὸς αὐτὸ δεῖν εἶναι στέγασμα τῆς [76δ] περὶ τὸν ἐγκέφαλον ἕνεκα ἀσφαλείας κούφον καὶ θέρους χειμῶνός τε ἱκανὸν σκιῶν καὶ σκέπη παρέχειν, εὐαίσθησίας δὲ οὐδὲν διακάλυμα ἐμποδῶν γενησόμενον. τὸ δ' ἐν τῇ περὶ τοὺς δακτύλους καταπλοκῇ τοῦ νεύρου καὶ τοῦ δέρματος ὅσπου τε, συμμιχθὲν ἐκ τριῶν, ἀποξηραθὲν ἐν κοινὸν συμπάντων σκληρὸν γέγονεν δέρμα, τοῖς μὲν συναιτίοις τούτοις δημιουργηθέν, τῇ δὲ αἰτιωτᾷ τῇ διανοίᾳ τῶν ἔπειτα ἔσομένων ἕνεκα εἰργασμένον. ὡς γὰρ ποτε ἐξ ἀνδρῶν γυναῖκες καὶ τᾶλλα [76ε] θηρία γενήσονται, ἢ πιστάντο οἱ συνιστάντες ἡμᾶς, καὶ δὴ καὶ τῆς τῶν ὀνύχων χρείας ὅτι πολλὰ τῶν θερμιάτων καὶ ἐπὶ πολλὰ δεήσοιτο ἡδεσαν, ὅθεν ἐν ἀθρώποις εὐθύς γιγνομένοις ὑπετυπᾶσαντο τὴν τῶν ὀνύχων γένεσιν. τοῦτω δὴ τῷ λόγῳ καὶ ταῖς προφάσεσιν ταύταις δέρμα τρίχας ὀνυχῶς τε ἐπ' ἄκροις τοῖς κώλοις ἐφύσαν. ἐπειδὴ δὲ πάσι ἦν τὰ τοῦ θνητοῦ ζῶου συμπεφυκότα [77α] μέρη καὶ μέλη, τὴν δὲ ζωὴν ἐν πυρὶ καὶ πνεύματι συνέβαινε ἐξ ἀνάγκης ἔχειν αὐτῷ, καὶ διὰ ταῦτα ὑπὸ τούτων τηκόμενον κενούμενόν τ' ἐφθινεν, βοήθειαν αὐτῷ θεοὶ μηχανῶνται. τῆς γὰρ ἀνθρωπίνης συγγενῆ φύσεως φύσιν ἄλλαις ἰδέαις καὶ αἰσθήσεσιν κεραυνύντες, ὥσθ' ἕτερον ζῶον εἶναι, φυτεύουσιν· ἃ δὴ νῦν ἢ μερὰ δένδρα καὶ φυτὰ καὶ σπέρματα παιδευθέντα ὑπὸ γεωργίας τιθασῶς πρὸς ἡμᾶς ἔσχεν, πρὶν δὲ ἦν μόνα τὰ [77β] τῶν ἀγρίων γένη, πρεσβύτερα τῶν ἡμέρων ὄντα. πᾶν γὰρ οὖν ὅτιπερ ἀνμετάσχη τοῦ ζῆν, ζῶον μὲν ἂν ἐν δικῇ λέγοιτο ὀρθότατα· μετέχει γὰρ μὴν τοῦτο ὃ νῦν λέγομεν τοῦ τρίτου ψυχῆς εἶδους, ὃ

μεταξὺ φρενῶν ὀμφαλοῦ τε ἰδρῦσθαι λόγος, ὧ δόξης μὲν λογισμοῦ τε καὶ νοῦ μέτεστιν τὸ μηδέν, αἰσθήσεως δὲ ἡδέϊας καὶ ἄλγεινῆς μετὰ ἐπιθυμιῶν. πάσχον γὰρ διατελεῖ πάντα, στραφέντι δ' αὐτῷ ἐν ἑαυτῷ περὶ ἑαυτό, τὴν [77ε] μὲν ἔξωθεν ὀπασαμένω κίνησιν, τῇ δ' οἰκεία χρησαμένω, τῶν αὐτοῦ τι λογίσασθαι κατιδόντι φύσει οὐ παραδέδωκεν ἡ γένεσις. διὸ δὴ ζῆ μὲν ἔστιν τε οὐχ ἕτερον ζώου, μόνιμον δὲ καὶ κατερριζωμένον πέπηγεν διὰ τὸ τῆς ὑφ' ἑαυτοῦ κινήσεως ἔστερηθαι. ταῦτα δὴ τὰ γένη πάντα φυτεύσαντες οἱ κρείττους τοῖς ἥττοσιν ἡμῖν τροφήν, τὸ σῶμα αὐτὸ ἡμῶν διωχέτευσαν τέμνοντες οἷον ἐν κήποις ὀχετούς, ἵνα ὥσπερ ἐκ νόματος ἐπιόντος ἄρδοιτο. καὶ πρῶτον μὲν ὀχετούς κρυφαίους ὑπὸ [77δ] τὴν σύμφυσιν τοῦ δέρματος καὶ τῆς σαρκὸς δύο φλέβας ἕτεμον νωπιαίας, δίδυμον ὡς τὸ σῶμα ἐτύγγανεν δεξιοῖς τε καὶ ἄριστεροῖς ὄν· ταύτας δὲ καθῆκαν παρὰ τὴν ῥάχιν, καὶ τὸν γόνιμον μεταξὺ λαβόντες μυελόν, ἵνα οὗτός τε ὅτι μάλιστα θάλλοι, καὶ ἐπὶ τῶν εὐρους ἐντεῦθεν ἅτε ἐπὶ κάπαντες ἢ ἐπίχυσις γιγνομένη παρέχοι τὴν ὑδρεῖαν ὀμαλήν. μετὰ δὲ ταῦτα σχίσαντες περὶ τὴν κεφαλὴν τὰς φλέβας καὶ δι' [77ε] ἄλλήλων ἐναντίας πλέξαντες διεΐσαν, τὰς μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τῶν ἄριστερὰ τοῦ σώματος, τὰς δ' ἐκ τῶν ἄριστερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ κλίναντες, ὅπως δεσμός ὅμα τῇ κεφαλῇ πρὸς τὸ σῶμα εἴη μετὰ τοῦ δέρματος, ἐπειδὴ νεύροις οὐκ ἦν κύκλω κατὰ κορυφὴν περιειλημμένη, καὶ δὴ καὶ τὸ τῶν αἰσθήσεων πάθος ἵν' ἀφ' ἑκατέρων τῶν μερῶν εἰς ὅπαν τὸ σῶμα εἴη διάδηλον. τὸ δ' ἐντεῦθεν ἤδη τὴν ὑδραγωγίαν παρεσκεύασαν τρόπῳ τινὶ [78α] τοιῶδε, ὃν κατοψόμεθα ῥᾶον προδιομολοησάμενοι τὸ τοιόνδε, ὅτι πάντα ὅσα ἐξ ἐλαττόνων συνίσταται στέγει τὰ μείζω, τὰ δὲ ἐκ μειζόνων τὰ σμικρότερα οὐ δύναται, πῦρ δὲ πάντων γενῶν σμικρομερέστατον, ὅθεν δι' ὕδατος καὶ γῆς ἄερος τε καὶ ὅσα ἐκ τούτων συνίσταται διαχωρεῖ καὶ στέγειν οὐδὲν αὐτὸ δύναται. ταῦτόν δὴ καὶ περὶ τῆς παρ' ἡμῖν κοιλίας διανοητέον, ὅτι σιτία μὲν καὶ ποτὰ ὅταν εἰς αὐτὴν ἔμπέσῃ, [78β] στέγει, πνεῦμα δὲ καὶ πῦρ σμικρομερέστερα ὄντα τῆς αὐτῆς συστάσεως οὐ δύναται. τούτοις οὖν κατεχρήσατο ὁ θεὸς εἰς τὴν ἐκ τῆς κοιλίας ἐπὶ τὰς φλέβας ὑδρεῖαν, πλέγμα ἐξ ἀέρος καὶ πυρὸς οἷον οἱ κύρτοι συνυφηνάμενος, διπλᾶ κατὰ τὴν εἴσοδον ἐγκύρτια ἔχον, ὧν θάπερον αὐ πόλιν διέπλεξεν δίκρουν· καὶ ἀπὸ τῶν ἐγκυρτίων δὴ διετείνατο οἷον σχοίνους κύκλω διὰ παντός πρὸς τὰ ἔσχατα τοῦ πλέγματος. τὰ μὲν [78ξ] οὖν ἐνδον

ἐκ πυρὸς συνεστήσατο τοῦ πλοκάμου ἅπαντα, τὰ δ' ἐγκύρτια καὶ τὸ κύτος ἄεροειδῆ, καὶ λαβῶν αὐτὸ περιέστησεν τῷ πλασθέντι ζῶν τρόπον τοιόνδε. τὸ μὲν τῶν ἐγκυρτίων εἰς τὸ στόμα μεθῆκεν· διπλοῦ δὲ ὄντος αὐτοῦ κατὰ μὲν τὰς ἄρτηρίας εἰς τὸν πλεύμονα καθῆκεν θάπερον, τὸ δ' εἰς τὴν κοιλίαν παρὰ τὰς ἄρτηρίας· τὸ δ' ἕτερον σχίσας τὸ μέρος ἐκάπερον κατὰ τοὺς ὀχετοὺς τῆς ῥινὸς ἀφῆκεν κοινόν, ὥσθ' ὅτε μὴ κατὰ στόμα ἴοι θάπερον, ἐκ τούτου πάντα καὶ τὰ [78δ] ἐκείνου ρεύματα ἀναπληροῦσθαι. τὸ δὲ ἄλλο κύτος τοῦ κύρτου περὶ τὸ σῶμα ὅσον κοῖλον ἡμῶν περιέφυσεν, καὶ πᾶν δὴ τοῦτο τοτὲ μὲν εἰς τὰ ἐγκύρτια συρρεῖν μαλακῶς, ἅτε ἄερα ὄντα, ἐποίησεν, τοτὲ δὲ ἀναρρεῖν μὲν τὰ ἐγκύρτια, τὸ δὲ πλέγμα, ὡς ὄντος τοῦ σώματος μανού, δύεσθαι εἰσω δι' αὐτοῦ καὶ πόλιν ἔξω, τὰς δὲ ἐντὸς τοῦ πυρὸς ἀκτίνας διαδεδεμένας ἀκολουθεῖν ἐφ' ἐκάτερα ἴοντος τοῦ ἄερος, καὶ τοῦτο, [78ε] ἕωσπερ ἂν τὸ θνητὸν συνεστήκη ζῶον, μὴ διαπαύεσθαι γιγνόμενον· τούτῳ δὲ δὴ τῷ γένει τὸν τὰς ἐπωνυμίας θέμενον ἀναπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν λέγομεν θέσθαι τοῦ νομα. πᾶν δὲ δὴ τὸ τ' ἔργον καὶ τὸ πάθος τοῦθ' ἡμῶν τῷ σώματι γέγονεν ἄρδομένῳ καὶ ἀναψυχομένῳ τρέφεσθαι καὶ ζῆν· ὅπου γὰρ εἰσω καὶ ἔξω τῆς ἀναπνοῆς ἰούσης τὸ πῦρ ἐντὸς συνημμένον ἔπηται, διαιωρούμενον δὲ ἄει διὰ τῆς κοιλίας εἰσελθὼν τὰ [79α] σιτία καὶ ποτὰ λάβη, τήκει δὴ, καὶ κατὰ σμικρὰ διαιροῦν, διὰ τῶν ἐξόδων ἥπερ πορεύεται διάγον, οἷον ἐκ κρήνης ἐπ' ὀχετοὺς ἐπὶ τὰς φλέβας ἀντλοῦν αὐτά, ρεῖν ὥσπερ αὐτῶν λῶνος διὰ τοῦ σώματος τὰ τῶν φλεβῶν ποιεῖ ρεύματα. πόλιν δὲ τὸ τῆς ἀναπνοῆς ἴδωμεν πάθος, αἷς χρώμενον αἰτίαις τοιοῦτον γέγονεν οἷόνπερ τὰ νῦν ἐστίν. ὡδ' οὔν. [79β] ἐπειδὴ κενὸν οὐδὲν ἐστίν εἰς ὃ τῶν φερομένων δύναιτ' ἂν εἰσελθεῖν τι, τὸ δὲ πνεῦμα φέρεται παρ' ἡμῶν ἔξω, τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη παντὶ δήλον ὡς οὐκ εἰς κενόν, ἀλλὰ τὸ πλησίον ἐκ τῆς ἔδρας ἄθει· τὸ δ' ὠθούμενον ἐξελαύνει τὸ πλησίον ἄει, καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἀνάγκην πᾶν περιελαυνόμενον εἰς τὴν ἔδραν ὅθεν ἐξῆλθεν τὸ πνεῦμα, εἰσιὼν ἐκεῖσε καὶ ἀναπληροῦν αὐτὴν συνέπεται τῷ πνεύματι, καὶ τοῦτο ἅμα πᾶν [79ξ] οἷον τροχοῦ περιαγομένου γίγνεται διὰ τὸ κενὸν μηδὲν εἶναι. διὸ δὴ τὸ τῶν στηθῶν καὶ τὸ τοῦ πλεύμονος ἔξω μεθιὲν τὸ πνεῦμα πόλιν ὑπὸ τοῦ περὶ τὸ σῶμα ἄερος, εἰσω διὰ μανῶν τῶν σαρκῶν δυομένου καὶ περιελαυνομένου, γίγνεται πλήρες· αὐτίς δὲ ἀποτρεπόμενος ὁ ἀήρ καὶ διὰ τοῦ σώματος ἔξω ἰὼν εἰσω τὴν ἀναπνοὴν περιωθεῖ κατὰ

τὴν τοῦ στόματος καὶ τὴν τῶν μυκτῆρων διόδον. τὴν δ' αἰτίαν τῆς ἀρχῆς αὐτῶν θετέον [79δ] τήνδε. πᾶν ζῶον αὐτοῦ τῶντος περὶ τὸ αἷμα καὶ τὰς φλέβας θερμότατα ἔχει, οἷον ἐν ἑαυτῷ πηγὴν τινα ἐνουσαν πυρός· ὃ δὴ καὶ προσηκόζομεν τῷ τοῦ κύρτου πλέγματι, κατὰ μέσον διατεταμένον ἐκ πυρός πεπλέχθαι πᾶν, τὰ δὲ ἄλλα ὅσα ἔξωθεν, ἄερος, τὸ θερμὸν δὴ κατὰ φύσιν εἰς τὴν αὐτοῦ χάραν ἔξω πρὸς τὸ συγγενὲς ὁμολογητέον ἵεναι· δυοῖν δὲ τοῖν διεξόδοις οὔσαιν, τῆς μὲν κατὰ τὸ σῶμα ἔξω, τῆς δὲ αὖ [79ε] κατὰ τὸ στόμα καὶ τὰς ῥίνας, ὅταν μὲν ἐπὶ θάτερα ὀρμήσῃ, θάτερα περιωθεῖ, τὸ δὲ περιωσθὲν εἰς τὸ πῦρ ἐμπίπτου θερμαίνεται, τὸ δ' ἐξίον ψύχεται. μεταβαλλούσης δὲ τῆς θερμότητος καὶ τῶν κατὰ τὴν ἑτέραν ἐξόδον θερμότερων γιγνομένων πάλιν ἐκείνη ῥέπου αὖ τὸ θερμότερον μᾶλλον, πρὸς τὴν αὐτοῦ φύσιν φερόμενον, περιωθεῖ τὸ κατὰ θάτερα· τὸ δὲ τὰ αὐτὰ πάσχον καὶ τὰ αὐτὰ ἀναποδιδὸν ἀεὶ, κύκλον οὕτω σαλευόμενον ἔνθα καὶ ἔνθα ἀπειργασμένον ὑπ' ὀμφοτέρων τὴν ἀναπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν γίνεσθαι παρέχεται. καὶ δὴ καὶ τὰ τῶν περὶ τὰς ἰατρικὰς σικύας παθημάτων [80α] αἰτία καὶ τὰ τῆς καταπόσεως τὰ τε τῶν ῥιπτουμένων, ὅσα ἀφθέντα μετέωρα καὶ ὅσα ἐπὶ γῆς φέρεται, ταύτη διωκτέον, καὶ ὅσοι φθόγγοι ταχεῖς τε καὶ βραδεῖς ὀξεῖς τε καὶ βαρεῖς φαίνονται, τοτὲ μὲν ἀνόρμοστοι φερόμενοι δι' ὁμοιότητα τῆς ἐν ἡμῖν ὑπ' αὐτῶν κινήσεως, τοτὲ δὲ σύμφωνοι δι' ὁμοιότητα. τὰς γὰρ τῶν προτέρων καὶ θαπτόνων οἱ βραδύτεροι κινήσεις ἀποπαυόμενας ἤδη τε εἰς ὅμοιον ἐληλυθυίας, [80β] αἷς ὕστερον αὐτοὶ προσφερόμενοι κινουσιν ἐκείνας, καταλαμβάνουσιν, καταλαμβάνοντες δὲ οὐκ ἄλλην ἐπεμβάλλοντες ἀνετόραξαν κίνησιν, ἀλλ' ἀρχὴν βραδυτέρας φορᾶς κατὰ τὴν τῆς θάπτονος, ἀποληγούσης δὲ, ὁμοίωτητα προσάμαντες, μίαν ἐξ ὀξείας καὶ βαρείας συνεκεράσαντο πάθην· ὅθεν ἡδονὴν μὲν τοῖς ἀφροσιν, εὐφροσύνην δὲ τοῖς ἔμφροσιν διὰ τὴν τῆς θείας ὀρμονίας μίμησιν ἐν θνηταῖς γενομένην φοραῖς παρέσχον. καὶ δὴ καὶ τὰ τῶν ὑδάτων πάντα ρεύματα, ἔτι δὲ [80ξ] τὰ τῶν κεραυνῶν πτάματα καὶ τὰ θαυμαζόμενα ἢ λέκτρων περὶ τῆς ἔλξεως καὶ τῶν Ἑρακλείων λίθων, πάντων τούτων ὀλκὴ μὲν οὐκ ἔστιν οὐδενί ποτε, τὸ δὲ κενὸν εἶναι μηδὲν περιωθεῖν τε αὐτὰ ταῦτα εἰς ἄλληλα, τὸ τε διακρινόμενα καὶ συγκρινόμενα πρὸς τὴν αὐτῶν διαμειβόμενα ἔδραν ἕκαστα ἵεναι πάντα, τούτοις τοῖς παθήμασιν πρὸς ἄλληλα συμπλεχθεῖσιν τεθαυματουργημένα τῷ κατὰ τρόπον ζητοῦντι φανήσεται. [80δ]

καὶ δὴ καὶ τὸ τῆς ἀναπνοῆς, ὅθεν ὁ λόγος ὤρμησεν, κατὰ ταῦτα καὶ διὰ τούτων γέγονεν, ὥσπερ ἐν τοῖς πρόσθεν εἴρηται, τέμνοντος μὲν τὰ σιτία τοῦ πυρός, αἰωρουμένου δὲ ἐντὸς τῷ πνεύματι συνεπομένου, τὰς φλέβας τε ἐκ τῆς κοιλίας τῆ συναιωρήσει πληροῦντος τῷ τὰ τετμημένα αὐτόθεν ἐπαντλεῖν· καὶ διὰ ταῦτα δὴ καθ' ὅλον τὸ σῶμα πᾶσιν τοῖς ζώοις τὰ τῆς τροφῆς νόματα οὕτως ἐπίρρυτα γέγονεν. νεότμητα δὲ καὶ ἀπὸ συγγενῶν ὄντα, τὰ μὲν καρπῶν, τὰ δὲ χλόης, [80ε] ἄθεός ἐπ' αὐτὸ τοῦθ' ἡμῖν ἐφύτευσεν, εἶναι τροφήν, παντοδαπὰ μὲν χρώματα ἴσχει διὰ τὴν σύμμειξιν, ἡ δ' ἐρυθρὰ πλείστη περὶ αὐτὰ χροῶ διαθεῖ, τῆς τοῦ πυρός τομῆς τε καὶ ἐξομόξεως ἐν ὑγρῷ δεδημιουργημένη φύσις. ὅθεν τοῦ κατὰ τὸ σῶμα ῥέοντος τὸ χροῶμα ἔσχεν οἷαν ὄψιν διεληλύθαμεν ὁ καλοῦμεν αἷμα, νομὴν σαρκῶν καὶ σύμπαντος τοῦ σώματος, [81α] ὅθεν ὑδρευόμενα ἕκαστα πληροῖ τὴν τοῦ κενουμένου βάσιν· ὁ δὲ τρόπος τῆς πληρώσεως ἀποχωρήσεώς τε γίνεται καθάπερ ἐν τῷ παντὶ παντὸς ἢ φορὰ γέγονεν, ἦν τὸ συγγενὲς πᾶν φέρεται πρὸς ἑαυτό. τὰ μὲν γὰρ δὴ περιεστῶτα ἐκτὸς ἡμᾶς τήκει τε ἀεὶ καὶ διανέμει πρὸς ἕκαστον εἶδος τὸ ὁμόφυλον ἀποπέμποντα, τὰ δὲ ἐναίμα αὐ, κερματισθέντα ἐντὸς παρ' ἡμῖν καὶ περιειλημμένα ὥσπερ ὑπ' [81β] οὐρανοῦ συνεστῶτος ἕκαστου τοῦ ζώου, τὴν τοῦ παντὸς ἀναγκάζεται μμειῖσθαι φορᾶν πρὸς τὸ συγγενὲς οὖν φερόμενον ἕκαστον τῶν ἐντὸς μερισθέντων τὸ κενωθὲν τότε πάλιν ἀνεπλήρωσεν. ὅταν μὲν δὴ πλέον τοῦ ἐπιρρέοντος ὀπίη, φθίνει πᾶν, ὅταν δὲ ἔλαττον, αὐξάνεται. νέα μὲν οὖν σύστασις τοῦ παντὸς ζώου, καινὰ τὰ τρίγωνα οἷον ἐκ δρυόχων ἔτι ἔχουσα τῶν γενῶν, ἰσχυρὸν μὲν τὴν σύγκλεισιν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλα κέκτηται, συμπέπηγεν δὲ ὁ πᾶς ὄγκος αὐτῆς [81ξ] ἀπαλός, ἅπ' ἐκ μυελοῦ μὲν νεωστὶ γεγυῖας, τεθραμμένης δὲ ἐν γάλακτι· τὰ δὲ περιλαμβανόμενα ἐν αὐτῇ τρίγωνα ἐξῶθεν ἐπεισελθόντα, ἐξ ὧν ἂν ἦ τὰ τε σιτία καὶ ποτά, τῶν ἑαυτῆς τριγῶνων παλαιότερα ὄντα καὶ ἀσθενέστερα καινοῖς ἐπικρατεῖ τέμνουσα, καὶ μέγα ἀπεργάζεται τὸ ζῶον τρέφουσα ἐκ πολλῶν ὁμοίων. ὅταν δ' ἡ ῥίζα τῶν τριγῶνων χαλᾷ διὰ τὸ πολλοὺς ἀγῶνας ἐν πολλῷ χρόνῳ πρὸς πολλὰ [81δ] ἡγωνίσθαι, τὰ μὲν τῆς τροφῆς εἰσιόντα οὐκέτι δύναται τέμνειν εἰς ὁμοιότητα ἑαυτοῖς, αὐτὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἐξῶθεν ἐπεισιόντων εὐπετῶς διαιρεῖται· φθίνει δὴ πᾶν ζῶον ἐν τούτῳ κρατούμενον, γῆρός τε ὀνομάζεται τὸ πάθος. τέλος δέ, ἐπειδὴ τῶν περὶ τὸν μυελὸν τριγῶνων οἱ συναρμοσθέντες μηκέτι ἀντέχουσιν δεσμοῖ

τῶ πόνῳ διστώμενοι, μεθιάσιν τοὺς τῆς ψυχῆς αὐ δεσμούς, ἢ δὲ λυθεῖσα κατὰ φύσιν μεθ' ἡδονῆς [81ε] ἐξέπτατο· πᾶν γὰρ τὸ μὲν παρὰ φύσιν ἀλγεινόν, τὸ δ' ἢ πέφυκεν γιγνόμενον ἡδύ. καὶ θάνατος δὴ κατὰ ταῦτά· ὁ μὲν κατὰ νόσους καὶ ὑπὸ τραυμάτων γιγνόμενος ἀλγεινὸς καὶ βίαιος, ὁ δὲ μετὰ γήρωσ ἰὼν ἐπὶ τέλος κατὰ φύσιν ἀπονώτατος τῶν θανάτων καὶ μᾶλλον μεθ' ἡδονῆς γιγνόμενος ἢ λύπης. τὸ δὲ τῶν νόσων ὄθεν συνίσταται, δῆλόν που καὶ παντί. [82α] τεττάρων γὰρ ὄντων γενῶν ἐξ ὧν συμπέπηγεν τὸ σῶμα, γῆς πυρὸς ὕδατός τε καὶ ἀέρος, τούτων ἢ παρὰ φύσιν πλεονεξία καὶ ἔνδεια καὶ τῆς χάρας μετάστασις ἐξ οἰκείας ἐπ' ἄλλοτριαν γιγνομένη, πυρὸς τε αὐ καὶ τῶν ἑτέρων ἐπειδὴ γένη πλείονα ἐνὸς ὄντα τυγχάνει, τὸ μὴ προσήκον ἕκαστον ἑαυτῷ προσλαμβάνειν, καὶ πάθ' ὅσα τοιαῦτα, στάσεις καὶ νόσους παρέχει· παρὰ φύσιν γὰρ ἕκαστου γιγνομένου καὶ μεθισταμένου θερμαίνεται μὲν ὅσα ἂν πρότερον ψύχεται, [82β] ξηρὰ δὲ ὄντα εἰς ὕστερον γίγνεται νοτερά, καὶ κοῦφα δὴ καὶ βαρέα, καὶ πάσας πάντη μεταβολὰς δέχεται. μόνως γὰρ δὴ, φάμεν, ταῦτον ταῦτῳ κατὰ ταῦτον καὶ ὡσαύτως καὶ ἀνὰ λόγον προσγιγνόμενον καὶ ἀπογιγνόμενον ἕασει ταῦτον ὃν αὐτῷ σῶν καὶ ὑγιὲς μένειν· ὁ δ' ἂν πλημμελήσῃ τι τούτων ἔκτος ἁπλῶν ἢ προσίων, ἀλλοιότητος παμποικίλιας καὶ νόσους φθοράς τε ἀπείρους παρέξεται. δευτέρων δὴ συστάσεων αὐ κατὰ φύσιν συνεστηκυῶν, [82ξ] δευτέρα κατανόησις νοσημάτων τῷ βουλομένῳ γίγνεται συννοῆσαι. μυελοῦ γὰρ ἐξ ἐκείνων ὅσπου τε καὶ σάρκος καὶ νεύρου συμπαγέντος, ἔτι τε αἵματος ἄλλον μὲν τρόπον, ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν γεγονότος, τῶν μὲν ἄλλων τὰ πλείιστα ἤπερ τὰ πρόσθεν, τὰ δὲ μέγιστα τῶν νοσημάτων τῆδε χαλεπὰ συμπέπτωκεν· ὅταν ἀνόπαλιν ἢ γένεσις τούτων πορεύηται, τότε ταῦτα διαφθείρεται. κατὰ φύσιν γὰρ σάρκες μὲν καὶ νεῦρα ἐξ αἵματος γίγνεται, νεῦρον μὲν ἐξ ἰνῶν διὰ τὴν συγγένειαν, [82δ] σάρκες δὲ ἀπὸ τοῦ παγέντος ὃ πήγνυται χωριζόμενον ἰνῶν· τὸ δὲ ἀπὸ τῶν νεύρων καὶ σαρκῶν ἁπλῶν αὐ γλίσχρον καὶ λιπαρὸν ἅμα μὲν τὴν σάρκα κολλᾷ πρὸς τὴν τῶν ὀστέων φύσιν αὐτὸ τε τὸ περὶ τὸν μυελὸν ὅσπου τρέφον αὐξεί, τὸ δ' αὐ διὰ τὴν πυκνότητα τῶν ὀστέων διηθούμενον καθαρώτατον γένος τῶν τριγῶνων λειότατόν τε καὶ λιπαρώτατον, λειβόμενον ἀπὸ τῶν ὀστέων καὶ στάζον, ἄρδει τὸν [82ε] μυελόν. καὶ κατὰ ταῦτα μὲν γιγνομένων ἕκαστων ὑγίεια συμβαίνει τὰ πολλά· νόσοι δὲ, ὅταν ἐναντίως, ὅταν γὰρ τηκομένη σὸρξ ἀνόπαλιν εἰς τὰς φλέβας

τὴν τηκεδὸνα ἐξίη, τότε μετὰ πνεύματος αἷμα πολὺ τε καὶ παντοδαπὸν ἐν ταῖς φλεβῖ χρώμασι καὶ πικρότησι ποικιλλόμενον, ἔτι δὲ ὀξείαις καὶ ἀλμυραῖς δυνάμεσι, χολῆς καὶ ἰχῶρας καὶ φλέγματα παντοῖα ἴσχει· παλιναίρετα γὰρ πάντα γεγυθὸν τε καὶ διεφθαρμένα τὸ τε αἷμα αὐτὸ πρῶτον διόλλυσι, καὶ αὐτὰ οὐδεμίαν [83α] τροφήν ἐτι τῷ σώματι παρέχοντα φέρεται πάντη διὰ τῶν φλεβῶν, τόξιν τῶν κατὰ φύσιν οὐκέτ' ἴσχοντα περιόδων, ἐχθρὰ μὲν αὐτὰ αὐτοῖς διὰ τὸ μηδεμίαν ἀπόλαυσιν ἑαυτῶν ἔχειν, τῷ συνεστῶτι δὲ τοῦ σώματος καὶ μένουσι κατὰ χάραν πολέμια, διολλύντα καὶ τήκοντα. ὅσον μὲν οὖν ἂν παλαιότατον ὦν τῆς σαρκὸς τακῆ, δύσπεπτον γιγνόμενον μελαίνει μὲν ὑπὸ παλαιᾶς συγκαύσεως, διὰ δὲ τὸ πάντη διαβεβρῶσθαι [83β] πικρὸν ὃν παντὶ χαλεπὸν προσπίπτει τοῦ σώματος ὅσον ἂν μὴ πῶ διεφθαρμένον ἦ, καὶ τοτὲ μὲν ἀντὶ τῆς πικρότητος ὀξύτητα ἔσχεν τὸ μέλαν χρῶμα, ἀπολεπτυνθέντος μᾶλλον τοῦ πικροῦ, τοτὲ δὲ ἡ πικρότης αὐτὴ βαφεῖσα αἷματι χρῶμα ἔσχεν ἐρυθρότερον, τοῦ δὲ μέλανος τούτου συγκεραυνυμένου χλοᾶδες· ἔτι δὲ συμμειγνύται ξανθὸν χρῶμα μετὰ τῆς πικρότητος, ὅταν νέα συντακῆ σὸρξ ὑπὸ τοῦ περὶ τὴν φλόγα πυρός. καὶ τὸ μὲν κοινὸν ὄνομα πᾶσιν τούτοις ἢ τινες [83ξ] ἰατρῶν που χολῆν ἐπωνόμασαν, ἢ καὶ τις ὦν δυνατὸς εἰς πολλὰ μὲν καὶ ἀνόμοια βλέπειν, ὁρᾶν δὲ ἐν αὐτοῖς ἐν γένος ἕνὸν ὄξειον ἐπωνυμίας πᾶσιν· τὰ δ' ἄλλα ὅσα χολῆς εἶδη λέγεται, κατὰ τὴν χροῶν ἔσχεν λόγον αὐτῶν ἕκαστον ἴδιον. ἰχῶρ δέ, ὃ μὲν αἵματος ὀρὸς πρῶτος, ὃ δὲ μελαίνης χολῆς ὀξείας τε ἄγριος, ὅταν συμμειγνύηται διὰ θερμότητα ἀλμυρᾶ δυνάμει· καλεῖται δὲ ὄξυ φλέγμα τὸ τοιοῦτον. τὸ δ' αὐτὸ μετ' ἄερος τηκόμενον ἐκ νέας καὶ ἀπαλῆς σαρκός, τούτου δὲ [83δ] ἀνεμωθέντος καὶ συμπεριληφθέντος ὑπὸ ὑγρότητος, καὶ πομφολύγων συστασῶν ἐκ τοῦ πάθους τούτου καθ' ἐκάστην μὲν ἀοράτων διὰ σμικρότητα, συναπασῶν δὲ τὸν ὄγκον παρεχομένων ὁρατῶν, χρῶμα ἔχουσῶν διὰ τὴν τοῦ ὄφρου γένεσιν ἰδεῖν λευκόν, ταύτην πᾶσαν τηκεδὸνα ἀπαλῆς σαρκός μετὰ πνεύματος συμπλακεῖσαν λευκὸν εἶναι φλέγμα φαμέν. φλέγματος δὲ αὐτὸ νέου συνισταμένου ὀρὸς ἰδρᾶς καὶ δάκρυον, [83ε] ὅσα τε ἄλλα τοιαῦτα σώματα τὸ καθ' ἡμέραν χεῖται καθαιρόμενα· καὶ ταῦτα μὲν δὴ πάντα νόσων ὄργανα γέγονεν, ὅταν αἷμα μὴ ἐκ τῶν σιτίων καὶ ποτῶν πληθύσῃ κατὰ φύσιν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίων τὸν ὄγκον παρὰ τοὺς τῆς φύσεως λαμβάνη νόμους. διακρινομένης μὲν οὖν ὑπὸ νόσων τῆς σαρκὸς ἐκάστης,

μενόντων δὲ τῶν πυθμένων αὐταῖς ἡμίσεια τῆς συμφορᾶς ἢ δύναμις - ἀνάληψιν γὰρ ἔτι μετ' εὐπετείας ἴσχει - [84α] τὸ δὲ δὴ σάρκας ὅστοις συνδοῦν ὅπότε ἂν νοσήσῃ, καὶ μηκέτι αὐτὸ ἐξ ἰνῶν □ αἷμα καὶ νεύρων ἀποχωριζόμενον ὅστω μὲν τροφή, σαρκὶ δὲ πρὸς ὅστον γίγνηται δεσμός, ἀλλ' ἐκ λιπαροῦ καὶ λείου καὶ γλίσχρου τραχὺ καὶ ἄλμυρον ἀνυχμήσαν ὑπὸ κακῆς διαίτης γένηται, τότε ταῦτα πάσχον πᾶν τὸ τοιοῦτον κατασπῆχεται μὲν αὐτὸ πάλιν ὑπὸ τὸς σάρκας καὶ τὰ νεῦρα, ἀφιστάμενον ἀπὸ τῶν ὀστέων, αἱ δ' ἐκ τῶν [84β] ριζῶν συνεκπίπτουσαι τὰ τε νεῦρα γυμνὰ καταλείπουσι καὶ μεστὰ ἄλμης· αὐταὶ δὲ πάλιν εἰς τὴν αἵματος φορὰν ἐμπεσοῦσαι τὰ πρόσθεν ῥηθέντα νοσήματα πλείω ποιοῦσιν. χαλεπῶν δὲ τούτων περὶ τὰ σώματα παθημάτων γιγνομένων μείζω ἔτι γίγνεται τὰ πρὸ τούτων, ὅταν ὅστον διὰ πυκνότητα σαρκὸς ἀναπνοὴν μὴ λαμβάνων ἱκανῆν, ὑπ' εὐρώτος θερμαίνομενον, σφακελίσῃ μῆτε τὴν τροφήν καταδέχηται [84ξ] πάλιν τε αὐτὸ εἰς ἐκείνην ἐναντίως ἤδη ψηχόμενον, ἢ δ' εἰς σάρκα, σὰρξ δὲ εἰς αἷμα ἐπίπτουσα τραχὺ τερα πάντα τῶν πρόσθεν τὰ νοσήματα ὑπεργάζηται· τὸ δ' ἔσχατον πάντων, ὅταν ἢ τοῦ μυελοῦ φύσις ἀπ' ἐνδείας ἢ τινος ὑπερβολῆς νοσήσῃ, τὰ μέγιστα καὶ κυριότατα πρὸς θάνατον τῶν νοσημάτων ἀποτελεῖ, πάσης ἀνάπαλιν τῆς τοῦ σώματος φύσεως ἐξ ἀνάγκης ῥυείσης. τρίτον δ' αὐτὸ νοσημάτων εἶδος τριχῆ δεῖ διανοεῖσθαι [84δ] γιγνόμενον, τὸ μὲν ὑπὸ πνεύματος, τὸ δὲ φλέγματος, τὸ δὲ χολῆς. ὅταν μὲν γὰρ ὁ τῶν πνευμάτων τῷ σώματι ταμίας πλεύμων μὴ καθαρὸς παρέχῃ τὸς διεξόδους ὑπὸ ῥευμάτων φραγεῖς, ἔνθα μὲν οὐκ ἴον, ἔνθα δὲ πλείον ἢ τὸ προσῆκον πνεῦμα εἰσιὼν τὰ μὲν οὐ τυγχάνοντα ἀναψυχῆς σῆπει, τὰ δὲ τῶν φλεβῶν διαβιαζόμενον καὶ συνεπιστρέφον αὐτὰ τῆκόν τε τὸ σῶμα εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ διάφραγμα τ' ἴσχον [84ε] ἐναπολαμβάνεται, καὶ μυρία δὴ νοσήματα ἐκ τούτων ἄλγεινά μετὰ πλήθους ἰδρώτος πολλάκις ὑπείργασται. πολλάκις δ' ἐν τῷ σώματι διακριθείσης σαρκὸς πνεῦμα ἐγγενόμενον καὶ ἄδυνατόν ἐξω πορευθῆναι τὸς αὐτὸς τοῖς ἐπεισεληλυθόσιν ὡδίνας παρέσχεν, μεγίστας δέ, ὅταν περὶ τὰ νεῦρα καὶ τὰ ταύτη φλέβια περιστῶν καὶ ἀνοιδήσαν τούς τε ἐπιτόνους καὶ τὰ συνεχῆ νεῦρα οὕτως εἰς τὸ ἐξόπισθεν κατατείνῃ τούτοις· ἃ δὴ καὶ ἀπ' αὐτοῦ τῆς συντονίας τοῦ παθήματος τὰ νοσήματα τέτανόι τε καὶ ὀπισθότονοι προσερρήθησαν. ὦν καὶ τὸ φάρμακον χαλεπὸν πυρετοὶ γὰρ οὖν δὴ τὰ τοιαῦτα ἐπιγιγνόμενοι [85α]

μόλιστα λύουσιν. τὸ δὲ λευκὸν φλέγμα διὰ τὸ τῶν πομφολύγων πνεῦμα χαλεπὸν ἄποληφθέν, ἔξω δὲ τοῦ σώματος ἀναπνοῆς ἴσχυον ἠπιώτερον μὲν, καταποικίλλει δὲ τὸ σῶμα λεύκας ἀλφούς τε καὶ τὰ τούτων συγγενῆ νοσήματα ἄποτίκτον. μετὰ χολῆς δὲ μελαίνης κερασθὲν ἐπὶ τὰς περιόδους τε τὰς ἐν τῇ κεφαλῇ θειοτάτας οὐσας ἐπισκεδαννύμενον καὶ συνταράττον αὐτάς, καθ' ὕπνον μὲν ἴον πραϋτερον, [85β] ἐγρηγορόσιν δὲ ἐπιτιθέμενον δυσάπαλλακτότερον· νόσημα δὲ ἱερᾶς ὄν φύσεως ἐνδικῶτατα ἱερὸν λέγεται. φλέγμα δ' ὄξυ καὶ ἄλμυρον πηγὴ πάντων νοσημάτων ὅσα γίγνεται καταρροϊκὰ διὰ δὲ τοὺς τόπους εἰς οὓς ῥεῖ παντοδαπούς ὄντας παντοῖα ὀνόματα εἴληφεν. ὅσα δὲ φλεγμαίνειν λέγεται τοῦ σώματος, ἀπὸ τοῦ κάεσθαι τε καὶ φλέγεσθαι, διὰ χολῆν γέγονε πάντα. λαμβάνουσα μὲν οὖν ἀναπνοὴν ἔξω παντοῖα [85ξ] ἀναπέμπει φύματα ζέουσα, καθειργνυμένη δ' ἐντὸς πυρίκαυτα νοσήματα πολλὰ ἐμποιεῖ, μέγιστον δέ, ὅταν αἵματι καθαρῷ συγκερασθεῖσα τὸ τῶν ἰνῶν γένος ἐκ τῆς ἑαυτῶν διαφορῇ τάξεως, αἱ διεσπάρησαν μὲν εἰς αἶμα, ἵνα συμμετρῶς λεπτότητος ἴσχυοι καὶ πάχους καὶ μήτε διὰ θερμότητα ὡς ὑγρὸν ἐκ μανοῦ τοῦ σώματος ἐκρέοι, μήτ' αὖ πυκνότερον δυσκίνητον [85δ] ὃν μόλις ἀναστρέφοιτο ἐν ταῖς φλεψίν. καιρὸν δὴ τούτων ἴνες τῇ τῆς φύσεως γενέσει φυλάττουσιν· ὅς ὅταν τις καὶ τεθνεῶτος αἵματος ἐν ψύξει τε ὄντος πρὸς ἄλλήλας συναγάγη, διαχεῖται πᾶν τὸ λοιπὸν αἶμα, ἐαθεῖσαι δὲ ταχὺ μετὰ τοῦ περιεστῶτος αὐτὸ ψύχους συμπηγνύουσιν. ταύτην δὲ τὴν δύναμιν ἔχουσῶν ἰνῶν ἐν αἵματι χολῆ φύσει παλαιὸν αἶμα γεγονυῖα καὶ πόλιν ἐκ τῶν σαρκῶν εἰς τοῦτο τετηκυῖα, θερμῇ καὶ ὑγρὰ κατ' ὀλίγον τὸ πρῶτον ἐμπίπτουσα πηγνυται [85ε] διὰ τὴν τῶν ἰνῶν δύναμιν, πηγνυμένη δὲ καὶ βίᾳ κατασβενημένη χειμῶνα καὶ τρόμον ἐντὸς παρέχει. πλείων δ' ἐπιρρέουσα, τῇ παρ' αὐτῆς θερμότητι κρατήσασα τὰς ἵνας εἰς ἀπαξίαν ζέσασα διέσεισεν· καὶ ἐὰν μὲν ἵκανῆ διὰ τέλους κρατῆσαι γένηται, πρὸς τὸ τοῦ μυελοῦ διαπεράσασα γένος κάουσα ἔλυσεν τὰ τῆς ψυχῆς αὐτόθεν οἷον νεᾶς πείσματα μεθῆκέν τε ἔλευθέραν, ὅταν δ' ἐλάττων ἢ τό τε σῶμα ἀντίσχη τηκόμενον, αὐτῇ κρατηθεῖσα ἢ κατὰ πᾶν τὸ σῶμα ἐξέπεσεν, ἢ διὰ τῶν φλεβῶν εἰς τὴν κάτω συνωσθεῖσα ἢ τὴν ὄνω κοιλίαν, οἷον φυγὰς ἐκ πόλεως στασιασάσης ἐκ [86α] τοῦ σώματος ἐκπίπτουσα, διαρροίας καὶ δυσεντερίας καὶ τὰ τοιαῦτα νοσήματα πάντα παρέσχετο. τὸ μὲν οὖν ἐκ πυρὸς ὑπερβολῆς μόλιστα νοσήσαν σῶμα

συνεχῆ καύματα καὶ πυρετοὺς ἀπεργάζεται, τὸ δ' ἐξ ἀέρος ἂ μψμερινούς, τριταίους δ' ὕδατος διὰ τὸ νωθέστερον ἀέρος καὶ πυρὸς αὐτὸ εἶναι· τὸ δὲ γῆς, τετάρτως ὃν νωθέστατον τούτων, ἐν τετραπλασίαις περιόδους χρόνου καθαιρόμενον, τεταρταίους πυρετοὺς ποιήσαν ἀπαλλάττεται μόλις. [86β] καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ σῶμα νοσήματα ταύτη συμβαίνει γιγνόμενα, τὰ δὲ περὶ ψυχὴν διὰ σώματος ἕξιν τῆδε. νόσον μὲν δὴ ψυχῆς ἄνοϊαν συγχωρητέον, δύο δ' ἄνοϊας γένη, τὸ μὲν μαίνιαν, τὸ δὲ ἁμαθίαν. πᾶν οὖν ὅτι πάσχων τις πάθος ὀπότερον αὐτῶν ἴσχει, νόσον προσρητέον, ἡδονὰς δὲ καὶ λύπας ὑπερβαλλούσας τῶν νόσων μεγίστας θετέον τῇ ψυχῇ· περιχαρῆς γὰρ ἄνθρωπος ὢν ἢ καὶ τῶναντία ὑπὸ [86ξ] λύπης πάσχων, σπεύδων τὸ μὲν ἐλεῖν ἁκαίρως, τὸ δὲ φυγεῖν, οὐθ' ὄρᾶν οὔτε ἀκούειν ὀρθὸν οὐδὲν δύναται, λυττᾶ δὲ καὶ λογισμοῦ μετασχεῖν ἥκιστα τότε δὴ δυνατός. τὸ δὲ σπέρμα ὅτω πολὺ καὶ ρυῶδες περὶ τὸν μυελὸν γίγνεται καὶ καθαπερὶ δένδρον πολυκαρπότερον τοῦ συμμέτρου πεφυκὸς ἦ, πολλὰς μὲν καθ' ἕκαστον ὠδίνας, πολλὰς δ' ἡδονὰς κτώμενος ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις καὶ τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα τόκοις, ἐμμανῆς τὸ πλεῖστον γιγνόμενος τοῦ βίου διὰ τὰς μεγίστας ἡδονὰς [86δ] καὶ λύπας, νοσοῦσαν καὶ ἄφρονα ἴσχωσιν ὑπὸ τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν, οὐχ ὡς νοσῶν ἄλλ' ὡς ἐκὰν κακὸς δοξάζεται· τὸ δὲ ἀληθές ἢ περὶ τὰ ἀφροδίσια ἀκολασία κατὰ τὸ πολὺ μέρος διὰ τὴν ἑνὸς γένους ἕξιν ὑπὸ μαυότητος ὄστων ἐν σώματι ρυῶδη καὶ ὑγραίνουσιν νόσος ψυχῆς γέγονεν. καὶ σχεδὸν δὴ πάντα ὅποσα ἡδονῶν ἀκράτεια καὶ ὄνειδος ὡς ἐκόντων λέγεται τῶν κακῶν, οὐκ ὀρθῶς ὄνειδιζεται· κακὸς [86ε] μὲν γὰρ ἐκὰν οὐδεὶς, διὰ δὲ πονηρῶν ἕξιν τινὰ τοῦ σώματος καὶ ὀπαίδευτον τροφήν ὁ κακὸς γίγνεται κακός, παντὶ δὲ ταῦτα ἐχθρὰ καὶ ἄκοντι προσγίγνεται. καὶ πάλιν δὴ τὸ περὶ τὰς λύπας ἢ ψυχὴ κατὰ ταῦτα διὰ σῶμα πολλὴν ἴσχει κακίαν. ὅτου γὰρ ἂν ἢ τῶν ὀξέων καὶ τῶν ἀλκυῶν φλεγμάτων καὶ ὅσοι πικροὶ καὶ χολώδεις χυμοὶ κατὰ τὸ σῶμα πλανηθέντες ἕξω μὲν μὴ λάβωσιν ἀναπνοήν, ἐντὸς δὲ εἰλλόμενοι [87α] τὴν ὄψ' αὐτῶν ἀμίδα τῇ τῆς ψυχῆς φορᾶ συμμείξαντες ἀνακερασθῶσι, παντοδαπὰ νοσήματα ψυχῆς ἐμποιούσι μᾶλλον καὶ ἦττον καὶ ἐλάττω καὶ πλείω, πρὸς τε τοὺς τρεῖς τόπους ἐνεχθέντα τῆς ψυχῆς, πρὸς ὃν ἂν ἕκαστ' αὐτῶν προσπίπτῃ, ποικίλλει μὲν εἶδη δυσκολίας καὶ δυσθυμίας παντοδαπὰ, ποικίλλει δὲ θρασυτήτος τε καὶ δειλίας, ἐτι δὲ λήθης ἅμα καὶ δυσμαθίας. πρὸς δὲ τούτοις, ὅταν οὕτως [87β] κακῶς

παγέντων πολιτεῖαι κακαὶ καὶ λόγοι κατὰ πόλεις ἴδια τε καὶ δημοσίᾳ λεχθῶσιν, ἔτι δὲ μαθήματα μηδαμῆ τούτων ἰατρικὰ ἔκ νέων μανθάνηται, ταύτη κακοὶ πάντες οἱ κακοὶ διὰ δύο ἄκουσιώτατα γιγνόμεθα· ὧν αἰτιατέον μὲν τοὺς φυτεύοντας ἄει τῶν φυτευομένων μᾶλλον καὶ τοὺς τρέφοντας τῶν τρεφομένων, προθυμητέον μὲν, ὅπη τις δύναται, καὶ διὰ τροφῆς καὶ δι' ἐπιτηδευμάτων μαθημάτων τε φυγεῖν μὲν κακίαν, τοῦναντίον δὲ ἔλειν. ταῦτα μὲν οὖν δὴ τρόπος ἄλλος λόγων. [87ξ] τὸ δὲ τούτων ἀντίστροφον αὖ, τὸ περὶ τὸς τῶν σωμάτων καὶ διανοήσεων θεραπείας αἷς αἰτίαις σῶζεται, πάλιν εἰκὸς καὶ πρέπον ἄνταποδοῦναι· δικαιοτέρον γὰρ τῶν ἀγαθῶν πέρι μᾶλλον ἢ τῶν κακῶν ἴσχειν λόγον. πᾶν δὴ τὸ ἀγαθὸν καλόν, τὸ δὲ καλὸν οὐκ ἄμετρον· καὶ ζῶον οὖν τὸ τοιοῦτον ἐσόμενον σύμμετρον θετέον. συμμετριῶν δὲ τὰ μὲν σμικρὰ διαισθανόμενοι συλλογίζομεθα, τὰ δὲ κυριώτατα καὶ μέγιστα [87δ] ἀλογίστως ἔχομεν. πρὸς γὰρ ὑγιείας καὶ νόσους ἀρετὰς τε καὶ κακίας οὐδεμία συμμετρία καὶ ἄμετρία μείζων ἢ ψυχῆς αὐτῆς πρὸς σῶμα αὐτό· ὧν οὐδὲν σκοποῦμεν οὐδ' ἐννοοῦμεν, ὅτι ψυχὴν ἰσχυρὰν καὶ πάντη μεγάλην ἀσθενέστερον καὶ ἔλαττον εἶδος ὅταν ὀχῆ, καὶ ὅταν αὖ τοῦναντίον συμπαγῆτον τούτω, οὐ καλὸν ὅλον τὸ ζῶον - ἄσύμμετρον γὰρ ταῖς μεγίσταις συμμετρίαις - τὸ δὲ ἐναντίως ἔχον πάντων θεαμάτων τῶν δυναμένων καθορᾶν κάλλιστον καὶ ἐρασιμώτατον. [87ε] οἷον οὖν ὑπερσκελὲς ἢ καὶ τινα ἑτέραν ὑπέρεξιν ἄμετρον ἑαυτῷ τι σῶμα ὃν ἅμα μὲν αἰσχροῦν, ἅμα δ' ἐν τῇ κοινωσίᾳ τῶν πόρων πολλοὺς μὲν κόπους, πολλὰ δὲ σπᾶσματα καὶ διὰ τὴν παραφορότητα πᾶματα παρέχον μυρίων κακῶν αἰτίων ἑαυτῷ, ταύτων δὴ διανοητέον καὶ περὶ τοῦ συναμφοτέρου, ζῶον δὲ καλοῦμεν, ὡς ὅταν τε ἐν αὐτῷ ψυχὴ κρείττων [88α] οὖσα σῶματος περιθύμως ἴσχη, διασειούσα πᾶν αὐτὸ ἐνδοθεν νόσων ἐμπίμπλησι, καὶ ὅταν εἰς τινὰς μαθήσεις καὶ ζητήσεις συντόνως ἴη, κατατήκει, διδαχὰς τ' αὐτὴ καὶ μάχας ἐν λόγοις ποιουμένη δημοσίᾳ καὶ ἴδια δι' ἐρίδων καὶ φιλονικίας γιγνομένων διάπτυρον αὐτὸ ποιοῦσα σαλεύει, καὶ ρεύματα ἐπάγουσα, τῶν λεγομένων ἰατρῶν ὁπατῶσα τοὺς πλείστους, ταναίται αἰτιᾶσθαι ποιεῖ· σῶμα τε ὅταν αὐτὴ μέγα καὶ ὑπέρψυχον σμικρὰ συμφυὲς ἀσθενεῖ τε διανοία γένηται, διττῶν [88β] ἐπιθυμιῶν οὐσῶν φύσει κατ' ἀνθρώπους, διὰ σῶμα μὲν τροφῆς, διὰ δὲ τὸ θεϊότατον τῶν ἐν ἡμῖν φρονήσεως, αἰ τοῦ κρείττονος κινήσεις κρατοῦσαι καὶ τὸ μὲν σφέτερον ἀΰξουσαι, τὸ δὲ τῆς ψυχῆς

κωφὸν καὶ δυσμαθὲς ἀμνήμον τε ποιῶσαι, τὴν μεγίστην νόσον ἀμαθίαν ἐναπεργάζονται. μία δὴ σωτηρία πρὸς ἄμφω, μήτε τὴν ψυχὴν ἄνευ σώματος κινεῖν μήτε σῶμα ἄνευ ψυχῆς, ἵνα ἂ μυνομένω γίγνησθον ἰσορρόπω καὶ [88ξ] ὑγιῆ. τὸν δὴ μαθηματικὸν ἢ τινα ἄλλην σφόδρα μελέτην διανοία κατεργαζόμενον καὶ τὴν τοῦ σώματος ὑποδοτέον κίνησιν, γυμναστικῇ προσομιλοῦντα, τὸν τε αὖ σῶμα ἐπιμελῶς πλάττοντα τὰς τῆς ψυχῆς ἀνταποδοτέον κινήσεις, μουσικῇ καὶ πάσῃ φιλοσοφίᾳ προσχρῶμενον, εἰ μέλλει δικαίως τις ἅμα μὲν καλός, ἅμα δὲ ἂ γαθὸς ὀρθῶς κεκλήσθαι. κατὰ δὲ ταῦτα ταῦτα καὶ τὰ μέρη θεραπευτέον, τὸ τοῦ παντός [88δ] ἀπομιμούμενον εἶδος. τοῦ γὰρ σώματος ὑπὸ τῶν εἰσιόντων καομένου τε ἐντὸς καὶ ψυχομένου, καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν ἐξωθεν ξηραينوμένου καὶ ὑγραينوμένου καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα πάσχοντος ὑπ' ἄμφοτέρων τῶν κινήσεων, ὅταν μὲν τις ἡσυχίαν ἄγον τὸ σῶμα παραδιδῶ ταῖς κινήσεσι, κρατηθὲν διῶλετο, ἐὰν δὲ ἦν τε τροφὸν καὶ τιθήνην τοῦ παντός προσείπομεν μιμηταί τις, καὶ τὸ σῶμα μάλιστα μὲν μηδέποτε ἡσυχίαν ἄγειν ἔῃ, κινή δὲ καὶ σεισμούς ἀεὶ τινὰς ἐμποιῶν αὐτῷ διὰ [88ε] παντός τὸς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ἀμύνηται κατὰ φύσιν κινήσεις, καὶ μετρίως σείων τὰ τε περὶ τὸ σῶμα πλανώμενα παθήματα καὶ μέρη κατὰ συγγενείας εἰς τάξιν κατακοσμητὰ πρὸς ἄλληλα, κατὰ τὸν πρόσθεν λόγον ὃν περὶ τοῦ παντός ἐλέγομεν, οὐκ ἔχθρον παρ' ἔχθρον τιθέμενον ἐάσει πολέμους ἐντίκτειν τῷ σώματι καὶ νόσους, ἄλλὰ φίλον παρὰ φίλον τεθὲν ὑγίειαν [89α] ὑπεργαζόμενον παρέξει. τῶν δ' αὖ κινήσεων ἢ ἐν ἑαυτῷ ὑφ' αὐτοῦ ἀρίστη κίνησις - μάλιστα γὰρ τῇ διανοητικῇ καὶ τῇ τοῦ παντός κινήσει συγγενῆς - ἢ δὲ ὑπ' ἄλλου χεῖρων· χειρίστη δὲ ἢ κειμένου τοῦ σώματος καὶ ἄγοντος ἡσυχίαν δι' ἑτέρων αὐτὸ κατὰ μέρη κινῶσα. διὸ δὴ τῶν καθάρσεων καὶ συστάσεων τοῦ σώματος ἢ μὲν διὰ τῶν γυμνασίων ἀρίστη, δευτέρα δὲ ἢ διὰ τῶν αἰωρήσεων κατὰ τε τοὺς πλοῦς καὶ ὀπηπερ ἂν ὀχῆσεις ἂ κοποὶ γίγνωνται· τρίτον δὲ εἶδος κινήσεως [89β] σφόδρα ποτὲ ἀναγκαζόμενω χρήσιμον, ἄλλως δὲ σὺδαμῶς τῷ νοῦν ἔχοντι προσδεκτέον, τὸ τῆς φαρμακευτικῆς καθάρσεως γιγνόμενον ἰατρικόν. τὰ γὰρ νοσήματα, ὅσα μὴ μεγάλους ἔχει κινδύνους, οὐκ ἐρεθιστέον φαρμακείαις. πᾶσα γὰρ σύστασις νόσων τρόπον τινὰ τῇ τῶν ζῶων φύσει προσέοικε. καὶ γὰρ ἢ τούτων σύνοδος ἔχουσα τεταγμένους τοῦ βίου γίγνεται χρόνους τοῦ τε γένους σύμπαντος, καὶ καθ' αὐτὸ τὸ ζῶον εἰμαρμένον ἕκαστον ἔχον

τὸν βίον φύεται, [89ξ] χωρὶς τῶν ἐξ ἀνάγκης παθημάτων· τὰ γὰρ τρίγωνα εὐθύς κατ' ἄρχὰς ἐκάστου δύναμιν ἔχοντα συνίσταται μέχρι τινὸς χρόνου δυνατὰ ἐξαρκεῖν, οὐ βίον οὐκ ἂν ποτέ τις εἰς τὸ πέραν ἔτι βιῶη. τρόπος οὖν ὁ αὐτὸς καὶ τῆς περὶ τὰ νοσήματα συστάσεως· ἦν ὅταν τις παρὰ τὴν εἰμαρμένην τοῦ χρόνου φθειρῆ φαρμακείαις, ἅμα ἐκ σμικρῶν μεγάλα καὶ πολλὰ ἐξ ὀλίγων νοσήματα φιλεῖ γίνεσθαι. διὸ παιδαγωγεῖν δεῖ διαίταις πάντα τὰ τοιαῦτα, καθ' ὅσον ἂν ἡ τῶ σχολή, [89δ] ἄλλ' οὐ φαρμακεύοντα κακὸν δύσκολον ἐρεθιστέον· καὶ περὶ μὲν τοῦ κοινοῦ ζώου καὶ τοῦ κατὰ τὸ σῶμα αὐτοῦ μέρους, ἢ τις ἂν καὶ διαπαιδαγωγῶν καὶ διαπαιδαγωγούμενος ὑφ' αὐτοῦ μάλιστ' ἂν κατὰ λόγον ζῶη, ταῦτη λελέχθω· τὸ δὲ δὴ παιδαγωγῆσον αὐτὸ μᾶλλον που καὶ πρότερον παρασκευαστέον εἰς δύναμιν ὅτι κάλλιστον καὶ ἄριστον εἰς τὴν παιδαγωγίαν εἶναι. δι' ἄκριβείας μὲν οὖν περὶ τούτων [89ε] διελεθῆν ἱκανὸν ἂν γένοιτο αὐτὸ καθ' αὐτὸ μόνον ἔργον· τὸ δ' ἐν παρέργῳ κατὰ τὰ πρόσθεν ἐπομενος ἂν τις οὐκ ἄπο τρόπου τῆδε σκοπῶν ὧδε τῷ λόγῳ διαπεράναίτ' ἂν. καθόσπερ εἶπομεν πολλάκις, ὅτι τρία τριχῆ ψυχῆς ἐν ἡμῖν εἶδη κατώκιστα, τυγχάνει δὲ ἕκαστον κινήσεις ἔχον, οὕτω κατὰ ταῦτά καὶ νῦν ὡς διὰ βραχυτάτων ῥητέον ὅτι τὸ μὲν αὐτῶν ἐν ἄργίᾳ διάγον καὶ τῶν ἐαυτοῦ κινήσεων ἡσυχίαν ἄγον ἀσθενέστατον ἀνάγκη γίνεσθαι, τὸ δ' ἐν γυμνασίοις ἐρρωμένεστατον· [90α] διὸ φυλακτέον ὅπως ἂν ἔχωσιν τὰς κινήσεις πρὸς ἄλληλα συμμετρους, τὸ δὲ δὴ περὶ τοῦ κυριωτάτου παρ' ἡμῖν ψυχῆς εἶδους διανοεῖσθαι δεῖ τῆδε, ὡς ἄρα αὐτὸ δαίμονα θεὸς ἐκάστῳ δέδωκεν, τοῦτο ὃ δὴ φαμεν οἰκεῖν μὲν ἡμῶν ἐπ' ἅκρω τῷ σώματι, πρὸς δὲ τὴν ἐν οὐρανῷ συγγένειαν ὑπὸ γῆς ἡμᾶς αἶρειν ὡς ὄντας φυτὸν οὐκ ἔγγειον ἀλλὰ οὐράνιον, ὀρθότατα λέγοντες· ἐκείθεν γὰρ, ὅθεν ἡ πρώτη τῆς ψυχῆς γένεσις ἔφυ, τὸ θεῖον τὴν κεφαλὴν καὶ ῥίζαν ἡμῶν [90β] ἀνακρεμαννὺν ὀρθοῖ πᾶν τὸ σῶμα. τῷ μὲν οὖν περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἢ περὶ φιλονικίας τετευτακότι καὶ ταῦτα διαπονοῦντι σφόδρα πάντα τὰ δόγματα ἀνάγκη θνητῶ γίνεσθαι, τούτου μηδὲ σμικρὸν ἐλλείπειν, ἅτε τὸ τοιοῦτον ἠῦξηκότι· τῷ δὲ περὶ φιλομαθίαν καὶ περὶ τὰς ἀληθεῖς φρονήσεις ἐσπουδακότι καὶ ταῦτα μάλιστα τῶν αὐτοῦ γεγυμνασμένῳ [90ξ] φρονεῖν μὲν ἄθανατα καὶ θεῖα, ἅπερ ἀληθείας ἐφόπτηται, πᾶσα ἀνάγκη που, καθ' ὅσον δ' αὐτὸ μετασχεῖν ἀθροπίνῃ φύσει ἀθανασίας ἐνδέχεται, τούτου μηδὲν

μέρος ἀπολείπειν, ἅτε δὲ ἄξι θεραπεύοντα τὸ θεῖον ἔχοντά τε αὐτὸν εὖ κεκοσμημένον τὸν δαίμονα σύνοικον ἑαυτῷ, διαφερόντως εὐδαίμονα εἶναι. θεραπεία δὲ δὴ παντὶ παντὸς μία, τὰς οἰκείας ἐκάστῳ τροφὰς καὶ κινήσεις ὑποδιδόναι. τῷ δ' ἐν ἡμῖν θεῖῳ συγγενεῖς εἰσιν κινήσεις αἱ τοῦ παντὸς διανοήσεις [90δ] καὶ περιφοραί· ταύταις δὴ συνεπόμενον ἕκαστον δεῖ, τὰς περὶ τὴν γένεσιν ἐν τῇ κεφαλῇ διεφθαρμένας ἡμῶν περιόδους ἐξορθοῦντα διὰ τὸ καταμανθῶναι τὰς τοῦ παντὸς ἁρμονίας τε καὶ περιφοράς, τῷ κατανοουμένῳ τὸ κατανοοῦν ἐξομοιωσαὶ κατὰ τὴν ἀρχαίαν φύσιν, ὁμοιωσάντα δὲ τέλος ἔχειν τοῦ προτεθέντος ἀνθρώποις ὑπὸ θεῶν ἀρίστου βίου πρὸς τε τὸν παρόντα καὶ τὸν ἔπειτα χρόνον. [90ε] καὶ δὴ καὶ τὰ νῦν ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς παραγγελθέντα διεξελθεῖν περὶ τοῦ παντὸς μέχρι γενέσεως ἀνθρωπίνης σχεδὸν ἔοικε τέλος ἔχειν. τὰ γὰρ ἄλλα ζῶα ἢ γέγονεν αὐτῷ, διὰ βραχέων ἐπιμνηστέον, ὃ μὴ τις ἀνάγκη μηκύνειν· οὕτω γὰρ ἔμμετροτέρος τις ἂν αὐτῷ δόξειεν περὶ τοὺς τούτων λόγους εἶναι. τῆ δ' οὖν τὸ τοιοῦτον ἔστω λεγόμενον. τῶν γενομένων ἀνδρῶν ὅσοι δειλοὶ καὶ τὸν βίον ἀδίκως διήλθον, κατὰ λόγον τὸν εἰκότα γυναικὲς μετεφύοντο ἐν τῇ δευτέρᾳ [91α] γενέσει· καὶ κατ' ἐκείνον δὴ τὸν χρόνον διὰ ταῦτα θεοὶ τὸν τῆς συνουσίας ἔρωτα ἔτεκτῆσαντο, ζῶον τὸ μὲν ἐν ἡμῖν, τὸ δ' ἐν ταῖς γυναιξίν συστήσαντες ἔμψυχον, τοιῶδε τρόπῳ ποιήσαντες ἑκάτερον. τὴν τοῦ ποτοῦ διέξοδον, ἢ διὰ τοῦ πλεύμονος τὸ πᾶμα ὑπὸ τοὺς νεφροὺς εἰς τὴν κύστιν ἔλθον καὶ τῷ πνεύματι θλιφθὲν συνεκπέμπει δεχομένη, συνέτησαν εἰς τὸν ἐκ τῆς κεφαλῆς κατὰ τὸν ἀσπένδα καὶ διὰ τῆς ῥάχους [91β] μυελὸν συμπεπηγῶτα, ὃν δὴ σπέρμα ἐν τοῖς πρόσθεν λόγοις εἶπομεν· ὃ δὲ, ἅπ' ἔμψυχος ὢν καὶ λαβὰν ἀναπνοήν, τοῦθ' ἠπερ ἀνέπνευσεν, τῆς ἐκροῆς ζωτικῆν ἐπιθυμίαν ἐμποιήσας αὐτῷ, τοῦ γεννᾶν ἔρωτα ἀπετέλεσεν. διὸ δὴ τῶν μὲν ἀνδρῶν τὸ περὶ τὴν τῶν αἰδίων φύσιν ἀπειθὲς τε καὶ αὐτοκρατὲς γεγονός, οἷον ζῶον ἀνυπήκοον τοῦ λόγου, πάντων δι' ἐπιθυμίας οἰστράδεις ἐπιχειρεῖ κρατεῖν· αἱ δ' ἐν [91ξ] ταῖς γυναιξίν αὐτῷ μήτραϊ τε καὶ ὑστέραι λεγόμεναι διὰ τὰ αὐτὰ ταῦτα, ζῶον ἐπιθυμητικὸν ἔνδον τῆς παιδοποιίας, ὅταν ἄκαρπον παρὰ τὴν ὥραν χρόνον πολλὸν γίγνηται, χαλεπῶς ἀγανακτοῦν φέρει, καὶ πλανώμενον πάντῃ κατὰ τὸ σῶμα, τὰς τοῦ πνεύματος διεξόδους ἀποφράπτου, ἀναπνεῖν οὐκ ἔων εἰς ἀπορίας τὰς ἐσχάτας ἐμβόλλει καὶ νόσους παντοδαπὰς ἄλλας παρέχει, μέχριπερ ἂν ἑκατέρων ἢ ἐπιθυμία καὶ ὁ [91δ]

ἔρωσ συναγαγόντες, οἷον ἀπὸ δένδρων καρπὸν καταδρέψαντες, ὡς εἰς ἄρουραν τὴν μήτραν ἄρατα ὑπὸ σμικρότητος καὶ ἀδιάπλαστα ζῶα κατασπείραντες καὶ πάλιν διακρίναντες μεγάλα ἐντὸς ἐκθρέψονται καὶ μετὰ τοῦτο εἰς φῶσ ἀγαγόντες ζῶων ἀποτελέσωσι γένεσιν. γυναῖκες μὲν οὖν καὶ τὸ θῆλυ πᾶν οὕτω γέγονεν· τὸ δὲ τῶν ὀρνέων φύλον μετερρυθμίζετο, ἅντι τριχῶν πτερὰ φύον, ἐκ τῶν ἀκάκων ἀνδρῶν, κούφων δέ, καὶ μετεωρολογικῶν μὲν, ἡγουμένων δὲ δι' ὄψεως [91ε] τὰς περὶ τούτων ἀποδείξεις βεβαιωτάτας εἶναι δι' εὐήθειαν. τὸ δ' αὖ πεζὸν καὶ θηριῶδες γέγονεν ἐκ τῶν μηδὲν προσχρωμένων φιλοσοφία μηδὲ ἀθροῦντων τῆς περὶ τὸν οὐρανὸν φύσεως περὶ μηδέν, διὰ τὸ μηκέτι ταῖς ἐν τῇ κεφαλῇ χρῆσθαι περιόδοις, ἀλλὰ τοῖς περὶ τὰ στήθη τῆς ψυχῆς ἡγεμόσιν ἐπεσθαι μέρεσιν. ἐκ τούτων οὖν τῶν ἐπιτηδευμάτων τὰ τ' ἐμπρόσθια κῶλα καὶ τὰς κεφαλὰς εἰς γῆν ἔλκόμενα ὑπὸ συγγενείας ἤρεισαν, προμήκεις τε καὶ παντοίας ἔσχον τὰς [92α] κορυφάς, ὅπη συνεθλίφθησαν ὑπὸ ἀργίας ἐκᾶστων αἰ περιφορὰ· τετράπουν τε τὸ γένος αὐτῶν ἐκ ταύτης ἐφύετο καὶ πολὺπουν τῆς προφάσεως, θεοῦ βάσεις ὑποτιθέντος πλείους τοῖς μᾶλλον ἄφροσιν, ὡς μᾶλλον ἐπὶ γῆν ἔλκοιντο. τοῖς δ' ἀφρονεστάτοις αὐτῶν τούτων καὶ παντοίασιν πρὸς γῆν πᾶν τὸ σῆμα κατατεινομένοις ὡς οὐδὲν ἔτι ποδῶν χρείας οὕσης, ὅποδα αὐτὰ καὶ ἴλυσπάμενα ἐπὶ γῆς ἐγέννησαν. τὸ δὲ [92β] τέταρτον γένος ἔνυδρον γέγονεν ἐκ τῶν μάλιστα ἀνοητοτάτων καὶ ἁμαθεστάτων, οὓς οὐδ' ἀναπινοῆς καθαρῶς ἔτι ἤξιασαν οἱ μεταπλάτοντες, ὡς τὴν ψυχὴν ὑπὸ πλημμελείας πάσης ἀκαθόρτως ἔχοντων, ἄλλ' ἅντι λεπτῆς καὶ καθαρῶς ἀναπινοῆς ἕρος εἰς ὕδατος θολερὰν καὶ βαθεῖαν ἔωσαν ἀνάπνευσιν· ὅθεν ἰχθύων ἔθνος καὶ τὸ τῶν ὀστρέων συναπάντων τε ὅσα ἔνυδρα γέγονεν, δικην ἁμαθίας ἐσχάτης ἐσχάτας οἰκήσεις [92ξ] εἰληχότων. καὶ κατὰ ταῦτα δὴ πάντα τότε καὶ νῦν διαμείβεται τὰ ζῶα εἰς ἄλληλα, νοῦ καὶ ἀνοίας ἀποβολῇ καὶ κτήσει μεταβαλλόμενα. καὶ δὴ καὶ τέλος περὶ τοῦ παντός νῦν ἤδη τὰν λόγον ἡμῖν φάμεν ἔχειν· θιητὰ γὰρ καὶ θθῶνατα ζῶα λαβῶν καὶ συμπληρωθεὶς ὅδε ὁ κόσμος οὕτω, ζῶων ὅρατα τὰ ὀρατὰ περιέχον, εἰκῶν τοῦ νοητοῦ θεῶς αἰσθητός, μέγιστος καὶ ὀριστος κόλλιστός τε καὶ τελεύατος γέγονεν εἰς οὐρανὸς ὅδε μονογενῆς ἄν.